

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

**T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ve FİNANS ANABİLİM DALI
BANKACILIK ve FİNANS YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**TİCARET SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN KOBİ'LERİN KREDİ
TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve MALİ ANALİZİ
- UYGULAMA ÖRNEĞİ -**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Bade EKİM KOCAMAN

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. ŞENOL BABUŞCU

ANKARA-2015

**T.C.
BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
BANKACILIK ve FİNANS ANABİLİM DALI
BANKACILIK ve FİNANS YÜKSEK LİSANS PROGRAMI**

**TİCARET SEKTÖRÜNDE FAALİYET GÖSTEREN KOBİ'LERİN KREDİ
TALEPLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ ve MALİ ANALİZİ
- UYGULAMA ÖRNEĞİ -**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Bade EKİM KOCAMAN

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. ŞENOL BABUŞCU

ANKARA-2015

Bade EKİM KOCAMAN tarafından hazırlanan “*Ticaret Sektöründe Faaliyet Gösteren Kobi’lerin Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi ve Mali Analizi: Uygulama Örneği*” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Kabul (sınav) Tarihi:...../...../.....

(Jüri Üyesinin Unvanı, Adı-Soyadı ve Kurumu):

İmzası

Jüri Üyesi :.....

Jüri Üyesi :.....

Jüri Üyesi :.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../20....

Prof. Dr. Doğan TUNCER

Enstitü Müdürü

ÖZET

Günümüzde bankaların risk yönetimi odaklı anlayışı benimsemiş olmaları, kredi süreçlerinin en önemli aşamasının mali tahlil ve istihbarat olduğunu ortaya koymaktadır. Mali analiz ve istihbarat; kredi talebinde bulunan firmanın hakkında edinilen nitel veya nicel tüm bilgiler aracılığı ile firmanın kredibilitesinin olup olmadığını tespit etmek için yapılan çalışmalardır.

Çalışmamızda da ülkemiz reel sektörü içerisinde önemli bir pay alan KOBİ'lere odaklanılmıştır. KOBİ'lerin sorunlarının başında finansman sorunu gelmektedir. Finansman sorunlarının çözümünde, özellikle ülkemiz KOBİ'lerinin başvurdukları işletme dışı kaynakların başında banka kredileri gelmektedir. Bu nedenle, ticaret sektöründe faaliyet gösteren iki adet KOBİ nitelikli firma seçilmiş ve kantitatif analizleri yapılarak kredi kararlarına ışık tutacak nitelikte görüşlerde bulunulmuştur.

Uygulama bölümünde, yapılan kredi mali analiz ve istihbarat çalışması firmaların bilanço ve gelir tabloları baz alınarak yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: KOBİ, Mali Tahlil ve İstihbarat, Kredibilite

ABSTRACT

Nowadays, risk management oriented policies of banks shows that the most important level of credit process is financial analysis and intelligence (information). Financial analysis and intelligence (information) is the study, that determinates the (credit) requesting company is credible or not, by analysing qualitative and quantitative all datas about that company.

This study is focused on Small and Medium Enterprises (SME) that are important part of Turkey's real sector. Financing problems comes at the beginning of SMEs problems. Solving the financial problems, especially our country SME uses bank credits for financial problems initially, instead of other foreign sources. Therefore, two trade companies that fits SME segment is selected and analysed quantitative datas to set light to credit decision.

In the case study part, financial analysis and intelligence (information) study based on companies' balance sheet and income statement.

Keywords: SME, Financial Analysis and Intelligence, Credibility

ÖNSÖZ

Ülkemizde KOBİ'ler ekonominin gelişiminde önemli bir sektör konumundadır. Bankaların müşteri portföyleri içerisinde de yadsınamayacak bir düzeyde olan bu firmaların kredi ihtiyaçlarının belirlenmesi, doğru kredilerin ve hizmetin doğru düzeyde verilebilmesi bankaların karlılığı ve verimliliği açısından da önem arz etmektedir.

Bu kapsamda, çalışmanın amacı ticaret sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin kredi değerliliklerini ölçmede dikkat edilmesi gereken konuları irdelemektir.

Yoğun iş tempoma ve tez çalışmama büyük bir sabırla hiçbir fedakarlıktan kaçınmadan destek veren, çalışmanın tamamlanmasında bana her türlü desteğini esirgemeyen başta ailem olmak üzere, eşim *Doç. Dr. Sinan Altan KOCAMAN*'a ve büyük bir özveri ile bilgi birikimlerini benimle paylaşan tez danışmanım *Doç. Dr. Şenol BABUŞCU*'ya teşekkürlerimi sunmayı borç bilir, çalışmanın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Bade EKİM KOCAMAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	I
ABSTRACT	II
ÖNSÖZ	III
TABLolar LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ	IX
GİRİŞ	1
BÖLÜM I. KREDİ KAVRAMI ve BANKACILIK	
1.1.Kredi Kavramı ve Genel Açıklamalar.....	3
1.1.1. Kredi Kavramı.....	3
1.1.2. Kredinin Unsurları.....	4
1.1.3. Kredi Türevleri ve İşlevleri.....	5
1.1.4. Kredi Kullandırma İlkeleri	7
1.2. Kredinin Türleri	9
1.2.1. Nakdi Krediler	9
1.2.2. Gayri Nakdi Krediler.....	9
1.3. Kredilendirme İlkeleri (5K)	11
1.3.1. Karakter.....	11
1.3.2. Kapasite.....	11
1.3.3. Kapital.....	12
1.3.4. Koşul.....	12
1.3.5. Karşılık.....	12
1.4. Kredilendirme Süreci	13
1.4.1. Kredi Başvurusu	14
1.4.2. Kredi Değerlendirmesi.....	14
1.4.3. Kredinin Yapılandırılması.....	15
1.4.4. Kredinin İzlenmesi ve Kontrolü	16
BÖLÜM II. MALİ TABLOLARDA YAPILAN AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ	
2.1 Genel Açıklama	17
2.2. Aktif Hesaplar ve Yapılabilecek Düzeltme İşlemleri	18

2.2.1. Dönen Varlıklar.....	18
2.2.1.1. Hazır Değerler.....	18
2.2.1.2. Menkul Kıymetler.....	24
2.2.1.3. Ticari Alacaklar	25
2.2.1.4. Diğer Alacaklar.....	33
2.2.1.5. Stoklar.....	37
2.2.1.6. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri.....	40
2.2.1.7. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	40
2.2.1.8. Diğer Dönen Değerler	42
2.2.2. Duran Varlıklar.....	46
2.2.2.1 Ticari Alacaklar.....	46
2.2.2.2. Diğer Alacaklar.....	47
2.2.2.3. Mali Duran Varlıklar.....	47
2.2.2.4. Maddi Duran Varlıklar.....	49
2.2.2.5. Maddi Olmayan Duran Varlıklar.....	51
2.2.2.6. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar.....	53
2.2.2.7. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları.....	54
2.2.2.8. Diğer Duran Varlıklar.....	54
2.3. Pasif Hesaplar ve Yapılabilecek Düzeltme İşlemleri.....	55
2.3.1. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar.....	55
2.3.1.1. Mali Borçlar.....	55
2.3.1.2. Ticari Borçlar.....	62
2.3.1.3. Diğer Borçlar.....	66
2.3.1.4. Alınan Avanslar.....	69
2.3.1.5. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedelleri.....	70
2.3.1.6. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler.....	71
2.3.1.7. Borç ve Gider Karşılıkları.....	73
2.3.1.8. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları.....	76
2.3.1.9. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar.....	78
2.3.2. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar.....	79
2.3.2.1. Mali Borçlar.....	80

2.3.2.2. Ticari Borçlar	81
2.3.2.3. Diğer Borçlar.....	81
2.3.2.4. Alınan Avanslar.....	81
2.3.2.5. Borç ve Gider Karşılıkları.....	82
2.3.2.6. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	82
2.3.2.7. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar.....	82
2.3.3. Özkaynaklar.....	83
2.3.3.1. Ödenmiş Sermaye.....	84
2.3.3.2. Sermaye Yedekleri	85
2.3.3.3. Kar Yedekleri	87
2.3.3.4. Geçmiş Yıllar Karları.....	89
2.3.3.5. Geçmiş Yıllar Zararları.....	89
2.3.3.6. Dönem Net Karı/Zararı.....	89
2.3.4. Gelir Tablosu Hesapları.....	89
2.3.4.1. Brüt Satışlar.....	90
2.3.4.2. Satış İndirimleri.....	91
2.3.4.3. Net Satışlar.....	92
2.3.4.4. Satışların Maliyeti.....	92
2.3.4.5. Faaliyet Giderleri.....	93
2.3.4.6. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar.....	94
2.3.4.7. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar.....	95
2.3.4.8. Finansman Giderleri.....	95
2.3.4.9. Olağan Dışı Gelir ve Karlar.....	95
2.3.4.10. Olağan Dışı Gider ve Zararlar.....	96
2.3.4.11. Dönem Karı Net Karı veya Zararı.....	97
2.3.5. Konsolide Arındırmaları.....	98

BÖLÜM III. KOBİ'LERE AİT MALİ TABLOLARIN ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLER ve KREDİLENDİRME SÜRECİNDEKİ ÖNEMİ

3.1 Genel Kavramlar	100
3.1.1 Mali Tablo Kavramı.....	100
3.1.2 Mali Tabloların Amacı ve Çeşitleri.....	100

3.2 Mali Tablolar Analiz Teknikleri.....	102
3.2.1 Mali Analizin Amacı, Önemi.....	102
3.2.2 Mali Analiz Türleri.....	102
3.2.2.1 Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi (Yatay Analiz).....	102
3.2.2.2 Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)	103
3.2.2.3 Eğilim Yüzdelere Göre Analiz (Trend Analizi)	104
3.2.2.4 Oran Analizi (Likidite, Mali Yapı ve Karlılık Oranları vb.).....	105
BÖLÜM IV. KREDİ VERME SÜRECİNDE MALİ ANALİZ TEKNİKLERİNİN	
KULLANILMASINA İLİŞKİN UYGULAMA ÖRNEĞİ	
4.1 Uygulamanın Amacı	107
4.2 Uygulamanın Kapsamı.....	107
4.3 Uygulamaya Konu Firma Hakkındaki İstihbarat Çalışması Sonucu Elde Edilen	
Bilgiler	108
4.4 Uygulamaya Konu Firmanın Analizi.....	119
4.5 Mali Analize İlişkin Sonuç Niteliğinde Değerlendirmeler.....	135
BÖLÜM V. SONUÇ	137
KAYNAKÇA	142

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.'nin 2011, 2012 ve 2013 yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesi Ekindeki Bilanço ve Gelir Tablosu.....	144
Tablo 2. ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Ticaret Ltd.Şti.'nin 2011, 2012 ve 2013 Yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesi Ekindeki Bilanço ve Gelir Tablosu.....	147
Tablo 3. XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tablosu, Büyüme Oranları/Finansal Değer ve Oranlar.....	150
Tablo 4. ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Ticaret Ltd.Şti.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tablosu, Büyüme Oranları/Finansal Değer ve Oranlar.....	153
Tablo 5. XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.'nin 2011, 2012 ve 2013 Yıl Sonu Risk Santralizasyon Bilgileri.....	156
Tablo 6. ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Ticaret Ltd.Şti.'nin 2011, 2012 ve 2013 Yıl Sonu Risk Santralizasyon Bilgileri.....	156

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Kredi Türevleri İşleyişi.....	6
Şekil 2. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi.....	14

GİRİŞ

Temel fonksiyonu mevduat toplayıp kredi vermek olan bankaların karşılaştıkları risklerin en önemlisini kredi riski oluşturmaktadır. Bu nedenle, Bankalar kullandıracakları her kredi için bir takım ön çalışmalar yaparak kredi riskinin minimize edilmesini amaçlarlar. Kredi analizinin asıl amacı, kredi müşterisinin sorumluluklarını yerine getirme kapasitesinin olup olmadığını saptayarak, kredi riskinin azaltılmasıdır. Diğer bir amacı da firmanın finansman ihtiyacını saptayarak, ihtiyaca uygun tutar ve vadede kredi verilmesini sağlamaktır.

Bu çerçevede, ülkemizde finansman problemi yaşayan en önemli kesimin KOBİ'ler olması nedeniyle ticaret sektöründe faaliyet gösteren KOBİ'lerin kredi taleplerinin değerlendirilmesine odaklanılmıştır. Zira, KOBİ'ler, tüm dünyada olduğu gibi, Türkiye ekonomisinin de lokomotif unsurlarından biri olup, ülkemizin büyümesi ve kalkınması açısından çok büyük öneme sahiptirler.

Bankalar kredilendirme sürecinde titiz bir çalışma yürütmektedirler. Bu sürecin en önemli bölümünü mali tahlil ve istihbarat teşkil etmektedir. Bu çalışmada, mali analiz çalışmaları için gerekli mali tabloların analize hazır hale getirilmesi ve yorumlanması sürecinin açık bir biçimde ortaya konulması amaçlanmıştır. Bu kapsamda çalışma dört ana bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölümde, kredi kavramı ve bankacılık konuları üzerinde durulmuştur. Kredinin kavramı, türleri, kredilendirme ilkeleri ele alınmış ve kredilendirme süreci incelenmiştir. İkinci bölümde mali tabloların mali analize hazır hale getirilmesi için yapılan arındırma işlemlerinden bahsedilmiştir. Üçüncü bölümde kredi analizinde kullanılan mali analiz teknikleri anlatılmaya çalışılmıştır. Mali analiz teknikleri karşılaştırmalı mali tablolar analizi, dikey analiz, eğilim yüzdeleri yöntemi ile analiz ve oran analizi başlıkları altında ele alınmıştır. Dördüncü ve son bölümde kredilendirme süreci yukarıda bahsedilen bilgiler ışığında uygulamalı olarak anlatılmaya çalışılmıştır. Uygulama gerçekleştirilirken ticaret sektöründe faaliyet gösteren 2 adet firma seçilmiş ve

inceleme sürecinde mali tablolarından, firma yetkilileri ile yapılan görüşmelerden, internet taramasından ve diğer istihbarat kaynaklarından faydalanılmıştır.

BÖLÜM I. KREDİ KAVRAMI ve BANKACILIK

1.1. Kredi Kavramı ve Genel Açıklamalar

1.1.1. Kredi Kavramı

Kredi, Latince “creditum, credere” köklerinden türetilmiştir ve saygınlık, güven anlamında kullanılmaktadır (Kocaimamoğlu, 1980: 399). Belirli bir süre sonra geri alınmak kaydıyla mal, hizmet, para cinsinden satın alma gücü sağlanması veya mevcut satın alma gücünün belli bir zaman sonra geri alınmak üzere başka bir kimseye devredilmesi ya da bir kişi veya kurum lehine kefil olunması; kabul/aval/garanti verilmesi işlemi kredi olarak nitelendirilir (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010:10).

“Bankacılık açısından kredi, geri ödeyeceği konusunda kendisine güven duyulan bir gerçek ve tüzel kişiye bir miktar paranın veya banka itibarının, geri alınmak kaydıyla belirli bir bedel (faiz ve/veya komisyon) karşılığında belirli bir süre için ödünç verilmesidir.” (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010:10)

Bankanın bir kimseye kredi vermesi o kimse için hem maddi bir imkan olurken aynı zamanda itibarını da artırır. Çünkü bankalar kredi verirken müşterinin güvenilir olmasını ve verdiği kredinin geri ödenmesini temel kriter olarak alırlar.

5411 sayılı Bankacılık Kanunu çerçevesinde kredi özel olarak tanımlanmamış; fakat kredi sayılan işlemlerin listesi oldukça uzun tutulmuştur. Kanun açısından mevduat bankalarının kredi sayılan işlemleri şunlardır (5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 2005: madde 48):

- Nakdi krediler,
- Teminat mektupları, kontrgarantiler, kefalet, aval, ciro, kabul gibi gayri nakdi krediler ve bu niteliğe haiz taahhütler,
- Satın alınan tahviller ve benzeri sermaye piyasası araçları,
- Tevdiatta bulunmak suretiyle ya da herhangi bir şekilde verilen ödünçler,

- Varlıkların vadeli satışından doğan alacaklar,
- Vadesi geçmiş nakdi krediler,
- Tahakkuk etmekle birlikte tahsil edilmemiş faizler,
- Gayrinakdi kredilerin nakde tahvil olan bedelleri,
- Ters repo işlemlerinden alacaklar,
- Vadeli işlem ve opsiyon sözleşmeleri ile benzeri diğer sözleşmeler nedeniyle üstlenilen riskler,
- Ortaklık payları,
- BDDK tarafından kredi olarak kabul edilen işlemler.

Bütün bu işlemler izlendikleri hesaba bakılmaksızın kredi sayılmaktadır. Yukarıda belirtilenlere ilave olarak, kalkınma ve yatırım bankalarının finansal kiralama (leasing) yöntemiyle sağladığı finansmanlar ile katılım bankalarının taşınır ve taşınmaz mal ve hizmet bedellerinin ödenmesi suretiyle veya kar ve zarar ortaklığı yatırımları, taşınmaz, ekipman veya emtia temini veya finansal kiralama, mal karşılığı vesaikin finansmanı, ortak yatırımlar veya benzer yöntemlerle sağladıkları finansmanlar da bu Kanun uygulamasında kredi sayılmaktadır.

1.1.2. Kredinin Unsurları

Kredi kavramını oluşturan unsurlar; zaman, risk, güven ve gelir olmak üzere dört ana başlıkta toplanabilir (Kavcıoğlu, 2003: 6) :

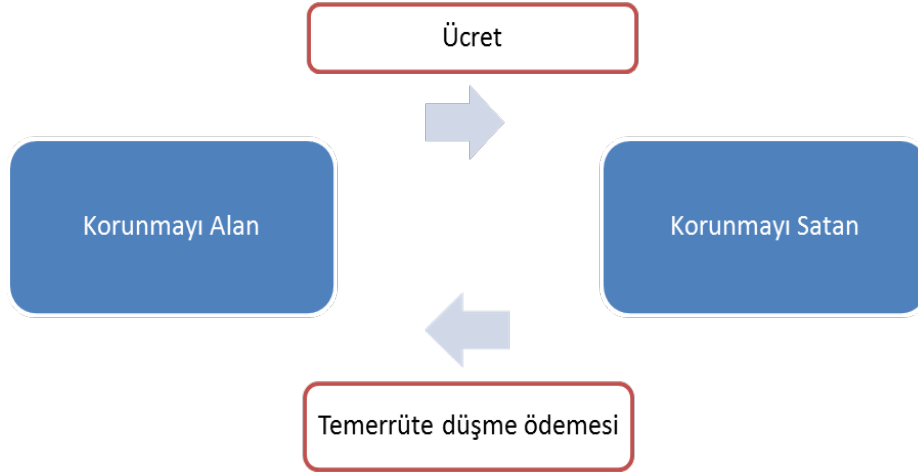
- Zaman Unsuru: Ödünç verilen paranın veya sunulan itibarın (gayrinakdi kredi) belirli bir süre sonra iadesi veya tazmini gerekmektedir. Bu nedenle, kredide zaman unsuru oldukça önemlidir. Vade uzadıkça belirsizlik yükselmekte, belirsizliğin yükselmesi ise riski artırmaktadır.
- Risk Unsuru: Kullandırılan kredilerin zamanında ve eksiksiz olarak tahsil edilememesi olasılığı veya verilen garantiye konu taahhüdün yerine getirilmesine kadar ortaya çıkabilecek olumsuz koşullar, bankacılıkta her zaman mevcut bir tehlike olarak görülmektedir. Dolayısıyla kullanılan kredilerin zamanında ödenmemesi olasılığı, risk kavramını gündeme getirmektedir. Bu nedenle,

bankacılıkta nakdi veya gayrinakdi açılan kredilerin herhangi bir tarihte kullandırılan kısmı risk olarak ifade edilir (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010: 12).

- **Güven Unsuru:** Kredilerin, belirli bir süre sonunda geri alınması koşuluyla verilmiş olması, kredinin tahsil edileceğinden emin olduğu anlamına gelmektedir. Nitekim hiç bir kredi geri ödenmeyecek varsayımıyla verilmemektedir. Kredi verilmesi uygun bulunan kişi veya kuruluşun ilgili banka nezdindeki itibarı, kredinin güven unsurunu oluşturmaktadır. Karşılıklı güvene ve itibara dayalı olarak kurulan bu ilişki, banka açısından kullanılacak kredinin hangi teminatlar alınması yoluyla kullandırılmasında belirleyici olacaktır.
- **Gelir Unsuru:** Bankalar, fonlarını krediye dönüştürerek varlıklarını faiz veya komisyon olarak artırmak ve geliştirmek durumundadır. Dolayısıyla krediler, faiz ve komisyon gelirleriyle bankanın başlıca gelir kaynağını oluşturur. Bu durum, bankaların varlıklarını sürdürebilmesi ve kaynak sahipleri ile banka ortaklarına kar yaratılabilmesi açısından oldukça önemlidir.

1.1.3. Kredi Türevleri ve İşlevleri

Kredi türevleri, iki piyasa katılımcısı arasında yapılan ve riskin transferi esasına dayanan ikili finansal anlaşmalardır. Kredi türevleri sayesinde ödenen belirli bir prim/komisyon ile borçlunun yükümlülüklerini yerine getirememesi veya alacağın ödenmemesi riski kredi verenden başka üçüncü bir kişiye (koruma satıcısı-protection seller) devredilir. Bu şekilde kredi veren taraf (koruma alıcısı-protection buyer) borcun geri ödenmemesi riskine karşı kendini koruma altına (hedge) almış olur (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2009: 78).

Şekil 1. Kredi Türevleri İşleyişi

Kredi türevleri swap, forward ve opsiyon gibi türev ürünlere dayalı olarak geliştirilmiş finansal sözleşmelerdir. İlk kredi türevi sözleşmesi 1990’lı yılların başında ABD’de ortaya çıkmıştır (Delikanlı, 2010: 85). Bu araçların amacı, bankaların riske konu aktifleri bilançolarında tutup, risklerini belli bir ücret ödeyerek satmaları yatmaktadır. Söz konusu araçlar, temelde bir varlık grubundan türediği için “kredi türevleri” olarak bilinmektedirler (Hazar ve Babuşcu, 2013: 176).

Kredi türevleri ile ilgili olarak göz önünde bulundurulması gereken önemli bir husus, kredi türevlerinin kullanıldığı gelişmiş piyasalarda, kredi yüklenimlerinin alınıp satılabildiği, etkinlikle işleyen ikincil piyasaların bulunmasıdır (Hazar ve Babuşcu, 2013: 177).

Kredi türevlerinin en önemlisi “Kredi Temerrüt Swapı”dır (CDS- Credit Default Swap). Kredi default swapları kredi riski oluşturan bir varlığın temerrüt riskini azaltmak amacıyla yapılan iki taraflı sözleşmelerdir. Bu sözleşme ile, kredi riski oluşturan bir varlığa sahip banka (koruma alıcısı) kredi vadesini geçmeyen belli bir süre boyunca sözleşme ile koruma sağlamayı taahhüt eden tarafa belirli sürelerde takas primi ödemektedir. Koruma sağlamayı taahhüt eden taraf ise sözleşmede öngörülen kredi olayının gerçekleşmesi halinde koruma alıcısının maruz kalacağı zararı karşılamakta ya da kredi olayının gerçekleşmemesi durumunda herhangi bir ödeme yapmamaktadır. Dolayısıyla,

sözleşmenin en önemli unsuru kredi olayı olarak adlandırılan gecikme durumudur (Delikanlı, 2010: 91).

CDS, tezgahüstü (OTC) bir işlemdir. Bu yüzden bir işlem gerçekleştirilmeden önce bir takım özellikler taraflar arasında net bir şekilde belirlenmeli ve kontrat dökümanlarına açık bir şekilde geçirilmelidir (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2009:79).

1.1.4. Kredi Kullanılma İlkeleri

Kredilendirmede müşterilerin öncelikle güvenilirlik, akışkanlık ve verimlilik yönünden incelenmeleri gerekir. Bu ilkeler kredinin geri dönüşü açısından önemlidir.

- *“Güvenilirlik (Emniyet) İlkesi: Kredinin geri ödenme olasılığının yüksek olmasıdır. Kredi kullanılmadan önce firmanın mali yapısı, piyasa saygınlığı, deneyimi ve moralitesi ile ilgili iyi bir istihbarat ve mali analiz yapılması gerekir. Bu şekilde firmanın krediyi ne zaman geri ödeyeceği, firma faaliyeti sonucunda oluşacak fonların talep edilen krediyi karşılayıp karşılamadığı araştırılır. Bunların sonucunda müşteriye karşı güven oluşur. Ayrıca, önceden belirlenemeyen riskler için teminat alınması da gerekir.”* (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010:18)

Güvenilirlik ilkesinin uygulanması için (Kavcıoğlu, 2003: 13);

- ✓ Kredilerin sağlıklı bir şekilde geri dönüşü için önlemlerin alınması,
- ✓ Kullanılan kredi türlerine göre uygun teminatların alınması,
- ✓ Teminatların eksiksiz olarak alınması gerekir.

Bankalar kullandıkları kredileri farklı sektörlere dağıtarak bir anlamda riski tabana yayarak risklerini azaltmaya çalışırlar. Kullanılan kredilerin belirli sektörlerde ve az sayıda firma üzerinde yoğunlaşması riski artırıcı unsurlar arasındadır. Zira, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu da kredilere bir takım sınırlamalar getirerek bankaların akılcı yönetilmesi ve mali durumunun sağlıklı olmasını sağlamaya çalışmıştır.

- Akışkanlık (Seyyaliyet) İlkesi: Bankaların kredi dağılımı likiditeyi etkileyen en önemli unsurların başında gelmektedir. Bankalar kısa, orta ve uzun vadeli olmak üzere kredi kullanımlarını sağlarlar. Kısa vadeli kredilerin dönüşüm oranının yüksek olması, vadesi geldikten sonra kredinin tekrar kullanılabilmesini sağlamaktadır (Şakar, 2006: 13).

Banka kredilerinde akışkanlığı sağlamak için (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010: 18);

- ✓ Mevsimlik iş kolları için kredi vadelerinin tahsilatının firmaların kaynak yarattığı devrelere denk gelmesi,
 - ✓ Firmalara ihtiyaçlarının üzerinde kredi verilmemesi,
 - ✓ Taksitli kredilerin taksitlerinin zamanında alınması,
 - ✓ Faizlerin devrelerinde nakden tahsil edilmesi,
 - ✓ Tahsis edilen kredilerin amacına uygun kullanılması,
 - ✓ Kredi teminatı için alınan çek/senetlerin kredi vadesi ile uyumlu olması,
 - ✓ Kredi teminatı için alınan çek/senetlerin gerçek ticari işlemlerden doğmuş olması ve borçlu istihbaratı yapılmış olması,
 - ✓ Taşınmaz malların (konut gibi) satın alınmasında kısa vadeli kredilerin kullanılmaması, gerekir.
- Verimlilik İlkesi: Kredi güvenlik ilkesine zarar vermeden bankanın maliyet yapısına göre maksimum gelirin sağlanması verimlilik ilkesi gereğidir. Maksimum gelirden kasıt, müşterinin tüm bankacılık işlemlerinden elde edilen karların toplamıdır (Şakar, 2006: 13-14). Kredi müşterisinden faizin yanı sıra elde edilen komisyon ve diğer gelirler ile çapraz ürün pazarlaması yoluyla elde edilecek diğer gelirler de verimlilik hesaplamasında dikkate alınır. Günümüz bankacılığında müşterinin tüm faaliyetlerinden kar elde etmek hedeflenmektedir (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010: 19).

1.2. Kredinin Türleri

Kredilerin nitelik, vade, teminat, kaynak, kullanım amacına göre, kullanılan sektörler açısından, izin açısından vb. bir çok sınıflandırma şekilleri bulunmaktadır. Ancak, çalışmamızın kapsamı gereği bu bölümde nakdi ve gayrinakdi krediler kısaca açıklanacaktır.

1.2.1. Nakdi Krediler

“Bankanın belirli bir faiz oranı karşılığında belirli bir miktar parayı müşterisine ödünç verme işlemine nakdi kredi denir. Nakdi krediler TL ve YP olarak kullanılabilir. Nakdi krediler bankanın bilanço içi kaynaklarından sağladığı kredilerdir ve TL cinsinden ise faiz geliri, döviz cinsinden ise hem faiz hem de kur farkı geliri elde edilir.” (Bülbül, 2011: 11)

Aşağıdaki krediler nakdi kredi olarak sınıflandırılır (Poyraz, 2010: 17):

- Borçlu Cari Hesap Kredisi,
- İskonto-İştira Kredisi,
- Senet Karşılığı Kredi,
- Gün İçi Kredi,
- Nakit Yönetimi Kredisi,
- Dövizli Cek İştira Kredisi,
- Taksitli Krediler,
- Döviz Endeksli Kredi,
- Spot Kredi,
- Ticari Kredili Mevduat Hesabı,
- TL İhracat Kredileri,
- Döviz Kredileri.

1.2.2. Gayri Nakdi Krediler

Nakdi kredilerde nakit para ödünç olarak verilirken, gayri nakit kredilerde *banka itibarı* ödünç verilmektedir. Bankaların yurt içinde ya da yurt dışında bulunan gerçek ve

tüzel kişiler lehine, bir malın teslimi, bir işin yapılması ya da bir borcun ödenmesi vb. konularında işi yüklenenin yükümlülüğünü önceden kararlaştırılan koşullara uygun olarak yerine getirilmesini sağlamak için verdikleri garanti belgeleridir (Öker, 2007). Kredi müşterisi üstlendiği yükümlülüğü yerine getirmez ise bankanın iş yaptıran tarafın uğradığı zararı tazmin etme yükümlülüğü doğar. Gayrinakdi kredilere faiz yürütülmez sadece komisyon alınır (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi, 2010: 52).

Gayrinakdi krediler genel olarak 5'e ayırabilir. Bunlar garanti kredileri, kefalet kredileri, kabul kredileri, aval kredileri ve ciro kredileridir (Bülbül, 2011: 13).

Garanti kredisi, bankanın müşterisinin sözleşme yaptığı karşı taraf ile bir garanti sözleşmesi yaparak müşterisine sağladığı kredidir. Garanti sözleşmesi banka ile garanti alan arasında yapılan ve tek tarafa borç yükleyen bir sözleşmedir. Bununla kredi veren kuruluş, garanti verdiği kişiye, müşterisinin edimini yerine getirmemesi halinde doğacak zararı belli bir tutara kadar karşılayacağı garantisini verir (Bülbül, 2011: 13). Uygulamada garanti sözleşmeleri genellikle teminat mektubu olarak karşımıza çıkmaktadır (Bülbül, 2011: 14).

Kefalet kredisinde ise banka, müşterisinin alacaklısına karşı kefaletini verirse, müşterisine gayri nakdi kredi vermiş olur. Çünkü banka bu işlem ile müşterisinin alacaklısına karşı borçtan sorumlu olmayı kabul etmiştir. Müşteri taahhüdünü yerine getirmezse, banka doğan zararı tazmin eder. Kefilin borcu tazminat borcu olduğu için para ile ölçülebilen bütün borçlara kefil olunabilir. Ayrıca garanti sözleşmesinin aksine kefalette, kefilin borcu temel ilişki ile bağlantılıdır (Bülbül, 2011: 14).

Kabul kredisinde banka, müşterisinin taraflarca kararlaştırılan bedelde bir poliçeyi kendi üzerine çekmesine izin vermekte ve bu poliçeyi kabul edeceğini garanti etmektedir (Bülbül, 2011: 14).

Aval kredisinde banka, müşterisinin elindeki bono veya poliçeye aval vermektedir. Kabul kredisinde olduğu gibi aval kredisinde de nakden ödeme yapılmamakta, kredi veren kuruluş sadece taahhütte bulunmaktadır (Bülbül, 2011: 14).

Ciro kredisinde banka, müşterisinin keşide ettiği veya kambiyo hukuku nedeniyle sorumluluk yüklendiği bir senede cirosunu koyarak sorumluluk almaktadır. Müşteri de böyle bir senedi rahatlıkla değerlendirebilmektedir. Bu nedenle ciro işlemi de bir gayrinakdi kredi olarak düşünülmektedir (Bülbül, 2011: 14-15).

1.3. Kredilendirme İlkeleri (5K)

5 K ilkesi, İngilizce “5 C” kuralından türetilmiştir. Kredi kararının temel öğelerini oluşturan söz konusu ilkeler, tek başına anlam ifade etmemekte, her birinin optimal bileşimi ile etkin bir kredi tahsisinin yolunu açılmaktadır.

1.3.1. Karakter (Character)

Krediyi talep eden müşterinin kişisel özellikleri kredi analizlerinde çok büyük bir öneme sahiptir. Moralite olarak da bilinen karakter ilkesi değerlendirilirken müşterinin doğruluk, dürüstlük, içtenlik, açıklık, bilgi, rasyonel davranışların fazlalığı, yetenek, sağlık durumu, soğukkanlılık, titizlik, sabırlılık, karar almadaki cesaret, borca sadakat, firmanın geleceği ile ilgili kararları alış şekli, dinamik koşullara uyum sağlayabilme, ekip çalışmasına yatkınlık vb. özellikleri tek tek göz önüne alınmalıdır (Bülbül, 2011: 22).

Karakter ya da diğer bir deyişle moralite, geniş kapsamlı kavram olup bu kavramların, kredi analizlerinde daha dar bir şekilde yorumlanması ve içeriklerinin belirlenmesi önem kazanmaktadır (Öker, 2007: 82).

1.3.2. Kapasite (Capacity)

Kredilerin geri ödenmesinde, borçlu firmanın ciro yaratma kapasitesi önem teşkil etmektedir. Burada, krediyi alan kişinin karakteri ve ödeme istekliliğinin ötesinde, firmanın yönetim kalitesi ve faaliyet alanı arasındaki farklılık ayırt edilmektedir. Kredilerin süresine göre kapasitenin önemi değişmekte olup; orta ve uzun vadeli kredilerde, firma faaliyet hacmini etkilemeksizin (işletme sermayesinin korunması) müşterinin kredi taksitlerini ödeyebilme potansiyeli önemlidir. Bu durumda, yabancı kaynakların (kullanılan kredilerin) genellikle sabit varlıklara yatırılarak, yatırımlar sonucu elde edilen gelirlerle kredi borcunun kapatılması amaçlanmaktadır (Öker, 2007: 83).

1.3.3. Kapital (Capital)

Kapital, kredi borçlusunun özkaynak ve işletme sermayesi yeterliliğini ifade etmektedir. Banka tarafından firmalara yönelik yapılan mali analiz çalışmalarında kredinin geri dönüşünün sağlanabilirliğinin tespitinde özkaynak katkısı büyük önem taşımaktadır. Aktifin finansmanında kullanılan özkaynak oranı arttıkça bankanın firmaya kredi verme iştahı artacaktır. Zira, güçlü bir sermaye yapısına sahip bir kredi müşterisi, olası dönem zararlarını kompanse edebilmekte ve vadesinde kredi geri ödemelerini yapabilmektedir.

1.3.4. Koşul (Condition)

Kredilendirme sürecinde bankalar kredi müşterisinin analizi kadar içinde bulunduğu ekonomik şartların analizini yapmak durumundadır. Mevcut ekonomik konjoktüre kredi müşterisinin ne kadar uyum sağlayabildiği, sektördeki trendler, kredi müşterisinin büyümesine negatif bir şekilde etki edebilecek herhangi bir ekonomik ya da politik durumun olup olmadığı araştırılmalıdır. Eğer kredi müşterisinin işletmesi finansal krizlere karşı hassas ise, banka masrafları ve verimliliği yönetebileceği daha uygun bir yatırım süreci isteyebilmektedir (Erdoğan, 2011: 14-15).

1.3.5. Karşılık (Colletaral)

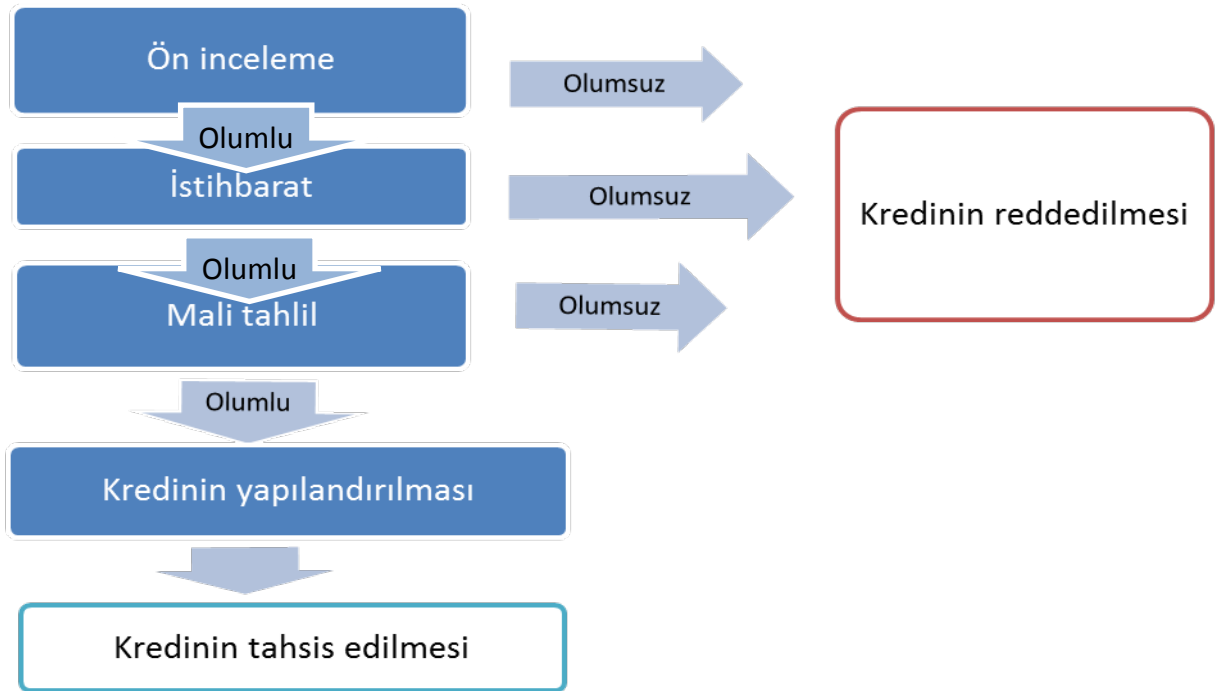
Kredi karşılığı olan teminat ve geri dönüş imkanları *karşılık* olarak adlandırılmaktadır. Söz konusu karşılık, kefalet gibi maddi olmayan teminatların yanı sıra alacak haklarının devrini de içeren her türlü maddi teminat (ipotek) olabilir.

Kredi analizinde teminat unsuru kredinin geri dönüşünü sağlamlaştırmada kullanılan önemli bir araçtır. Teminat alınması kadar, alınacak teminatın kalitesi ve niteliği de kredi kararların da önem arz etmektedir. Bankalar kredi riskini azaltmada teminat aldıkları gibi kullandıkları teminatları çeşitlendirme yoluna gidebilmektedir (Erdoğan, 2011: 13). Ancak, burada unutulmaması gereken en önemli husus, kredi verme kararını alınacak teminatın miktarı veya niteliğinin etkilememesi gerektiğidir. Bankacılığın temel kurallarından biri olan teminata kredi verilmemesi prensibi etkin ve yeterli bir kredi tahsisinin önceliklerindendir.

1.4. Kredilendirme Süreci

Kredilendirme süreci, bankaların amaç, kaynak ve organizasyon yapılarına bağlı olarak farklılıklar göstermekle birlikte, süreç içerisinde yapılan işlemler açısından ele alındığında temel olarak aynıdır. Süreci oluşturan aşamalar, müşterinin bankaya kredi başvurusu yapması ile başlamakta ve bankaca yapılan değerlendirmeler sonucunda kredi talebinin reddedilmesi ya da kredinin tahsisi ile tamamlanmaktadır (Özden, 2010: 55).

Bankalarda kredi taleplerinin değerlendirilmesindeki tek amaç kredi riskini en aza indirmek değildir. Aynı zamanda istihbarat ve mali tahlil çalışmalarının sonucuna göre kredi talep edenin ihtiyacına en uygun şekilde kredinin tahsis edilmesi hedeflenmektedir (Bankalarda Kredi Yönetimi Ders Kitabı, 2013: 51). Aşağıdaki şekilde temel kredi süreci yer almaktadır:

Şekil 2. Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi. **Kaynak:** T.C Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, *Bankalarda Kredi Yönetimi Ders Kitabı*, 2013: 51

1.4.1. Kredi Başvurusu

Sürecin ilk aşaması müşterinin bankaya talebini iletmesi ile başlar. Ancak, günümüzde bankacılık sektöründeki yoğun rekabet ortamı, banka tarafından müşterinin pazarlama birimlerince bulunarak talebinin alınması ile sürecin başlatılmasını kapsamaktadır. Bu durumda, bankanın kar elde etmesine ve kredi kullandırılmasına odaklanan çalışan ve yöneticiler, doğru zamanda, doğru müşteriye, doğru krediyi vermek konusunda yetersiz kalabilmektedirler. Hatalı şekilde kullandırılan bir kredi kısmen ya da tamamen geri tahsil edilemediğinde ise; esas amacı kâr olan bankalar için böyle bir durumun telafisi oldukça zorlaşmaktadır. Bu nedenle, kredilendirme sürecinin ilk aşamasında yapılacak analizler büyük önem taşımaktadır.

Kredi kullanmak isteyen müşterinin bankanın ilgili birimine başvurması ya da bankaca yapılan pazarlama çalışmalarıyla kredi talebi yaratılması üzerine banka, kredilendireceği gerçek ya da tüzel kişi müşterisi ile bir ön görüşme yapmaktadır. Kredi müşterisi ile yapılan bu ön görüşmenin temel hedefi; bankanın kredi konusu müşterisini tanıması (hakkında bilgi edinmesi) ve müşteri ilişkilerini düzenlemesidir. Ön görüşme sonucunda, müşterinin taleplerine uygun olarak kendisine sunulan krediyi kullanmak istemesi üzerine; banka, müşterinin kredi talebini değerlendirmek üzere kendisinden kredi için gerekli belgeleri istemektedir (Özden, 2010: 56).

1.4.2. Kredi Değerlendirmesi

Müşteri ile yüz yüze yapılan görüşmeden ve temin edilen gerekli belgelerden sonra müşterinin kredi kullandırılması için uygun olup olmadığının tespit edilmesi gereklidir. Bu noktada, bir anlamda kredi analizi yapılmaktadır.

Kredi analizi, kredi talebinde bulunan firmanın mali tablolarının incelenmesini ve firmanın geçmiş, cari ve en önemlisi gelecekteki performansını etkileyen ve etkilemesi muhtemel bütün faktörlerin değerlendirilmesini kapsamaktadır. Kredi analizi; talep edilen kredinin risk derecesini belirlemeyi, kredi müşterisinin mali durumunun ve ekonomik faaliyetlerinin, banka kaynakları ve kredi politikası dikkate alınarak incelenmesi süreçlerini de kapsamaktadır (Öker, 2007: 89).

Kredi analizinin ana amacı, kredi talep edenlerin, sözleşme koşullarına uygun olarak krediyi geri ödeme kapasitesine ve istekliliğine sahip olup olmadıklarının tespit edilerek kredi riskinin minimize edilmesidir (Öker, 2007: 89).

Kredi analizi yapılmasının diğer amacı ise; firmanın kredi gereksinimine doğru teşhis koyulması ve firmanın finansman gereksinimine uygun tutar, vade ve koşullarla kredi verilmesinin sağlanmasıdır (Öker, 2007: 89).

Kredi analizi kapsamında yapılacak çalışmalar mali ve mali olmayan analiz olmak üzere iki başlık altında toplanabilir. Mali analiz, bir işletmenin finansal durumunu ve finansal yönden gelişmesinin yeterli olup olmadığını belirlemek için, mali tablolarda yer alan kalemlerdeki değişikliklerin, kalemler arasındaki ilişkilerin incelenmesi ve aynı sektördeki diğer işletmelerle karşılaştırılmasıdır. Mali olmayan analiz ise, firmanın geçmiş, cari ve gelecek performansını etkilemiş ve etkileyebilecek tüm faktörlerin ortaya konularak incelenmesi ve değerlendirilmesidir. Moralite ve yönetim yapısı analizi, analiz edilen firmanın grup firmalarının ve iştiraklerinin analizi, firma ortaklarının varlık düzeyinin analizi, ticari faaliyet analizi, rekabet gücü analizi, yatırım analizi, firmanın diğer banka ve finans kurumları ile ilişkilerinin analizi, firmanın mali tablolarına yansımamış olan kayıtdışı faaliyetlerinin analizi, bu analiz başlıklarında ve diğer konularda karşılaşılması olası risklerin analizi, finansal olmayan analizin temel unsurlarıdır (Öker, 2007: 90).

Böylece firmanın nitel ve niceliksel açıdan kredi değerliliği saptanarak kredi tahsis makamlarına müşterinin adeta bir fotoğrafı çekilerek sunulmaktadır.

1.4.3. Kredinin Yapılandırılması

Kredi sürecinin en önemli aşamalarından birisi de kredinin yapılandırılmasıdır. Kredi talebinden sonra yapılan değerlendirmeler ve analizler sonucunda kredinin verilmesine karar verildiği takdirde kredinin yapılandırılması aşamasına geçilir. Doğru tahsis edilmeyen bir kredi, geri ödemede problem doğurabilecektir. Kredinin yapılandırılması aşamasında kullanılacak kredinin miktarı, vadesi, geri ödeme planı, faiz oranı ve alınacak teminatlar saptanır. Kredinin yapılandırılması fiyatlama, asgari mevduat limitinin belirlenmesi, vadesi, geri ödeme planı, faiz oranı ve kredi teminatlarını içeren

unsurlardan oluşur. Ayrıca kredinin şartlarının belirlendiği kredi sözleşmesi de bu aşamada imzalanır (Kuas, 2010: 39).

1.4.4. Kredinin İzlenmesi ve Kontrolü

Bankalar kredileri nedeniyle maruz kalınacak riskleri ölçmek, karşı tarafın mali gücünü düzenli olarak analiz etmek ve izlemek, gerekli bilgi ve belgeleri temin etmek ve bunlara ilişkin esasları belirlemek zorundadır (5411 sayılı Bankacılık Kanunu, 2005: madde 52).

Kredinin izlenmesinin kanuni bir zorunluluk olmasının yanı sıra bankanın tedbir alabilmesi bakımından da önemlidir. Risk izleme bir defa yapılan bir işlem olmamalı, kredi riski tasfiye edilene kadar devam etmelidir. Kredinin devamlı surette izlenmesi bankanın yüksek kaliteli bir aktif yapıya sahip olmasını sağlamaktadır (Erdoğan, 2011: 104).

BÖLÜM II. MALİ TABLOLARDA YAPILAN AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ

2.1 Genel Açıklama

Mali tablolar kredi talebinde bulunan firmalar hakkında bilgi kaynaklarından biri olmakla beraber, bazı hallerde kredi kararının en önemli dayanağını teşkil ettiklerinden bu tabloların analizi, bankalar açısından önem taşır. Bankalar için mali tablo analizinde temel amaç, tabloların düzenlendiği tarihte firmanın borç ödeme gücü olup olmadığını; borç ödeme gücünün gelecekte devam potansiyelini; firmanın gelirlerinin geçmiş dönemde göstermiş olduğu eğilimi ve firmanın gelecek dönemlerde talep ettiği krediyi geri ödeyebilecek ölçüde gelir yaratıp yaratamayacağını belirlemektir (Akgüç, 1984: 34). Kredi kurumlarınca, mali tablolar aracılığı ile yapılan analizle, sağlanan kredinin geri dönme olasılığı konusunda önemli bilgiler verir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 35).

Mali tablolardan elde edilen bilgilerin faydalı olabilmesi için, bu bilgilerin güvenilir olması gerekir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 45). Mali tablolar sağlıklı bir şekilde hazırlanmadığı takdirde ne kadar ileri analiz teknikleri uygulanırsa uygulansın, kredi müşterisinin mali durumu hakkında güvenilir sonuçlara ulaşılması beklenilemez (Akgüç, 1984: 35).

“Firmalar tarafından düzenlenmiş mali tabloların mali analize uyumlu hale getirilmesi ve uygulama birliği sağlanması amacıyla yapılan işlemlere “aktarma-arındırma” denilmektedir. Aktarma-arındırma işlemleriyle asıl amaçlanan muhasebe hataları, makyajlama işlemleri veya yaratıcı muhasebe tekniklerini ayıklamaktır. Ancak uygulamada bankaların mali analiz yapan birimleri incelenen firmaya tedbirli yaklaşarak, firmanın mali yapısında beklenmeyen durumların gerçekleşeceği düşüncesiyle olumsuzluklar çerçevesinde değerlendirmektedir.” (Acer, 2010: 100)

Bu nedenle, bu bölümde mali tabloları analize uygun hale getirebilmek için yapılması gereken aktarma ve arındırma işlemleri her bir hesap kalemi bazında

açıklanacak, bir sonraki bölümde ise düzeltilmiş mali tablolarda uygulanabilecek analiz teknikleri anlatılmaya çalışılacaktır.

2.2. Aktif Hesaplar ve Yapılabilecek Düzeltme İşlemleri

2.2.1. Dönen Varlıklar

“Dönen varlıklar, işletmenin normal faaliyet döneminde paraya dönüşmesi beklenen veya satılmak ya da tüketilmek üzere tutulan varlıklar, ticari amaçlarla ve kısa süre için elde tutulan ve bilanço tarihinden itibaren 12 ay içinde paraya dönüşmesi beklenen varlıklardan oluşur.” (Acer, 2010: 103)

“Firma yöneticileri, mali yönetimden sorumlu bulunanlar ve kredi kurumları için dönen varlıklar grubunun büyük önemi vardır. Firmaların mali başarısı; aynı düzeydeki iş hacmine daha az kaynak kullanmak yoluyla ulaşabilmesi, borçlarını vadesinde ödeyebilmesi, büyük ölçüde bu gruptaki değerlerin etkin yönetimi ile ilişkilidir.” (Akgüç, 1984: 31)

2.2.1.1. Hazır Değerler

Bu grup, nakit olarak elde veya bankada bulunan varlıklar ile istenildiği zaman değer kaybına uğramadan paraya çevirme imkanı bulunan varlıkları (menkul kıymetler hariç) kapsar.

Hazır değerlerin, dönen değerler içindeki oransal büyüklüğü, sektörel bazda farklılık arz etmekle birlikte, bilançonun en likit varlıklarını içerir. Bu nedenle de, dönen değerlerin küçük bir bölümünü oluşturmakla birlikte, mutlak değer olarak firmanın cari dönem/faaliyet dönemi yükümlülüklerini karşılayabilmesi için yeterli düzeyde olmalıdır (HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi 2009: 53)

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur.

- 100. Kasa
- 101. Alınan Çekler

- 102. Bankalar
- 103. Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri
- 108. Hazır Değerler

100 Kasa Hesabı:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Kasa hesabı işletmenin elinde bulunan ulusal ve yabancı paraların TL karşılığının izlenmesi için kullanılır. Tahsil olunan para tutarları borç, ödemeler ve bankaya yatırılan para tutarları alacak kaydedilir. Hesap daima borç bakiyesi verir veya sıfır olur. Hiç bir şekilde alacak bakiyesi vermez (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Kasa hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Gelecekte yapılacak yatırımlar ile borç veya gider ödemeleri için, dönem sonunda kasa hesabında olağanın üstünde para mevcudu bulunduruyorsa; belli bir amaca ayrılmış bu fonların, kasa hesabından çıkarılması gerekir. Bu tutarlar; yapılması planlanan yatırımlarda kullanılacak ise, diğer çeşitli duran varlıklara aktarılmalıdır. Borç ödemelerinde kullanılacak ise, karşılığı pasifte borçlar içerisinde yer alıyor ise, döner değerler içerisinde bırakılmalıdır.
- Firmaların yaptıkları bazı ödemeler için belge sağlayamamaları veya ödemelerin muhasebeye yansıtılmaması gibi nedenlerle, kasa hesaplarının kullanıldığı görülmektedir. Bu durumda, kasa hesabı, olduğundan daha yüksek gösterilmektedir. Kasa hesabı yüksek görülen firmalarda, muhasebeleştirilmemiş işlemlerin varlığı nedeniyle, kasa mevcudunun fiktif olabileceği göz önünde

tutulmalı ve bu tutarlar tespit edilerek aktif ve pasiften varsa ortaklara borçlardan veya öz varlıktan arındırılmalıdır.

- Bazen, firma sahibi veya ortakların işletmeden çektikleri fonların açıkça muhasebeleştirilememesinden dolayı, kasa hesabının kullanıldığı görülmektedir. Bu durumda ise, bu tutarlar ortaklardan alacaklar hesabına aktarılmalı ve bu hesabın gerekliliklerine göre işlem yapılmalıdır.
- Kasa hesabı borç bakiye verir. Kasa, hiç bir şekilde ters bakiye (alacak bakiye) vererek negatif tutar olamaz. Böyle bir durumla karşılaşılması halinde sebebi mutlaka tespit edilmelidir.
- Banka/Kasa hesaplarının eksi bakiye vermesi, firmanın ileri keşide tarihli “Verilen çek ve ödeme emirleri” hesabında izlenmesi gereken tutarın bu hesaplarda izlenmesinden kaynaklanmış ise, tespit edilen verilen çek ve ödeme emirleri ile ilgili tutar; Pasif’te senetli borçlara aktarılmalı, tespit edilemiyor ise, (-) bakiye olarak yer alan Kasa/Banka hesabındaki tutar, Pasif’te banka kredileri hesabına (+) olarak eklenmelidir.
- Kasada, firma personelleri tarafından suistimaller yapılması da olasıdır. Şöyle ki Çeşitli Borçlar hesabına alacak, kasaya borç verilmesi ve dönem sonunda KKEG (Kanunen Kabul Edilmeyen Giderler) hesabına alacak, Çeşitli Borçlar hesabına borç verilmesi gibi. Bu bakımdan KKEG hesabının da detayı incelenmelidir.
- Para mevcudu içinde bulunan yabancı paraların evalüe edildiği kur, TCMB kurundan büyük ise, aradaki fark; para mevcudundan ve özkaynaklardan arındırılmalıdır.
- Para mevcudu içinde bulunan yabancı paraların evalüe edildiği kur, TCMB kurundan küçük ise, aradaki fark; para mevcuduna ve özkaynaklara ilave edilmelidir.

- Kasa hesabına üçüncü kişilerden alınan çekler kaydedilmiş ise, bu tutarın senetli alacaklar kalemine aktarılması gerekmektedir.

101 Alınan Çekler:

a. Niteliği ve İşleyişi :

Alınan çekler hesabı, firmanın mal veya hizmet satışlarının vadeli olanlarından kaynaklanan alacaklarını temsil eder. Prensip olarak, firmanın gerçek veya tüzel kişilerden oluşan müşterileri tarafından işletmeye verilmiş olup, henüz tahsil için bankaya verilmemiş veya ciro edilmemiş olan çeklerin izlenmesi için kullanılır. Alınan çeklerin, gerçekleşmiş ve tamamlanmış ticari ilişkilerden ya da işletmeye ait bir varlığın satışından doğmuş bir alacağı temsil etmesi ve tahsil kabiliyetinin olması esastır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Çek esas itibariyle kredi sağlama aracı değil, bir ödeme aracıdır. Bu nedenle çekte vade bulunmaz, düzenleme tarihi bulunur. Ancak uygulamada neredeyse tüm çekler ileri tarihli olarak düzenlenmektedir. Çek metninde vade tarihi bulunmadığı için düzenleme tarihi olarak ileri bir tarih yazılmaktadır. Böylece, Türk Ticaret Kanunu’nda yer alan “çekte vade olmaz, çek görüldüğünde ödenir” düzenlemelerine rağmen keşideciler çekte vade uygulamasını fiilen gerçekleştirmektedirler. Ancak yaşanan genel ekonomik krizler esnasında hamillerin ellerinde bulunan ileri keşide tarihli çekleri Ticaret Kanunu’nun “çek ibrazında ödenir” hükmü gereğince bankalara (üzerinde yazılı keşide gününden önce) ibraz etmelerinin, keşidecilere dolayısıyla reel sektör ve ekonomiye etkisi sebebi ile 2009 yılından bu yana çıkarılan yasal düzenlemelerle ileri keşide tarihi taşıyan yani bir anlamda vade içeren çeklerin üzerinde yazılı gününden (vadesinden) önce ibrazı yasaklanmaktadır. 31.01.2012 tarihinde 5941 sayılı Çek Kanununda geçici madde ile yapılan düzenleme ile vadesinden önce çek ibrazı yasağı 31/12/2017 tarihine kadar uzatılmıştır.

Bu kapsamda, muhasebede özün önceliği ilkesi gereği ve hazır değerler niteliği taşımaması dolayısıyla ileri tarihli çeklerin firma faaliyet konusu ile bağlantılı ise ticari alacaklar/alacak senetleri içerisinde gösterilmesi ve faaliyet süreci hesaplamalarında dikkate alınması gerekmektedir (Acer, 2010: 107).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Alınan çekler hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Hazır Değerler Hesabında izlenen “Alınan Çekler” hesabındaki tutar bu hesap içerisinde çıkarılır. Vade yapısına uygun olarak Kısa Vadeli Senetli Alacaklara veya Uzun Vadeli Senetli Alacaklar hesabına aktarılır.
- Keşide/ibraz tarihi bilanço tarihinden itibaren 1 yıldan daha uzun bir tarihi taşıyorsa, bu tür çek tutarlarının Duran Varlıklar/Senetli Alacaklara aktarılması gerekir.
- İşletmenin yeterli miktarda çek/senedi bulunmaması veya diğer nedenlerle, banka ve/veya finans ya da faktoring kuruluşlarından kredi teminine yönelik olarak, ortaklardan temin edilmiş olan çekler (Finansman/Hatır Çekleri), aktifte alınan çeklerden, pasifte ise karşılığı olan hesap kaleminden arındırılır (Acer, 2010: 107).

102 Bankalar:

a. Niteliği ve İşleyişi :

Bankalar hesabı işletmece yurt içi ve yurt dışı banka ve benzeri finans kurumlarına yatırılan ve çekilen paraların izlendiği bir hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bankalar hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Banka kaleminde mevduatın bir kısmı veya tamamı, yıl sonunda aynı bankadaki kredi hesabından virman suretiyle sağlanmış (aktif büyüme amacıyla vitrin süsleme) ise; aktifte Bankalar kaleminden, pasifte Banka Kredilerinden arındırılmalıdır.
- Firma, 3. şahsın borcu ile ilgili olarak bankalardaki mevduatının bir bölümünü, kredi kuruluşuna bloke olarak vermiş ise, bloke mevduat bankalar hesabından arındırılmalı, bloke süresine bağlı olarak diğer dönen / duran varlıklar kalemine aktarılmalıdır.
- Kredi kartı satışından doğan henüz tahsil edilmemiş alacaklar var ise, bu tutarlar diğer hazır değerlere aktarılmalıdır.
- Bilanço düzenlenirken bazı firmalar “Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri” hesabındaki tutarı, bankalar hesabını çalıştırmak suretiyle, bu kalemden indirirler. Bu durum zaman zaman “bankalar” hesabının (-) bakiye vermesine de neden olabilir. Firma ileri tarihli (vadeli) çek vermiş ise vadeli çek tutarının kaynaklar bölümünde Senetli Ticari Borçlar arasında gösterilmesi daha doğru bir yaklaşımdır.
- “Bankalar” hesabının eksi bakiye vermesi; Alacaklı Cari Hesap şeklinde çalışan hesaplar, dönem sonlarında bir borçlu cari hesaba dönüşmüş olabilir. Bu kredili bir işlemin göstergesi olduğundan bu durumda; eksi bakiye girilen tutarın, bankalar hesabına ve karşılığı Pasif’de banka kredileri hesabına (+) olarak eklenmesi gerekmektedir. Söz konusu durum tahakkuk eden faizin kayıtlara alınmaması nedeniyle anapara + faizin çekilmesi durumunda da oluşabilmektedir.

103 Verilen Çekler ve Ödeme Emirleri (-):

a. Niteliği ve İşleyişi:

Verilen çekler hesabı işletmenin üçüncü kişilere çekle yapmış olduğu ödemelerden henüz bankadan çekildiğine dair bir bilginin gelmediği çekleri izleyen, alacak kalanı veren

hesaptır. Ancak bu hesap, aktifteki banka hesabını azaltıcı nitelikte olduğundan aktifte banka hesabını düzeltecek şekilde eksi işaretle indirim unsuru olarak yer alır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 96).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Verilen çekler ve ödeme emirleri hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

Hazır Değerler içerisinde (-) bakiye olarak yer alan “Verilen Çek ve Ödeme Emirleri” hesabındaki tutar hazır değerlerden çıkarılır. Pasifte vade yapısına uygun olarak kısa vadeli senetli borçlara veya uzun vadeli senetli borçlar hesabına eklenir.

108 Diğer Hazır Değerler Hesabı:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Nitelikleri itibariyle hazır değer sayılan pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri gibi değerleri kapsar (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bu hesapta yer alan tutarların içeriği araştırılmalı likidite durumu dikkate alınarak aktarma ve arındırma yapılmalıdır. Her an paraya çevrilemeyecek değerlerin ”Dönen Değerler” içerisinde yer almamasına dikkat edilmelidir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

2.2.1.2. Menkul Kıymetler

Bu grup, faiz geliri veya kar payı sağlamak veya fiyat değişimlerinden yararlanarak kar elde etmek amacı ile geçici bir süre elde tutulmak üzere alınan hisse senedi, tahvil, hazine bonosu, bono, yatırım fonu katılma belgesi, kar-zarar ortaklığı belgesi, gelir

ortaklığı senedi, varlığa dayalı menkul kıymet gibi menkul kıymetleri içermektedir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 97).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 110. Hisse Senetleri
- 111. Özel Kesim Tahvil, Senet ve Bonoları
- 112. Kamu Kesimi Tahvil, Senet ve Bonoları
- 118. Diğer Menkul Değerler
- 119. Menkul Değerler Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)

Menkul Kıymetler hesap grubunda gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Menkul Kıymet hesabında borsaya kote olmayan hisse senetleri var ise; bu tür hisse senetleri, Menkul Kıymetler kaleminden çıkarılıp hisse oranına göre iştirakler hesabına aktarılmalıdır.
- Firmanın kanuni bir yükümlülüğü yerine getirmek, iştirak veya bağlı ortaklık tesis etmek veya uzun vadeli amaçlarla almış olduğu hisse senetleri ve tahviller Menkul Kıymetler kaleminde yer almış ise, bu tutarlar Mali Duran Varlıklara aktarılmalıdır.
- Piyasada ve borsada satış kabiliyeti olmayan hisse senetlerinin varlığı halinde; aktifte Menkul Kıymetler kaleminden, pasifte özkaynaktan arındırılmalıdır.

2.2.1.3. Ticari Alacaklar

Bir yıl içerisinde paraya dönüşmesi öngörülen ve işletmenin ticari ilişkileri kapsamında oluşan senetli ve senetsiz alacaklar bu hesap grubunda yer alır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 103).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur :

- 120. Alıcılar Hesabı
- 121. Alacak Senetleri Hesabı
- 122. Alacak Senetleri Reeskontu Hesabı(-)
- 126. Verilen Depozito ve Teminatlar Hesabı
- 127. Diğer Ticari Alacaklar Hesabı
- 128. Şüpheli Ticari Alacaklar Hesabı
- 129. Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı Hesabı(-)

120 Alıcılar Hesabı :

a. Niteliğı ve işleyişı:

Bu hesap, işletmenin faaliyet konusunu oluşturan mal ve hizmet satışlarından kaynaklanan senetsiz alacaklarının izlenmesi için kullanılır (Acer, 2010: 113).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Alıcılar hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Acer, 2010: 113):

- Vadeleri 12 ayı geçen ticari alacaklar 220 Alıcılar Hesabına aktarılır.
- Ticari Alacaklar grubu içerisinde izlenen, personelden, ortaklardan ve grup firmalarından olan alacaklar ilgili hesaba aktarılır. Uygulamada ortaklardan ve grup firmalarından olan alacaklar uzun vadeli (duran varlıklar) hesaplarda ilgili kalemlere aktarılır. Grup firmalarının birbirlerine olan alacak-borç tutarları ilgili hesaplarda tespit edilerek karşılıklı arındırılmaktadır ve böylece konsolide mali tablolarda ilgili hesaplardaki şişkinlik engellenmektedir.
- Ödeme güçlüğü olan firmalardan alacaklar, 1 yıl içerisinde tahsil edilecekse ilgili kalemlerinden çıkarılarak Kısa Vadeli Diğer Ticari Alacaklar, tahsil sürelerinin

belli olmaması veya 1 yıldan daha uzun sürede tahsil edileceğinin belirlenmesi durumunda ise Uzun Vadeli Ticari Alacaklar kalemine aktarılmalıdır. Tahsilatında sorun yaşanan alacaklar, işletmelerden temin edilen mizanlardan yararlanılarak tespit edilmektedir. Bir işletmeden olan alacak iki dönem arka arkaya donuk bakiye vermiş ise (hareket olmamışsa), söz konusu alacağın mahiyeti firma yetkilisine sorularak tahsilatı hakkında bilgi edinilir. Alınan bilgiye göre aktarma işlemi yapılır. Bu tür alacaklara ilişkin aktarma işlemlerine ait usullere Şüpheli Ticari Alacaklar kısmında da değinilecektir.

- İşletmeler bazen aynı firmadan hem mal almakta, hem de aynı firmaya mal satabilmektedirler. Bu durumda aynı firmadan alacak (Aktif), aynı firmaya borç (Pasif) görülebilecektir. Herhangi bir belgeye bağlanmamış, senetsiz nitelikteki alacak ve borçlar karşılıklı olarak arındırılarak bilançodan arındırılır.
- Alacaklar içerisinde yatırımlar nedeniyle verilen avanslar bulunduğu takdirde, ilgili kaleminden çıkarılarak Maddi Duran Varlıklar Verilen Avanslar kalemine aktarılır.
- Ticari alacaklar içerisinde, kaydi nitelikli alacaklar (Finansman giderleri aktifleştirmesi nedeniyle oluşan alacaklar) tespit edildiği takdirde, söz konusu alacaklar aktiften, pasifte ise gelir tablosu ile ilişkisi kurularak özkaynaklardan indirilir.
- Mahkeme kararıyla iflas erteleme (Konkordato ilan etmiş) kararı aldırılmış bir firmadan olan alacakların tespiti durumunda, önemlilik hususu da göz önünde bulundurularak, konu alacak tutarı incelenen firma açısından önemli ise, konkordato ilan eden firmanın konkordato talebindeki durumu olanaklar ölçüsünde incelenmelidir. Alacağın mahiyeti hakkında firma yetkilisinde bilgi talep edilir ve alacağın tahsil kabiliyeti öğrenilerek ilgili hesaba aktarma işlemi yapılır.

121 Alacak Senetleri Hesabı:

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin faaliyet konusu sonucu mal / hizmet satışından kaynaklanan senede bağlanmış alacaklarının izlendiği hesaptır. Vadeli satış yapmak firmanın elindeki iş hacmini genişletmek için önemli bir araçtır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Alacak senetleri hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Acer, 2010: 113):

- İlgili hesap içerisinde reel bir ticari alacağı temsil etmeyen, sadece bankalardan kredi almayı kolaylaştırmak amacıyla düzenlenmiş hatır senetleri (finansman senetleri) varsa, söz konusu tutar alacak senetlerinden ve pasifte ilgili hesaptan karşılıklı olarak indirilerek bilanço dışına çıkarılır. Hatır senetlerini gerçek müşteri senetlerinden ayırt etmek zordur. Ancak bu senetlerin tutarı ve senet borçluları (ticari ilişki olmayan taraflarca düzenlenmiş) irdelenerek bu şekilde düzenlenen finansman senetleri tespit edilebilir.
- Sabit kıymet satışından doğan senetli alacaklar, diğer ticari alacaklar hesabında ilgili kaleme aktarılır.
- Çekli ve senetli alacaklar içinde yer alan grup firma alacakları, ticari ilişkilerden kaynaklanıyor ve 12 aydan kısa sürede tahsil edilecek nitelikteyse, dönen varlık/iştiraklerden/bağlı ortaklıklardan alacaklar hesabına aktarılır. Eğer söz konusu alacaklar finansman desteği niteliğindeyse duran varlık/ iştiraklerden/bağlı ortaklıklardan alacaklar hesabına aktarılır.

- Alacak Senetleri hesabında yer alıp, pasifte diğer hesap kalemleri arasında yer alan aynı firma ve şahıslardan olan alacak-borç tutarları, karşılıklı mahsup edilerek bilanço dışına çıkarılır.

122 Alacak Senetleri Reeskontu (-):

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bilanço gününde senetli alacakların tasarruf değeri ile değerlendirilmesini sağlamak amacıyla alacak senetleri için ayrılan reeskont tutarını kapsar (Akdoğan&Tenker, 2007: 104).

Reeskonta tabi tutulacak alacak ve borçların özellikleri:

- Alacak ve borcun iktisadi işletme bünyesinde doğmuş olması gerekir.
- Alacağın gelir yaratıcı ya da hasılat unsuru olması gerekir.
- Borcun da maliyet veya gider unsuru olması gerekir.
- Bir alacak veya borcun reeskonta tabi tutulabilmesi için senede bağlı olması gerekir.
- Reeskonta tabi tutulacak olan alacak ve borç senetlerinin vade içermesi gerekir.
- Reeskonta tabi tutulacak olan alacak ve borç senetlerinin vadelerinin değerleme günü itibarı ile vadesinin gelmemiş olması gerekir.
- SPK'nın dışında kalan mükellefler vadeli çeklerini reeskonta tabi tutarlarsa, reeskont işlemlerinden kaynaklanan gider, kanunen kabul edilmeyen gider niteliğindedir.
- Bankaya tahsile ve teminata verilen senetlere reeskont işlemi uygulanabilmektedir.

Reeskonta tabi olmayan senetli alacaklar:

- Müflisten olan senede bağlı alacak senetlerine reeskont uygulanamaz.
- Şüpheli alacak durumundaki alacak senetlerine reeskont uygulanamaz.
- Hatır senetlerine reeskont uygulanmaz.

Reeskont işlemleri zorunluluk değildir. Ancak alacak senetlerinin reeskonta tabi tutulduğu bir işletmede borç senetlerinin de reeskont işlemine tabi tutulması gerekmektedir.

Iskonto Formülü:

$$\text{Reeskont Tutarı} = \frac{\text{Nominal Değer} \times \text{Gün Sayısı} \times \text{Faiz Oranı}}{36.000 + (\text{Gün Sayısı} \times \text{Faiz Oranı})}$$

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Alacak senetleri reeskontu hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Acer, 2010: 115):

- Alacak senetleri toplamından, alacak bakiyesi veren Alacak Senetleri Reeskontu mahsup edilir ve düzenlenen mali durum tablosunda yer almaz.
- Alacakların senetli ve senetsiz olarak dağılımı ve geçmiş dönemlere göre bu kalemlerin dağılımında değişiklik olup olmadığı dikkat edilmesi gereken noktalardan biridir.
- Senetsiz alacakların senetli alacaklara göre dönemler itibariyle artması firmanın satışlarda güçlük yaşadığı veya rekabet gücünün zayıfladığının göstergesi olabilir. Kredili satışların senetli olması, alacağın ispatı, vadesinden önce iskonto ile paraya çevrilmesi, ciro ile borç mahsubu yapılabilmesi ve ödenmemesi halinde yasal yollarda sağladığı avantajlar nedeni ile önem arz etmektedir.

126 Verilen Depozito ve Teminatlar:

a. Niteliği ve İşleyişi

Firmaca üçüncü kişilere karşı bir işin yapılmasının üstlenilmesi veya bir sözleşmenin ya da diğer işlemlerin karşılığı olarak geri alınmak üzere verilen depozito ve teminatları kapsar.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Verilen depozito ve teminatlar hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Acer, 2010: 116):

- K.V. Verilen Depozitolar ve Teminatlar kaleminde, uzun vadeli hizmetlerle ilgili verilmiş olan depozito ve teminatlar, bu kalemden çıkarılarak U.V. Verilen Depozitolar ve Teminatlar kalemine aktarılır.
- Verilen depozito ve teminatlar herhangi bir satış işleminden doğmamış ise vadesine göre Diğer Dönen Varlıklar veya Diğer Duran Varlıklar kalemine aktarılır.

127 Diğer Ticari Alacaklar

a. Niteliği ve İşleyişi

Firmanın ticari faaliyeti sonucu ortaya çıkan ancak mal ve hizmet satışından kaynaklanmayan yukarıda yer alan hesapların kapsamına girmeyen ve diğer çeşitli senetsiz alacakların izlendiği hesaptır (Acer, 2010: 116).

b. Aktarma ve Arındırmalar

Hesabın içerisinde yer alan tutarlar mal ve hizmet satışından kaynaklanıyorsa 120 Alıcılar hesabına aktarılır.

128 Şüpheli Ticari Alacaklar

a. Niteliği ve İşleyişi

Ödeme süresi geçmiş, bu nedenle vadesi bir kaç defa uzatılmış veya protesto edilmiş, yazı ile birden fazla istenmiş ya da dava ve icra safhasında bulunan senetsiz ve senetli ticari alacakları kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 105).

Risk nosyonu çerçevesinde dava ve icra safhasında olmasa bile aşağıdaki durumların varlığı halinde de şüpheli alacak varlığı düşünülmelidir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- İbraz tarihi geçtiği halde tahsil edilememiş ve protesto edilmiş alacaklar
- Tarihi henüz gelmemiş olmakla birlikte geçmişte borçlarını ödememiş veya ödeme güçlüğüne yeni düşmüş (iflas, konkordato) firmalardan olan alacaklar
- Alacak bakiyesinin %10'undan fazla paya sahip olanlar için Bankaların moralite ekranlarında yapılan taramalarda izleme kaydı bulunması veya ciddi risk oluşturan istihbarat bulgularına rastlanması durumları olarak düşünülmelidir.

b. Aktarma ve Arındırmalar

Şüpheli Ticari Alacaklar hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Şüpheli Ticari Alacaklar hesabında izlenen tutarlar için karşılık ayrılmamış ise ihtiyatlılık gereği söz konusu tutarlar özkaynaklardan arındırılır.
- Teminatlı alacaklarda, karşılık teminatı aşan kısım için ayrılır. Karşılıklar, işletmenin sahip olduğu iktisadi kıymetlerde meydana geldiği halde miktarı kesin

olarak saptanmayan değer azalışları ile, zarar meydana getirme olasılığı bulunan riskleri karşılamak üzere ayrılan fonlar olarak tanımlanmaktadır. Ayrılan karşılık gideri KKEG (Kanunen Kabul Edilmeyen Gider)'dir.

- Holdinglerin üçüncü şahıs ve işletmelerden olan alacakları ile bağlı işletmelerinden olan alacakları arasında bir fark bulunmamaktadır. Bu alacaklar hukuken aynı statüde kabul edilmektedir. Bu nedenle holdingler bağlı şirketlerinden olan şüpheli alacakları için de karşılık ayırabilirler.

Şüpheli Ticari Alacakların bilanço dışına çıkarılmasında aktif düzenleyici bir hesap olan 129 Şüpheli Ticari Alacaklar Karşılığı (-) hesabı ile aktiften indirildikten sonra, gelir tablosunda ise 644 Karşılık Giderleri (-) hesabı çalıştırılarak giderleştirilir (firmanın orjinal vergi tutarı değiştirilmez). Buradan dönem net karını etkilenecek, dolayısıyla bilançoda özkaynaklara yansımaları olacaktır. İzleyen yıllara aktarılırken ise mükerrerlik teşkil etmemek adına karşılık ayrılmaz, konu tutar geçmiş yıl zararları hesabına taşınır.

2.2.1.4. Diğer Alacaklar

Bu hesap grubu; herhangi bir ticari nedene bağlı olmadan ortaya çıkmış, firmanın mal ve hizmet satışları ile ilgili olmayan ve en çok bir yıl içinde tahsil edilmesi düşünülen senetli, senetsiz alacakları kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 106).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 131. Ortaklardan Alacaklar Hesabı
- 132. İştiraklerden Alacaklar Hesabı
- 133. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar Hesabı
- 135. Personelden Alacaklar Hesabı
- 136. Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabı
- 137. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu(-)
- 138. Şüpheli Diğer Alacaklar
- 139. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı(-)

131 Ortaklardan Alacaklar :

a. Niteliği ve İşleyişi

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemler dolayısı ile ödünç verme veya benzeri nedenlerle ortaklardan olan kısa vadeli alacaklarını gösterir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 106).

Ortaklardan alacaklar kalemi, özellikli bir kalem olup, özellikle firma ortaklarının firma bünyesinden fon çekişlerinde kullandıkları bir kalemdir. Fon çekişleri sermaye azaltıcı bir unsur olduğundan bu çekilişlerin nedeni ve tutarı önem kazanacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar

Ortaklardan Alacaklar hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007 ve Acer, 2010: 119):

- Şahıs şirketlerinde, ortaklardan alacaklar aktifte bulunduğu yerden, pasifte özkaynaklardan arındırılır.
- Ortaklardan alacaklar kalemi ile ortaklara borçlar kalemi karşılıklı olarak çalışıyor ve her iki kalemde de aynı ortaktan alacak ve borç tutarı var ise, bu iki kalem arasında mahsup işlemi yapıldıktan sonra kalan bakiye ilgili kaleme yazılmalıdır.
- Özellikle firmanın zarar etmesi veya bir kaç yıldan bu yana karlılığı reel olarak artmayan firmalarda ortakların firmadan fon çekilişleri, cari yıl içerisinde kapanacak bir alacak gibi düşünülmemeli özkaynaktan indirilmelidir.

- Bazı firmalar, fatura alamadıkları harcamaların takibinde de bu hesabı kullanabilmektedirler. Bu durumun tespit edilmesi durumunda, tutar özkaynaktan indirilmelidir.
- Ortaklardan Alacaklar ortağın şahsi menfaati için çekilmiş (ev-taşıt vs. alımı) ve bu durum net olarak açıklanabiliyor ise Aktif 'de ortaklardan alacaklardan, Pasif'de özkaynaklardan arındırılmalıdır.
- Ortaklardan Alacaklar hatır senedi (finansman bonosu) niteliğinde ise, Aktif 'de ortaklardan alacaklardan, Pasif 'de ilgili borç kaleminden arındırılmalıdır.
- Ortaklardan Alacaklar sermaye taahhüdü niteliğinde ise, Aktif'de Ortaklardan Alacaklardan arındırılmalı, Pasif'de Sermaye Taahhüdü hesabına aktarılmalıdır.
- İnşaat sektöründe faaliyet gösteren firmalarda devam eden işlerle ilgili kayıt dışı harcamalar için ortaklar tarafından çekilen paralar, eğer yıllara sari izlenen iş varsa Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri hesabı içerisine aktarılır.
- Aktifleştirilen finansman giderleri nedeniyle, ortaklardan alacaklar kalemi oluşturulduğu tespit edildiği takdirde, gelir tablosunda finansman giderleri kaleminde gösterilerek, aktiften ve pasiften arındırılır.

132 İştiraklerden Alacaklar :

a. Niteliği ve İşleyişi

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısı ile (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) iştiraklerinden olan alacaklarını kapsar.

133 Bağı Ortaklıklardan Alacaklar:

a. Niteliği ve İşleyişi

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısı ile (ödünç verme ve benzer nedenlerle ortaya çıkan) bağı ortaklıklardan olan alacaklarını içerir.

b. Aktarma ve Arındırmalar

Bağı Ortaklıklardan Alacaklar hesabında gerçekleştirilen düzeltme ve arındırma işlemleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Firmanın, iştiraklerden ve bağı ortaklardan olan alacakları süreklilik gösteriyor ise, Duran Varlıklar bölümünde yer alan uzun vadeli alacaklara aktarılmalıdır.
- İştirak /Bağı Ortaklardan Alacaklar hatır senedi (finansman bonusu) niteliğinde ise; Aktif 'de yerinden, Pasif 'de ilgili borç kaleminden arındırılmalıdır.

135 Personelden Alacaklar

Personel ve işçilerin işletmeye olan borçlarının izlendiği hesaptır.

136 Diğer Çeşitli Alacaklar

Ticari olmayıp yukarıda sayılan hesaplardan herhangi birine dahil edilemeyen alacakların izlendiği hesaplardır. Hesap içinde yatırım harcamaları sebebiyle verilen avanslar bulunduğu takdirde, yatırım harcamaları sebebiyle verilen avanslar tutarı Maddi Duran Varlıklarda ilgili kalemine aktarılmalıdır.

138 Şüpheli Diğer Alacaklar

Şüpheli Ticari Alacaklar hesabı ile benzerlik gösteren hesap ile ilgili açıklamalara 128 Şüpheli Ticari Alacaklar hesabı başlığı altında yer verilmiştir.

2.2.1.5. Stoklar

Bu grup, işletmenin satmak, üretimde kullanmak veya tüketmek amacıyla edindiği, ilk madde ve malzeme, yarı mamul, mamul, ticari mal, yan ürün, artık ve hurda gibi bir yıldan az bir sürede kullanılacak olan veya bir yıl içerisinde nakde dönüştürülebileceği düşünülen varlıklardan oluşur (Akdoğan ve Tenker, 2007: 108).

Bilançoda aktifin önemli bir bölümünü oluşturan ve gelir yaratan en önemli kalem olan stokların incelenmesi ve değerlendirilmesi, gerek dönem kârının doğru hesaplanması, gerekse firmanın mali durumunun gerçekçi bir şekilde görülmesi açısından büyük önem taşır. Stok miktarının içerik ve niteliğine göre mevcudu; firmanın ürün takvimi/üretim süreci ve faaliyet döngüsü ile uyumlu olmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 150. İlk Madde ve Malzeme
- 151. Yarı Mamuller-Üretim
- 152. Mamuller Hesabı
- 153. Ticari Mallar Hesabı
- 157. Diğer Stoklar
- 158. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)
- 159. Verilen Sipariş Avansları

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Yurt içi ve dışından makine, işletme malzemesi, makine yedek parçası gibi işletme bünyesinde kullanılacak malzemeler için, satıcılara verilen avanslar, stoklar/verilen sipariş avansları içerisinde gösterilmiş ise; bu değer stoklardan düşülüp, maddi duran varlıklarda verilen avanslar kalemine aktarılmalıdır.

- Sürüm kabiliyetini tamamen yitirmiş mallar, stoklar içinde gösterilmiş ise; Aktifte Stoklar kaleminden arındırılmalıdır. Pasifte özkaynaklardan arındırılmalıdır.
- Konsinye olarak üçüncü şahıslar tarafından gönderilmiş bilanço günü firmanın stokları içerisinde gösterilmiş ise belirlenen konsinye tutar stoklardan, karşılığı da ilgili pasif hesaptan arındırılmalıdır.
- Üretim ve satış amaçlı girdilerin bulunması gereken stoklarda, kırtasiye, büro malzemeleri gibi ayniyat mevcutlarının tespiti halinde, bu değerlerin diğer çeşitli duran varlıklar arasında gösterilmesi; stokların sağlıklı tespit ve analizi için daha doğrudur.
- Firmalar stoklarında finansman giderlerinin tamamını veya bir kısmını gösteriyor olabilir. Öncelikle firmanın yıl sonu banka kredileri, memzuç bilgileri incelenerek gelir tablosunda giderleştirilmiş finansman gideri ile tutarlılığı irdelenmelidir. Bu durumda stoklara yansıtılan finansman giderlerinin tespiti yoluna gidilmeli; tespit edilen finansman gideri; Aktifte stoklardan indirilmeli, indirilen finansman gideri; gelir tablosunda finansman gideri sütununa eklenmeli, bu şekilde dönem karında gerekli düzeltme yapılmalıdır. Dönem karında yapılan düzeltme ile pasif tarafta gereken eşitlik sağlanacaktır.
- Maddi duran varlıklar yapımı ile ilgili olarak yurt içinde satıcılara verilen avanslar, bilançoda “Dönen varlıklar “ arasında gösterilmiş ise Duran Varlıklar bölümüne aktarılmalıdır.
- Taahhüt sektöründe faaliyet gösteren firmalarda ise özellikli bir durum bulunmakta olup, Stok kalemleri içerisinde, taahhüt dışı işler için kullanılan stokların; “Ticari Mallar” ve “Diğer Stoklar” kalemlerine aktarılması veya yazılması gerekmektedir. Devam eden taahhüt işleri ile ilgili stoklar ise taahhüt sektörüne özgü aktarma-arındırmalar kapsamında maliyet kalemi olarak düşünülmeli ve 170 Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri içerisinde değerlendirilmelidir.

158 Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı (-) :

a. Niteliği ve işleyişi:

Bu hesap yangın, deprem, su basması, bozulma çürüme, moda geçmesi, piyasa fiyatlarının düşmesi vs. gibi olası kayıplara karşı ayrılan karşılıkların izlendiği hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Stoklarda %10 veya daha fazla bir değer düşüklüğü ve bu değer düşüklüğünün yakın bir tarihte ortadan kalkacağına dair objektif ve makul bir gerekçenin olmaması durumunda karşılık ayrılır.

159 Verilen Sipariş Avansları :

a. Niteliği ve işleyişi:

Yurt içi ya da yurt dışından satın alınmak üzere siparişe bağlanan hammadde, malzeme ve mallarla ilgili olarak yapılan ödemelerin izlendiği hesaptır. Verilen sipariş avansları firmalar açısından bir alacak niteliği taşımakla beraber, burada alacak para olarak değil mal olarak alınacaktır. Bu bilanço kaleminde gösterilen akreditif hesabı; firmaların dış ülkelere yapacağı ithalat ile ilgili olarak, yabancı firmalar lehine açtırdığı akreditifler karşılığında, bankalara yatırdığı parayı gösteren hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Maddi duran varlık alımına istinaden verilen avansın / açtırılmış akreditifin Maddi Duran Varlıklar hesabına aktarılması gerekmektedir.

2.2.1.6. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri

Bu grup, yıllara yaygın inşaat ve onarım işleri yapan işletmelerin, bu işleri dolayısıyla yaptıkları harcamaların izlendiği hesapları kapsar. İnşaat türüne ve gider çeşitlerine göre yıllar itibarıyla bölümlendirilir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 112).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 170-177. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri Hesabı
- 170. Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı
- 179. Taşeronlara Verilen Avanslar

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- İşletmenin satmak üzere bina inşa etmesi halinde 170-178 hesapları değil “151 Yarı Mamuller-Üretim” hesabı kullanılır. İşletmenin kullanmak üzere inşa ettiği binanın maliyeti ise “258 Yapılmakta Olan Yatırımlar” hesabında oluşturulur.
- Yıllara yaygın inşaat ve onarım işi yapmayan firmalarda bu bilanço kaleminde herhangi bir tutar görünüyorsa, bu tutarın uygun olan başka bir hesaba aktarılması gerekmektedir.

Söz konusu hesap kalemi taahhüt sektöründe faaliyet gösteren firmalar için özellikli bir kalem olup, çalışmanın ticaret sektöründe faaliyet gösteren firmalarla sınırlı olması nedeniyle detaylı açıklama yapmaya gerek görülmemiştir.

2.2.1.7. Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

Bu grup, içinde bulunulan dönemde ortaya çıkan, ancak gelecek dönemlere ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup da borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirlerden oluşur. Bu grupta yer alan hesaplar, dönem ayırıcı niteliği bulunan hesaplardır.

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 180. Gelecek Aylara Ait Giderler
- 181. Gelir Tahakkukları

180 Gelecek Aylara Ait Giderler :

Peşin ödenen ve içinde bulunulan dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek döneme ait giderleri kapsar. Muhasebede dönemsellik ilkesine göre her dönem kendi giderini yansıtmalıdır. Henüz gider niteliğine bürünmemiş bir harcama gider olarak gösterilemez. Bu tür değerlerin gider olması gelecek döneme kalmış ise bu değerler gelecek döneme ilişkin giderler hesabı ile aktifleştirilirler (Akdoğan ve Tenker, 2007: 114).

181 Gelir Tahakkukları:

Üçüncü kişilerden tahsili ya da bunlar hesabına borç kaydı hesap döneminden sonra yapılacak gelirlerin, içinde bulunulan döneme ait olan kısımlarının izlendiğı hesapları kapsar. Gelir tahakkukları, dönemsellik ilkesine göre içinde bulunulan dönemin geliri olduğu halde henüz tahsil edilmemiş gelirlerin gelir tablosu hesaplarına aktarılmasını sağlayan hesaptır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 114).

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- İncelenen firmanın “Gelecek Aylara Ait Giderler” tutarı varlık toplamına göre görelisi olarak yüksek ise, döneme ilişkin giderlerin aktifleştirilmesi olasılığı vardır. Bu bağlamda, pazarlama, satış, dağıtım giderlerinin bir bölümü ile finansal kiralama giderlerini, gelecek aylara ait peşin ödenmiş giderler olarak aktifleştiren firmalar bulunmaktadır.

- Bazı firmalar, reklam tanıtım giderlerinin bir pazarlama yatırımı olduğu, bu giderlerin gelecek dönem gelirleri üzerinde de olumlu katkısı olacağı görüşü ile pazarlama, satış dağıtım giderlerinin bir bölümünü gelecek aylara hatta gelecek yıllara ait giderler olarak aktifleştirmektedir.
- Henüz pazara sunulmamış bir ürün için yapılan reklam ve tanıtım giderlerinin aktifleştirilmesi uygun görülse de, bazı firmaların bilanço makyajı amacıyla bu yola baş vurdukları analizde dikkate alınmalıdır.
- Bir yılı aşan gelir tahakkuklarının 281 Gelir Tahakkukları hesabına, bir yılı aşan giderler 280 Gelecek Yıllara Ait Giderler hesabına aktarılmalıdır.

2.2.1.8. Diğer Dönen Değerler

Yukarıda belirtilen bölümlere girmedikleri için özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan ve bir yıl içinde paraya çevrilecek veya tüketilecek diğer dönen varlık kalemlerini içerir (Akdoğan&Tenker, 2007: 114-115).

Bu grupta yer alan hesaplar aşağıdaki gibidir:

- 190. Devreden KDV Hesabı
- 191. İndirilecek KDV Hesabı
- 192. Diğer KDV Hesabı
- 193. Peşin Ödenen Vergi ve Fonlar Hesabı
- 195. İş Avansları Hesabı
- 196. Personel Avansları Hesabı
- 197. Sayım ve Tesellüm Noksanları Hesabı
- 198. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Hesabı
- 199. Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar Karşılığı Hesabı(-)

190 Devreden Katma Değer Vergisi :

a. Niteliği ve işleyişi:

Bu dönemde indirilemeyen ve izleyen döneme devreden KDV'nin izlendiği hesaptır.

Mal alımından dolayı ödenen KDV = (191 Hesap) *İndirilecek KDV*

Mal satışından tahsil edilen KDV = (391 Hesap) *Hesaplanan KDV* 'dir.

191 > 391 ise firmanın Maliye Bakanlığı'ndan vergi alacağı var demektir. Bu oluşan farka Devreden KDV denir. 391 > 191 ise firmanın Maliye Bakanlığı'na vergi borcu var demektir. Bu farka Ödenecek KDV denir.

191 İndirilecek Katma Değer Vergisi :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Her türlü mal ve hizmetin satın alınması sonucunda satıcılara ödenen KDV'dir. Bu hesap altında izlenen kalemlerden "İndirilecek KDV" firmanın mal alışları/hizmet ifası ile ilgili satıcılara ödediği KDV'dir. Bu kalemin artmakta olması, firmada stok artışının bir göstergesidir. Stoklar artıkça, yalnız stokların getirdiği finansman yükü değil, hammadde ya da malın alınması nedeniyle satıcılara ödenen KDV'nin yükü de firmaca taşınmaktadır.

Bu kalemin karşılığında çalışan "Hesaplanan KDV" mal satışları/hizmet ifası ile ilgili alıcılardan tahsil ettiği KDV'dir.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bilanço düzenlenmesinde "İndirilecek KDV" ile "Hesaplanan KDV" birbiri ile karşılaştırılarak, bakiye ilgili hesapta bırakılmalıdır.

192 Diğer Katma Değer Vergisi :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Diğer KDV hesabının işletilmesi firmanın teşvikten yararlandığını, teşvikli yatırım mallarının ithalinde ödenmesi gerektiği halde, fiilen indirilmesinin mümkün olduğu tarihe kadar ertelenen KDV tutarını gösterir. Diğer KDV bilançonun pasif bölümünde de, eşit tutarda yer alır. Söz konusu “Diğer KDV” firma için hem risk hem de yükümlülük niteliğinde olduğundan bilançonun varlıklar ve kaynaklar bölümünde karşılıklı olarak yer alır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bilançonun varlıklar ve kaynaklar bölümünde de tutar var ise bu iki tutarın mahsup edilmesi ve bakiyenin ilgili hesaba aktarılması gerekmektedir.

193 Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Peşin ödenen ve bir yıl içinde indirim konusu yapılabilecek gelir, kurumlar ve diğer vergiler ile fonların kayıt ve takip edildiği hesaptır.

Peşin ödenen vergi ve fonlar esas itibarıyla bilançonun kaynaklar bölümünde “Borç ve Gider Karşılıkları” grubunda eksi olarak yer alır. Ancak peşin ödenen vergi ve fonlar, “Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları” tutarından fazla ise, fazla olan bölüm Diğer Dönen Varlıklar arasında yer alır.

195 İş Avansları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletme adına mal ve hizmet alımı yapacak, işletme adına gider ve ödeme yapacak işletme dışı kişilere verilen iş avanslarının izlendiği hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

İnşaat taahhüt firmalarında devam eden işlerle ilgili olarak yapılacak harcamalarla ilgili olan iş avansları “Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Maliyetleri” hesabına aktarılır.

196 Personel Avansları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Personel ve işçilere maaş, ücret ve yolluklarına mahsuben önceden ödenen avansların izlendiği hesaptır.

197 Sayım ve Tesellüm Noksanları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Sayımlar sonucunda tespit edilen kasa, stok ve maddi duran varlık noksanlarıyla tesellüm sırasında ortaya çıkan noksanların geçici olarak kayıt ve izleneceği hesaptır.

198 Diğer Çeşitli Dönen Varlıklar :

a. Niteliği ve işleyişi:

Bu hesap grubu içinde sayılanların dışında kalan diğer çeşitli dönen varlıkların izlendiği hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bu hesapta KKEG (Kanunen Kabul Edilmeyen Gider) varsa yerinden ve öz kaynaklardan tenzil edilir.

199 Diğer Dönen Varlıklar Karşılığı (-) :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yıl sonunda ilgili kesin hesaplara aktarılması uygun olmayan kasa, stok ve maddi duran varlık noksanları tutarının üstünde olması halinde fark kadar ayrılacak karşılıkları kapsar.

2.2.2. Duran Varlıklar

Bilanço aktifinin ikinci ana bölümünü oluşturan duran varlıkların genel özellikleri bunların, birden fazla dönemi ilgilendiren kıymetlerden oluşmasıdır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 117).

Bir yıldan ya da normal faaliyet döneminden daha uzun süreli olarak işletme faaliyetlerinin gerçekleşmesi için kullanılan ve olağan koşullar altında gelecek hesap döneminde paraya çevrilmesi beklenmeyen iktisadi varlıklardır. Dönen varlıklar ile arasındaki fark, gelecek hesap döneminde olağan koşullar altında paraya çevrilmemesi, tüketilmemesi ve firmanın kısa vadeli borçlarının ödenmesine ayrılmamasıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007). Bu nedenle, Duran Varlıklar hesap gruplarının içerisinde bir yıldan daha kısa sürede nakde dönüştürüleceği veya tüketileceği tespit edilen hesap kalemine rastlanıldığı takdirde, bu değerın Dönen Varlıklar içerisinde ilgili kalemine aktarılması gerekmektedir (Acer, 2010: 129).

Duran Varlıklarda yer alan hesap kalemlerinden, Dönen Varlıklar içerisinde aynı ismi taşıyanlarla ilgili olarak ayrıntılı açıklamalara Dönen Varlıklar açıklamalarında yer verildiğinden, bu bölümde söz konusu kalemler tekrar açıklanmayacaktır.

2.2.2.1 Ticari Alacaklar

Bu grubun dönen varlıklar grubunda yer alan ticari alacaklardan farkı, vadelerinin bir dönemden daha uzun oluşudur (Akdoğan ve Tenker, 2007: 117).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 220. Alıcılar
- 221. Alacak Senetleri
- 222. Alacak Senetleri Reeskontu (-)
- 226. Verilen Depozito ve Teminatlar
- 229. Şüpheli Alacaklar Karşılığı (-)

2.2.2.2. Diğer Alacaklar

Herhangi bir ticari işleme dayanmadan ödünç verme benzeri nedenlerle meydana gelmiş ve bir yıldan uzun sürede tahsil edilmesi söz konusu olan alacakları kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 118). Vadesi bir yılın altına düşenler, dönen varlıklar içerisindeki ilgili hesaplarına aktarılır.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 231. Ortaklardan Alacaklar
- 232. İştiraklerden Alacaklar
- 233. Bağlı Ortaklıklardan Alacaklar
- 235. Personelden Alacaklar
- 236. Diğer Çeşitli Alacaklar
- 237. Diğer Alacak Senetleri Reeskontu (-)
- 239. Şüpheli Diğer Alacaklar Karşılığı (-)

2.2.2.3. Mali Duran Varlıklar

Uzun vadeli amaçlarla veya yasal zorunluluklar nedeniyle elde tutulan uzun vadeli menkul kıymetler veya paraya dönüşme niteliğini kaybetmiş uzun vadeli menkul kıymetler, diğer bir işletmeye ortak olmak amacıyla satın alınan sermaye payları bu grupta izlenir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 121).

İşletmeler diğer şirketlerin hisse senetlerini; yönetimlerinde etkili olmak, gelirlerinden yararlanmak, hammadde temininde kolaylık sağlamak, mamullerini pazarlamak, rakip yönetimde söz sahibi olmak, faaliyetlerini çeşitlendirerek riski dağıtmak ve yatırımlarına yüksek gelir sağlamak amacıyla elde tutarlar (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu hesabı incelerken; mali duran varlıkların likiditesi, diğer bir deyişle değer kaybına uğramadan nakde dönüştürülebilme imkanının olup olmadığı, portföydeki hisse senetlerinin, kısa ve uzun vadeli kredi sağlamak amacıyla güvence olarak kullanılıp kullanılmadığı, işletmeyi mali duran varlık edinmeye iten sebepler, iştiraklerin yapılma amacının spekülatif olup olmadığı, mali duran varlıkların işletmeye sağladığı gelirler ve gelir sağlama potansiyeli, mali duran varlıklar nedeniyle işletmenin bedelsiz hisse senedi elde edip etmediği, iştirak ve bağlı ortaklıkların sermaye artırımına gidip gitmeyeceği, bu mali duran varlıklardan kar payı elde edilip edilmediği, mali duran varlıkların ilerde fon ihtiyacının olup olmayacağı hususları üzerinde durulmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu grup aşağıdaki hesapları kapsar.

- 240. Bağlı Menkul Kıymetler
- 241. Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı
- 242. İştirakler
- 243. İştiraklere Sermaye Taahhütleri (-)
- 244. İştirakler Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
- 245. Bağlı Ortaklıklar
- 246. Bağlı Ortaklıklara Sermaye Taahhütleri (-)
- 247. Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı (-)
- 248. Diğer Mali Duran Varlıklar
- 249. Diğer Mali Duran Varlıklar Karşılığı (-)

2.2.2.4. Maddi Duran Varlıklar

İşletme faaliyetlerinde kullanılmak üzere edinilen ve tahmini yararlanma süresi bir yıldan fazla olan fiziki varlık kalemlerinin ve bunlarla ilgili birikmiş amortismanların izlendiği hesap grubudur (Akdoğan ve Tenker, 2007: 124).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 250. Arazi ve Arsalar Hesabı
- 251. Yeraltı ve Yerüstü Düzenleri Hesabı
- 252. Binalar Hesabı
- 253. Tesis, Makine ve Cihazlar Hesabı
- 254. Taşıtlar Hesabı
- 255. Demirbaşlar Hesabı
- 256. Diğer Maddi Duran Varlıklar Hesabı
- 257. Birikmiş Amortismanlar Hesabı(-)
- 258. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı
- 259. Verilen Avanslar Hesabı

Maddi Duran Varlıklar hesap grubuna ilişkin olası yapılabilecek düzeltme işlemleri aşağıdaki gibidir (Acer, 2010: 133):

- Maddi Duran Varlıklar içerisinde, firmaya ait olmayan (ortakların şahsi mülkiyeti konumunda olan binalar, taşıt araçları, makine vb. değerler) aktiften düşülmeli, pasifte ise bu değerlerin gösterildiği yerden (ortaklara borçlar veya özkaynaklar içerisinde sermaye yedekleri veya kar yedekleri içerisinde Özel Yedekler olarak gösterilmiş olabilir) düşülmelidir. Ancak, bu düşüşün yapılabilmesi için, konu değerlerin aynı sermaye olarak işletmeye konulup, konulmadığı incelenmelidir.
- Yapılmakta olan yatırımlarla ilgili olarak vadesi bir yılı aşan banka kredisi kullanıldığında ortaya çıkan finansman giderleri ve kur farkları da, yatırım

tamamlanıp, kullanılabilir duruma gelinceye kadar, yatırım maliyetlerine dahil edilir.

- Döviz kurlarında düşüş görülen dönemlerde, aktifleştirilmiş finansman giderlerinde düşüş nedeniyle oluşan kambiyo karlarının bilanço içinde aktifleştirilmiş finansman giderlerinden indirilmesi gerekir. İndirilmemiş ve gelir tablosunda kambiyo karı olarak gösterilmiş ise gelir tablosunda indirgeme kalemi olarak dikkate alınır, bilançoda aktifleştirilen hesap ile özkaynaklardan karşılıklı arındırılır.
- Kiralanan sabit kıymetler, V.U.K. gereği; 01.07.2003 tarihinden önce kiralanmış ise ilgili tutarlar nazım hesaplarda, bu tarihten sonra imzalanan finansal kiralama sözleşmeleri kapsamındaki duran varlıklar aktifte Maddi Olmayan Duran Varlıklar hesabında, pasifte ise vade ayrımına göre Kısa ve Uzun Vadeli Mali Borçlar hesaplarında izlenir.
- Kiralanan taşınmazların ekonomik değerlerini devamlı artırmak amacıyla yapılan giderlerin aktifleştirilerek sabit değerler arasında gösterildiği tespit edilirse; bu tutarlar özel maliyetler hesabına aktarılır (Demirtürk, 2011: 104).
- Firmalar bakım-onarım masraflarını ve alışla ilgili ödemelerini (noter, mahkeme, komisyon, emlak alım, taşıt alım vergileri vs.) de doğrudan gider yazmak veya aktifleştirerek amortisman tabi tutmak yoluyla dönem sonucunu etkileyebilmektedirler. Dönem sonucunu başarılı göstermek isteyen firmalar, bu tür giderleri aktifleştirmektedirler (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).
- Maddi duran varlıkların tesis (kuruluş) dönemine ilişkin finansman giderleri ile faaliyet dönemine ilişkin finansman giderleri arasında bir ayırım yapılmalıdır. Yatırımların finansmanında kullanılan kredilerle ilgili faizlerden tesis (kuruluş) dönemine ait olanların maddi duran varlıklarla birlikte amortisman yoluyla gider yazılmak üzere yatırım maliyetine eklenmesi gerekmektedir. Bu konuda vergi uygulaması, SPK görüşü ve muhasebe kuramı arasında aykırılık yoktur. Ancak,

maddi duran varlıkların işletme dönemine ait finansman giderlerinin muhasebeleştirmesinde genellikle farklı uygulamalar bulunmaktadır. Vergisel açıdan, duran varlıkların işletme dönemine ait olanlarının ilgili bulundukları yıllarda doğrudan gider yazılması ya da maliyete eklenmek yoluyla amortismanına tabi tutulması olanağı, bu konuda farklı uygulamalara yol açmaktadır. Bilançoda maddi duran varlıklarını ve dönem karını yüksek göstermek veya zarar saklamak isteyen firmalar, maddi duran varlıkların işletme dönemine ait finansman giderlerini de aktifleştirmektedirler. İşletme dönemine ait finansman giderlerinin yerinden ve dönem karından arındırılması gerekmektedir (Demirtürk, 2011: 104).

2.2.2.5. Maddi Olmayan Duran Varlıklar

Herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan ve şirketibelli bir şekilde yararlandığı veya yararlanmayı beklediği aktifleştirilen giderler ile belli şartlar altında hukuken himaye gören haklar ve şerefiyelerin izlendiği hesap grubudur (Akdoğan ve Tenker, 2007: 129).

Bu hesap grubunda aşağıda yer alan hesaplar yer alır:

- 260. Haklar Hesabı
- 261. Şerefiye Hesabı
- 262. Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri Hesabı
- 263. Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı
- 264. Özel Maliyetler Hesabı
- 267. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar Hesabı
- 268. Birikmiş Amortismanlar Hesabı
- 269. Verilen Avanslar Hesabı

Maddi Duran Varlıklar hesap grubuna ilişkin olası yapılabilecek düzeltme işlemleri aşağıdaki gibidir (Altuğ, 2010: 96):

- Sözleşmeleri genellikle bir yıl süreyle yapılmakla birlikte, yenilenmesinde sorun görünmeyen kira sözleşmelerine konu özel maliyet bedelleri özkaynaklardan indirilmez.
- Bir firma kendi arsası üzerinde bina inşaa ettirebileceği gibi uzun süreli olarak kiralamış olduğu arazi üzerinde de inşaat yapabilir. Eğer bir işletme kiralamış olduğu arazi üzerinde bina inşaa ettirmiş ise bu taktirde bina maliyeti “Özel Maliyet” hesabında gösterilmelidir.
- Firma faaliyetlerine olumlu katkısı olmadığı veya faaliyetlerinin geliştirilmesi amacı taşımakla birlikte bu amaca hizmet etmediği veya bu özelliğini kaybettiği anlaşılan Maddi Olmayan Duran Varlıkların ekonomik değeri olmayanları aktiften ve pasifte öz kaynaklardan indirilir.
- Özel Maliyetler kiralanın gayrimenkulun ekonomik ömrünü uzatan, geliştiren giderlerdir. İşletmenin kiraladığı yerde faaliyet konusuna uygun olarak yapmış olduğu ısı, ışık, ses, kanalizasyon sistemleri, vitrin, raf gibi tesislerle ilgili kiralanın yerin geliştirilmesi veya ekonomik değerinin devamlı olarak arttırılması için yapılan harcamalardan meydana gelir. Bu tür harcamalar yerinden ve özkaynaklardan tenzil edilir. Ancak, firma aile şirketi ise ortaklık yapısındaki değişiklikler dikkate alınarak, ortaklar adına arsa / bina üzerine yapılan özel maliyet niteliği taşıyan ve maddi olmayan duran varlıklarda aktifleştirilen tutarların yerinden ve özkaynaklardan tenzil edilmemesi gerekmektedir. Turizm sektöründe faaliyet gösteren firmalarda tesislere ilişkin özel maliyet tutarlarının yerinden ve özkaynaklardan tenzil edilmemesi gerekmektedir. Otomotiv sektöründe kiralık showroomlar için yapılan özel maliyet harcamalarının yerinden ve özkaynaklardan tenzil edilmemesi gerekmektedir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).
- Haklar hesabı içinde tanınmış marka ve patentler varsa veya finansal kiralamaya ilişkin tutarlar izleniyorsa herhangi bir işlem yapılmamalıdır. Sayılanların dışındaki

tutarlar haklardan ve özkaynaklardan arındırılmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

2.2.2.6. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar

Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar, belirli bir maddi varlıkla çok yakından ilgili bulunan veya tamamen tüketime tabi varlıklar için yapılan, üretim çalışmalarının zaman ve yoğunluğu ile sınırlı bir ömre sahip olan giderleri kapsar. Özel Tükenmeye tabi değerler, üretim ile tamamen tüketilen ve yerine aynen konulması olanaklı olmayan varlıklardır. Örneğin, maden ve petrol yatakları, orman alanları, taş ocakları vb. gibi. (Akdoğan ve Tenker, 2007: 131).

Bu hesap Grubu'nu oluşturan hesaplar aşağıdaki gibidir:

- 271 Arama Giderleri
- 272 Hazırlık ve Geliştirme Giderleri
- 277 Diğer Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar
- 278 Birikmiş Tükenme Payları Hesabı
- 279 Verilen Avanslar

Maden arama amacı ile yapılan işlemlere ilişkin giderler, 271 Arama Giderleri hesabında, bulunan madenin işlenebilir hale getirmek için yapılan giderler 272 Hazırlık ve Geliştirme Giderleri hesabında izlenir. Bu kıymetler maliyet bedeli ile değerlendirilir ve bu tutarlar bilançoda gösterilir. Aktifleştirilen bu tutarlar madenin çıkarılma ömrü ile uyumlu olmak üzere amortismanına tabi tutulur (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Özel Tükenmeye Tabi Varlıklardan ekonomik değeri olmayanlar aktiften ve pasifte özkaynaklardan indirilir.

2.2.2.7. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları

Bu grup, cari dönemde ortaya çıkan ancak gelecek yıllara ait olan giderler ile faaliyet dönemine ait olup da sonraki yıllarda tahsil edilebilecek gelirlerden oluşur (Akdoğan ve Tenker, 2007: 132).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 280. Gelecek Yıllara Ait Giderler
- 281. Gelir Tahakkukları

Söz konusu hesapların işleyişi ve niteliği Dönen Değerler altındaki Gelecek Aylara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları hesap grubu ile aynıdır. Her iki grup için ana ayırım ilgili oldukları dönem ya da tahakkuk vadelerinin tespiti ile yapılacaktır.

2.2.2.8. Diğer Duran Varlıklar

Yukarıda açıklanan duran varlık kalemlerine girmeyen kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer duran varlık kalemlerinden oluşur (Akdoğan ve Tenker, 2007: 133).

Bu hesap grubunu aşağıdaki kalemler oluşturmaktadır:

- 291. Gelecek Yıllarda İndirilecek KDV
- 292. Diğer KDV
- 293. Gelecek Yıllar ihtiyacı Stoklar
- 294. Elden Çıkarılacak Stoklar Ve Maddi Duran Varlıklar
- 295. Peşin Ödenen Vergiler Ve Fonlar
- 297. Diğer Çeşitli Duran Varlıklar
- 298. Stok Değer Düşüklüğü Karşılığı(-)
- 299. Birikmiş Amortismanlar(-)

2.3. Pasif Hesaplar ve Yapılabilecek Düzeltme İşlemleri

2.3.1. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Bir yıl içinde ödenmesi gereken borçlar, kısa vadeli yabancı kaynaklar olarak adlandırılmaktadır. Ancak bu borçların dönen varlıklardan karşılanması esastır (Altuğ, 2010: 99). Bu bölüm net işletme sermayesine ulaşmada Dönen Varlıklardan indirim olarak karşımıza çıkar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 134).

İşletmenin kısa vadeli borç ödeme gücünün iyi olması her zaman için bankalardan kredi bulabilmesi ve satıcılardan kredili mal alabilmesi anlamını taşır (Altuğ, 2010: 99). Bu nedenle, kısa vadeli yabancı kaynaklar bilanço analizlerinde üzerinde özenle durulan bir bölümdür (Akdoğan ve Tenker, 2007: 134).

2.3.1.1. Mali Borçlar

Kredi kurumlarına olan kısa vadeli borçlar ile kısa vadeli para ve sermaye piyasası araçları ile sağlanan krediler ve vadesine bir yıldan az bir süre kalan uzun vadeli mali borçların anapara taksit ve faizleri bilançoda bu başlık altında toplanır (Akdoğan ve Tenker, 2007:135).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 300. Banka Kredileri Hesabı
- 301. Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borçlar Hesabı
- 302. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri Hesabı
- 303. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri Hesabı
- 304. Tahvil Anapara Borç, Taksit ve Faizleri Hesabı
- 305. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler Hesabı
- 306. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler Hesabı
- 308. Menkul Kıymetler İhraç Farkı Hesabı (-)
- 309. Diğer Mali Borçlar Hesabı

300 Banka Kredileri

a. Niteliği ve İşleyişi:

Banka ve diğer finans kurumlarından sağlanan kısa vadeli kredilere ilişkin tutarları içeren hesap kalemidir. Yabancı para cinsinden banka kredisi varsa, kur değerlendirmesinin yapıp yapılmadığına bakılır. Tüm banka kredilerinin limit, risk, faiz, itfa tabloları ve teminat detay bilgileri temin edilir. Kullanılan banka kredilerinin hangi amaçlarla kullanıldığı ve limit tahsis edilmiş olmasına rağmen henüz kullanılmayan banka kredileri öğrenilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Yapılabilecek aktarma-arındırma işlemleri şöyledir (Poyraz, 2010: 133):

- Bilanço tarihi itibarıyla vadesi bir yılı aşan krediler bu hesaptan çıkarılarak U.V. Banka Kredileri kalemine aktarılır.
- Bilançoda; Banka Kredileri hesabı içerisinde akreditif bedelleri izlenmiş ise; söz konusu tutar gerçekte yurtdışına olan mal, hammadde veya makine vb. alım borcuna bankanın verdiği ödeme taahhüdü olduğundan ticari mal veya hammadde alımına yönelik olanları vadesine göre Kısa veya Uzun Vadeli Ticari Borçlar kalemine, makine gibi yatırım malı alımına yönelik olanları yine vadesine göre Kısa veya Uzun Vadeli Diğer Borçlar hesap grubundaki Diğer Çeşitli Borçlar kalemine aktarılır.
- Hermes, İhracat Kredi Garanti Programı (GSM) vb. krediler ise vadesine göre uzun veya kısa vadeli olmak üzere, Mali Borçlar hesap grubundaki Diğer Mali Borçlar hesabına aktarılır.
- Firmanın kullanmış olduğu döviz cinsinden kredilerin bilanço tarihindeki kurlar ile evalüe edilmesi gerekmektedir. Kur değerlemesinin firmaca yapılmadığının

belirlenmesi durumunda, bu değerkleme Mali Tahlil ve İstihbarat elemanı tarafından yapılır. Söz konusu kur farkı; kredilere TCMB döviz satış kuru üzerinden, karşılığı tespit edilebiliyor ise ilgili aktif hesabına TCMB Döviz alış kuru üzerinden eklenir, alış satış kuru arasındaki fark öz kaynaklardan indirilir. Kredide kur farkı nedeniyle, oluşan artış tutarı aktifteki karşılığı tespit edilemiyor ise özkaynaklardan indirilir.

- Firmanın beyan etmiş olduğu banka kredisi risklerinin teyidi ve kısa vadeli banka kredisi borcunu doğru tespit edebilmek amacıyla bu hesap kalemi kur değerklemesinin yapılmasından sonra aynı tarihli TCMB Birleştirilmiş Risk Bildirimi (Memzuç)¹ kayıtları ile karşılaştırılır. TC Merkez Bankası'nın aylık olarak Türkiye'deki tüm bankalar ile paylaştığı memzuç kayıtları incelemesi yapılmalı; firmanın TCMB Birleştirilmiş Risk Bildirimi kayıtlarında yer alan nakdi riski (Faiz Reeskont/Komisyon ile Faiz Tahakkuk/Komisyon başlıkları altında gösterilen borçlar dahil) ile firma bilançosunda yer alan nakdi banka riskleri arasında aleyhte fark varsa;
- Memzuç farkı; firmanın gerçekleştirmiş olduğu varlık (arsa, bina, taşıt, mevduat gibi belgelendirilebilen) yatırımına yönelik olarak kullanmış olduğu kredinin temin edilen varlıkla birlikte kayıtlara alınmamasından kaynaklanıyor ve söz konusu varlığın firma mülkiyetine geçtiği belirlenmişse aktifte ilgili kaleme ve pasifte banka kredilerine eklenir.
- Yapılan araştırma sonucunda farkın bankaların kredi tutarını TCMB'ye hatalı bildirimlerinden kaynaklanıyor ise herhangi bir düzeltme işlemi yapılmaz ve rapor içerisinde bilgi verilir.
- Aleyhte Memzuç farkının, firmanın kredi taksit ödemesindeki gecikme kaynaklı Faiz/Komisyon Tahakkuku veya zarar niteliğindeki bir giderin kayıtlara yansıtılmamasından kaynaklandığı tespit edilmiş ise; aleyhte fark banka kredileri hesabına eklenip, özkaynaklardan indirilir.

¹ Önceden Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) bünyesinde bulunan risk merkezi faaliyetleri, 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'na istinaden 28 Haziran 2013 tarihinden itibaren TBB Risk Merkezi'ne devredilmiştir.

- Yapılan araştırmalar sonucunda aleyhte oluşan Memzuç farkının nedeni tespit edilemezse, söz konusu fark muhasebenin ihtiyatlılık kavramından hareketle pasifte Banka Kredilerine, aktifte ise Diğerk Duran Varlıklar hesap grubuna eklenir.

- Firmanın beyan etmiş olduğu banka kredisi borçları ile TCMB memzuç kayıtlarının karşılaştırmasında firma lehine bir fark varsa (TCMB memzuç kayıtlarında görünen risk tutarı, firmanın beyan ettiğinden az ise) herhangi bir düzeltme işlemi yapılmaz.

301 Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar

a. Niteliği ve İşleyişi:

Kiracıların finansal kiralama yapanlara olan ve vadesi 1 yılı geçmeyen borçların izlendiği hesaptır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 135).

302 Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri(-)

a. Niteliği ve İşleyişi:

Finansal kiralama sözleşme tutarı ile finansal kiralamaya konu olan varlığa ilişkin kira ödemelerinin bugünkü değeri arasındaki fark “Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri” olarak bu hesaba borç kaydedilir (T. Halkbankası A.ř., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İştihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

303 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Vadelerine bir yıldan fazla süre bulunmakla beraber uzun vadeli kredilerin, bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek anapara taksitleri ile vadesi bir yılın altına düşenleri ve bunların tahakkuk ettiği halde henüz ödenmeyen faizlerini kapsar. şirketin uzun vadeli borçlarından, bilançonun düzenlenme tarihini izleyen bir yıllık dönemde ödenecek olan taksitleri ve faizleri bu hesaba alacak, ödenmeleri halinde ise borç kaydedilir (Demirtürk, 2011: 113).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Söz konusu hesabın gerçek değerinin kaydı, 258 Yapılmakta Olan Yatırımlar veya 780 Finansman giderleri – Uzun Vadeli Borçlanma Gideri kalemi ile irdelenerek izlenebilir. Bilançoda 400 Uzun Vadeli Banka Kredileri hesabında yer alması durumunda firmanın cari ve likidite oranı gerçek değerinden farklılık göstereceğinden belirlenebilen tutar, 400 Uzun Vadeli Banka Kredileri hesabından 303 Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri hesabına aktarılmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

304 Tahvil Anapara Borç Taksit ve Faizleri :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bilanço tarihinden itibaren bir yıl içinde ödenecek tahvil ana para borç taksitleri ile tahvillerin tahakkuk edip de henüz ödenmeyen faizlerinin izlendiği hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Çıkarılmış tahviller uzun vadeli yabancı kaynaklar içine, tahvillere ilişkin anapara ve faiz borçları ise kısa vadeli yabancı kaynaklar içinde gösterilmektedir. Tahviller itibari değeri ile değerlendirilir. İncelenen firmanın çıkarmış olduğu tahviller varsa, tahvillerin; faiz oranı, vadeleri, teminatlı olup olmadıkları, itfa (geri ödeme) planları, inceleme elemanı tarafından araştırılmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

305 Çıkarılmış Bonolar ve Senetler :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Tedavüldeki bonolar gibi kısa vadeli para piyasası araçları karşılığında sağlanan fonların izlendiği hesaptır. Bu hesapta tanımlanan menkul kıymetler ihraç edildiğinde nominal bedel üzerinden bu hesaba alacak, ilgili hesaplara borç kaydedilir ve ödenmeleri halinde hesaba borç kaydedilir (Demirtürk, 2011: 113).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bononun vadesi gelecek hesap dönemine sarkıyorsa, itibari değer ile satış fiyatı arasındaki fark “Menkul Kıymet İhraç Farkı” hesabına alınmalı, yıl sonunda reeskont yapılarak ilgili döneme ilişkin finansman giderleri hesabına aktarılmalıdır. Menkul Kıymet İhraç Farkı hesabı düzenleyici bir hesap olup, bonoların altında eksi işaretle gösterilmelidir.

Bu borçlanma araçları genellikle bir yıldan kısa vadeli olarak çıkartılır. Yine de bunlar arasında uzun vadeli olanlar varsa, 407 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler hesabına aktarılması gerekir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

306 Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Çıkarılmış bonolar ve senetler kapsamına alınamayan diğer menkul kıymetlerin izlendiği hesaptır. SPK mevzuatına göre çıkarılmış bulunan kar zarar ortaklığı belgelerinin bir yıldan az vadeli olanları, bu hesapta izlenir. (Katılma intifa senetleri ise, 500 no.lu Sermaye hesabının altında gösterilir, bu hesapta gösterilmez) (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu hesaptaki menkul kıymetler ihraç edildiğinde nominal bedel üzerinden bu hesaba alacak, ilgili hesaplara borç kaydedilir. Ödenmeleri halinde hesap borçlandırılır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

308 Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-) :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Nominal değerinin altında ihraç edilen tahvil, senet vs. diğer menkul kıymetlerin nominal değeri ile satış fiyatı arasındaki farkın gelecek aylara ait olan kısmının izlendiği hesaptır. Nominal değerinin altında ihraç edilen tahvil, senet vs. diğer menkul kıymetlerin

nominal değeri ile satış fiyatı arasındaki farklardan gelecek aylara ait olanlar, bu hesabın borcuna yazılır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

408 no.lu hesapta bekleyen uzun vadeli menkul kıymetler ihraç fraklarından cari yıla ait olanlar da bu hesaba aktarılır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

309 Diğer Mali Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yukarıdaki kalemlerin hiçbirine girmeyen kredi ve menkul kıymet borcu dışında diğer mali borçların izlendiği hesaptır. (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bankalar tarafından oluşturulan bilanço formatlarında bu hesap içerisinde izlenen mali nitelikteki borçlar aşağıda verilmiştir (Acer, 2010: 140):

- **Faktoring Borçları:** Genellikle kısa vadeli satışlardan doğan alacak haklarının dönülebilir veya dönülemez şeklinde faktoring kuruluşlarına satılması suretiyle, işletmelere fon sağlama olanağı veren kısa vadeli bir finansman yöntemidir. Faktoring işlemleri yurtiçi ve yurtdışı satışlara yönelik çek-senet veya ihracatın faktoring kuruluşlarına satılmasından kaynaklanmakta olup, ülkemizdeki genel uygulama dönülebilir faktör işlemi şeklindedir.
- **Yatırım Amaçlı Dış Kaynaklı Krediler:** Yurtdışındaki hükümetlerin, ihracatçıları desteklemek amacıyla kredibilitesi bulunan bankaların garantisi altında Türkiye’de bulunan yatırımcılara kullandırmış olduğu kredilerdir. Hermes (Almanya), Coface (Fransa), Cesce (İspanya), Master Guarantee Agreement (ABD), Credit Agreement (ABD), Serg (İsviçre) gibi kredi sigorta kurumları aracılığıyla

orta ve uzun vadeli olarak kullandırılan krediler yanı sıra ABD tarafından tarım amaçlı olarak, mal alımını teminen kullandırılan GSM kredileri bu nitelikte kredilerdir.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

- Memzuç kayıtlarında firmaların varsa faktoring borçları da 700 kodu ile sisteme aktarılmaktadır. Memzuçta yer alan ve bilançoda izlenen faktoring borçları karşılıklı olarak irdelenerek uyumlu hale getirilir (Acer, 2010: 140).
- Firma bilançolarında genellikle ticari borçlar, diğer borçlar ve nazım hesaplarda takip edilen faktoring borçları, detay mizanlar yardımıyla tespit edilerek ilgili hesaba (Diğer Mali Borçlar) aktarılmalıdır. Eğer Faktoring Borçları Nazım Hesaplar içerisinde bulunuyorsa, aktifte ve pasifte ilgili hesaplara eklenerek bilanço içerisine alınır (Acer, 2010: 140).

2.3.1.2.Ticari Borçlar

İşletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili olarak ortaya çıkan her türlü mal ve kıymet alımlarından kaynaklanan en fazla bir yıl içinde ödenmesi gereken senetli senetsiz tüm borçlar, bu grupta yer alır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 136).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 320. Satıcılar Hesabı
- 321. Borç Senetleri Hesabı
- 322. Borç Senetleri Reeskontu Hesabı (-)
- 326. Alınan Depozito ve Teminatlar Hesabı
- 329. Diğer Ticari Borçlar Hesabı

320 Satıcılar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan senetsiz borçların izlendiği hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bu kalemde aktarma ve arındırmalar şöyle olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

- Senetsiz borçlar içerisinde ticari nitelikte olmayan, firmanın faaliyetlerinden kaynaklanmayan borçlar var ise; Diğer Borçlarda, Diğer Çeşitli Borçlar kalemine aktarılmalıdır.
- Vadesi 1 yıldan uzun satıcı kredileri, bu hesapta yer alıyor ise, Uzun Vadeli Ticari Borçlar içerisinde aktarılması gerekmektedir.
- Satıcılar hesabı içerisinde ticari ilişkiden kaynaklanmayan borçlar (örn:personel) var ise, ilgili borç hesabına aktarılmalıdır.
- Satıcılar hesabı içerisinde ortak, bağlı ortaklık ve iştiraklere borç var ise, vade durumuna göre Kısa/Uzun Vadeli Diğer Borçlara aktarılmalıdır.
- Satıcılar hesabında borç bakiyesi veren hesap varsa, sebebinin araştırılması ve işlemler doğru ise ilgili tutarın 159 Verilen Sipariş Avansları hesabına aktarılması gerekir.
- Satıcılar ve Alıcılar hesaplarında karşılıklı çalışan hesaplar varsa, bunlar da birbirinden arındırılmalıdır.

321 Borç Senetleri :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Şirketin faaliyet konusu ile ilgili her türlü mal ve hizmet alımlarından kaynaklanan, bilanço düzenleme tarihinde vadesine bir yıldan az bir süre kalmış senede bağlanmış ticari borçları kapsar (Akdoğan ve Tenker,2007: 137).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Borç senetlerinde yapılacak aktarma/arındırma işlemleri satıcılar kısmındaki gibidir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

322 Borç Senetleri Reeskontu(-) :

a. Nitelik ve İşleyişi

Bkz: Alacak Senetleri Reeskontu.

Bilanço gününde, senetli borçların tasarruf değerleri (güncel değerleri) ile değerlemesini sağlamak üzere borç senetleri için ayrılan reeskont tutarının izlenmesinde kullanılır. Aktif karakterli olan hesabın kalanı, bilançoda senetli ticari borçlar tutarını bilanço günündeki değerine indirger, düzenleyici hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

326 Alınan Depozito ve Teminatlar :

a. Nitelik ve İşleyişi

Üçüncü kişilerin belirli bir iş yapmalarını, aldıkları bir değeri geri vermelerini sağlamak amacıyla ve belli sözleşmeler nedeniyle gerçekleşecek bir alacağın karşılığı olarak alınan depozito ve teminat niteliğindeki değerlerin izlendiği hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Alınan depozito ve teminat hangi sebeple alınmış olursa olsun o işin yerine getirilmesi durumunda iade edilecektir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Hesap her ne kadar muhasebe standartları gereğince ticari borçlar kalemi içerisinde izlense de, kredili mal ve hizmet alımından doğan bir kaynak olmaması nedeniyle ticari borçlar içerisinde değil, diğer borçlar içerisinde izlenmesi daha uygun olacaktır. Bu nedenle, yapılacak değerlendirmede hesabın diğer borçlar kalemi içerisine aktarılması firmanın borç devir hızının doğru olarak saptanması açısından önemlidir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

329 Diğer Ticari Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi

Yukarıdaki hesap kalemlerinin hiçbirinin kapsamına alınamayan ticari borçların izlendiği hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Firmanın ticari faaliyetlerinden doğan senetli ve senetsiz borçlarının 32 Ticari Borçlar Hesabı içerisinde gösterilmesi uygun iken ticari faaliyetlerinden kaynaklanmayan borçlarının bu hesaplarda izlenmesi gerekir (Ortaklara, iştiraklere, bağlı ortaklıklara borçlar vb., esas faaliyet konusu dışında kaynaklanan borçlar vb.). Söz konusu durumun tespitinde firmanın faaliyet göstermekte olduğu sektörün özellikleri de dikkate alınarak yorum yapmak yararlı olacaktır. Ancak, bu durumun tespitinde firmadan temin edilecek hesaba ait detay mizan dökümü, hesapların arındırılması işlemi açısından daha yararlı olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

2.3.1.3. Diğer Borçlar

Bu grupta herhangi bir ticari nedene bağlı olmadan meydana gelmiş ve en çok bir yıl içinde ödenmesi gereken borçları kapsayan hesaplar yer alır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 138).

Bu hesap grubunda yer alan alt hesaplar aşağıdaki gibidir:

- 331. Ortaklara Borçlar Hesabı
- 332. İştiraklere Borçlar Hesabı
- 333. Bağlı Ortaklıklara Borçlar Hesabı
- 335. Personele Borçlar Hesabı
- 336. Diğer Çeşitli Borçlar Hesabı
- 337. Diğer Borç Senetleri Reeskontu Hesabı (-)

331 Ortaklara Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla ortaklara borçlu bulunduğu tutarların izlendiği hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

- Sermaye şirketlerinde süreklilik arz eden ve hareket görmeyen ortaklara borçlar U.V. Ortaklara Borçlar kalemine aktarılır (Acer, 2010: 144).
- Nakit bir fon niteliğinde olan Ortak Finansmanı; ülkemizde kayıt dışı ekonominin önemli boyutlara ulaşmasının etkisi ile bilançolarda her zaman fon olma özelliği göstermemekte, kayıt dışı ekonominin etkilerinin azaltılması amacıyla muhasebe denge kalemi olarak kullanılabilir. İşletme ortaklarının işletmeden alacakları olması özelliği ile özkaynak katkısına dahil olarak değerlendirilen bu fonların niteliği ülkemiz uygulamalarından dolayı büyük önem kazanmaktadır.

Banka uygulamalarında, ortak finansmanının reel bir fon olup olmadığının tespit edilmesi ve analiz raporlarının içeriğinde detayının aktarılması gerekmektedir (Acer, 2010: 144).

- Faturası kesilmemiş satışlar ile ilgili tutarlar Ortaklara Borçlar hesabına kaydedilmişse, tespit edilebilen faturası kesilmemiş satış tutarı analize konu olan bilanço tarihi itibarıyla firmanın stoklarındaki fiktifliğin giderilmesi için aktifte ilgili stok kaleminden pasifte ise ortaklara borçlar kaleminden karşılıklı indirilir (Acer, 2010: 144).
- Aynı ortaklarda oluşan Ortak Borç ve Ortak Alacakları, sebebi irdelenmek sureti ile karşılıklı olarak mahsup edilerek bilanço dışına çıkarılır (Acer, 2010: 144).
- Sermaye şirketlerinde ortaklara dağıtılacak temettü tutarı Ortaklara Borçlar hesabında muhasebeleştirilir. Aktifte kara mahsuben ortaklarca firmadan çekilen fonlar sözkonusu ise dönem karının dağıtılmasına karar verilen kısmından (ilgili ortağın payına düşen kardan fazla olmamak üzere) mahsup edilir. Şirket genel kurulunca kararlaştırılmış olmakla beraber, ilgili hesap döneminde ortaklarca alınmayan kar payları da bu hesap grubunda gösterilir (Altuğ, 2010: 106).

332 İştiraklere Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin esas faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla iştiraklerine olan borçların izlendiği hesaptır.

333 Bağlı Ortaklıklara Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin sermaye taahhüdünden borçları hariç olmak üzere faaliyet konusu dışındaki işlemleri dolayısıyla bağlı ortaklıklara olan borçlarının izlendiği hesaptır (T.

Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

- Borcun içeriği, ticari ilişkiden kaynaklanıp kaynaklanmadığı, borcun vadesi, geri ödeme kaynakları araştırılmalıdır. İştiraklere ve Bağlı Ortaklıklara Borçlar hesabında yer alan tutarlar, Kısa veya Uzun Vadeli Borçlar içerisinde değerlendirilmelidir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).
- Aktifte iştiraklerden alacaklar kaleminde aynı iştirak veya iştiraklerden alacak tutarı var ise iştiraklere borçlar kalemi ile karşılıklı indirilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

335 Personele Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin personeline olan çeşitli borçları bu hesapta incelenir. Personele borçlar hesabının yüksek tutarda olması firmanın çalışanlarının ücretlerini ödeyememe durumu ile karşı karşıya olduğu gösterebilir. Bu nedenle bu hesaptaki yüksek tutarlar kredibilite açısından önem arz etmektedir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

336 Diğer Çeşitli Borçlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bu grupta gösterilmesi gereken borçlar, firmanın esas faaliyet konusuyla ilgili mal ve hizmet alımından kaynaklanmayan borçlardır (Demirtürk, 2011: 120).

337 Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bilanço gününde, diğer borçlar grubundaki senetli borçların değerlemesini sağlamak amacı ile borç senetleri için ayrılan reeskont tutarlarının izlendiği hesaptır (Demirtürk, 2011: 120).

2.3.1.4. Alınan Avanslar

İşletmenin satış amacıyla gelecekte yapacağı mal ve hizmet teslimleri ile ilgili olarak peşin tahsil ettiği tutarların izlendiği hesaptır. Kısa vadeli bir finansman kaynağıdır. Ticari borçlar nakden ödenmesine karşın, alınan avanslar mal/hizmet olarak ödenir. Ticari borçlar kendiliğinden oluşan bir finans kaynağı olmasına rağmen, müşterilerden avans alınması, firmanın izlediği politikanın sonucudur. Ayrıca siparişe konu malın herhangi bir nedenle teslim edilmemesi halinde, avans borcu diğer borçlar gibi sadece parasal bir değeri gösterir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 340. Alınan Avanslar
- 349. Alınan Diğer Avanslar

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Yüklenilen iş veya hizmetin ifa edilme süresinin bir hesap dönemini aştığı durumlarda, müşterilerden Alınan Avanslar; uzun vadeli yabancı kaynaklarda yer alan Alınan Avanslar kalemine aktarılır (Acer, 2010: 145).

Yıllara sari taahhüt işleri için alınan avanslardan, bir yıl içinde hakedişlerden mahsubu yapılacak tutarlar, bu hesap içerisinde değerlendirilir, ancak bir yıldan uzun sürede hakedişlerden mahsubu yapılacak tutarlar U.V Alınan Avanslar kalemine aktarılır (Altuğ, 2010: 145).

Yap-sat, kat karşılığı vb. inşaat işi yapan firmalarda, yapımı devam eden konut, dükkan vs.'nin satışı için alınan avanslar, U.V Alınan Avanslar kalemine aktarılır. İlgili muhasebe dönemi itibariyle nakde dönüşmesi beklenen Mamuller veya Yarı Mamuller kaleminde gösterilen konut, bina vs.'nin satışı karşılığı alınan avanslar ise K.V Alınan Avanslar kaleminde bırakılır. Konut, dükkan vs. satışı ile ilgili olarak alınan çek veya senetler, bir satış sözleşmesine dayandığından avanslarla mahsubu yapılmaz (Altuğ, 2010: 105).

Bağlantı çeklerinin (gelecek zamanda alınacak mal için önceden bağlantı yapılması karşılığında verilen çeklerdir) karşılığı bu hesapta izleniyorsa bu tutar gerçek bir avans niteliğinde olmadığından aktifteki karşılığı ile birlikte bilanço dışına atılır. Aktifte karşılığı yer almayan tutar ise bu hesap grubunda bırakılır (Acer, 2010: 146).

2.3.1.5. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakediş Bedelleri

Yıllara yaygın taahhüt işleri yapan işletmelerin üstlendikleri işlerden, tamamlanan kısım karşılığında aldıkları hakedişlerin izlendiği hesapları kapsar (Acer, 2010: 146).

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 350. Yıllara Yaygın İnşaat Onarım Hakediş Bedelleri Hesabı
- 358. Yıllara Yaygın İnşaat Enflasyon Düzeltme Hesabı

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Hakedişler içerisinde firma tarafından düzenlenmiş ancak işveren kurum tarafından ilgili tarih itibariyle onaylanmamış hakediş bedelleri tespit edilirse, aktifteki karşılığından mahsup edilir.

Söz konusu hesap kalemi taahhüt sektöründe faaliyet gösteren firmalar için özellikli bir kalem olup, çalışmanın ticaret sektöründe faaliyet gösteren firmalarla sınırlı olması nedeniyle detaylı açıklama yapmaya gerek görülmemiştir.

2.3.1.6. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler

İşletmenin ekonomik faaliyetlerde bulunmasının sonucu olarak ilgili mali mevzuat uyarınca mükellef veya sorumlu sıfatıyla işletmenin kendisine, personeline ve üçüncü kişilere ilişkin olarak ödeyeceği vergi, resim, harç, kesinti, sigorta primi, sendika aidatları, icra taksitleri ve benzeri kısa vadeli borçları bu bölümde yer alır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 140).

Bu hesap grubunda aşağıdaki kalemler yer alır:

- 360. Ödenecek Vergi ve Fonlar Hesabı
- 361. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri Hesabı
- 368. Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Ver. ve Diğ. Yük. Hesabı
- 369. Ödenecek Diğer Yükümlülükler Hesabı

360 Ödenecek Vergi ve Fonlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bu bölümde yer alan vergi ve fonlar, kesin olarak doğan ve tahakkuku yapılan vergi ve fonlardır. Örneğin; personele ait vergiler, üçüncü kişilere ait vergiler, katma değer vergisi, damga vergisi, motorlu taşıtlar vergisi, emlak alım vergisi gibi işletmeye ait vergilerdir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 141).

Bilançonun çıkarıldığı tarihte o döneme ilişkin dönem karı üzerinden hesap edilen vergi ve fonlar, henüz kesin olarak tahakkuk edilmedikleri için bu bölümde değil, borç ve gider karşılıklarında yer alır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 141). Borç ve gider karşılıklarına bir sonraki başlıkta değinilecektir.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bu kalemde aktarma-arındırma işlemleri şöyle olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

- Bu hesap kaleminin yüksekliği firmanın vergi borcunun olduğunu gösterebilir. Firmadan, mümkünse vergi borcunu durumunu gösterir belge alınması esas olup, borcu var ve taksitlendirme yapılmış ise ilgili belgeler temin edilmeli ve nedeni öğrenilmelidir.
- Firmaların mahsup edecekleri “Katma Değer Vergi Alacakları” varsa, teslim edilen veya yapılan hizmetler üzerinden hesaplanan KDV, indirilecek KDV ve/veya devreden KDV hesapları ile karşılaştırmalı ve Hesaplanan KDV fazla olduğu durumda bakiye (kalıntı), Ödenecek Vergi ve Fonlar hesabında dikkate alınmalıdır.
- Bir yıldan uzun sürede ödenecek şekilde ertelenmiş ve takside bağlanmış tutarların Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar Hesabına aktarılması gereklidir.

361 Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin, personelin hakedişlerinden sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerine göre kesintiye tabi tutmakla yükümlü bulunduğu, personele ait emeklilik kesintisi ve sigorta primleri ile bunlara ilişkin işveren payları ve işverence sosyal güvenlik kuruluşlarına ödenecek diğer yükümlölükler bu kalemde gösterilir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 141).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Bu hesap kaleminin yüksekliği firmanın ödenmemiş veya taksitlendirilmiş SSK borcunun olduğuna işaret olabilir. Borcu var ve taksitlendirme yapılmış ise ilgili belgeler temin edilmeli ve nedeni öğrenilmelidir.

368 Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Vergi ve Diğer Yükümlülükler:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yasal süresi içinde ödenmeyen vergi ve yükümlülükler ile erteleme ve taksitlendirme süresi bilanço tarihinde bir yıldan az olan vergi ve yükümlülükleri kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 141).

369 Ödenecek Diğer Yükümlülükler:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yukarıda bahsedilen üç hesabın dışında kalan diğer yükümlülükleri kapsar.

2.3.1.7. Borç ve Gider Karşılıkları

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinemeyen veya tutarı bilinmekle birlikte ne zaman tahakkuk edeceği bilinemeyen kısa vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkları kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 141).

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 370. Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülükler Karşılıkları Hesabı
- 371. Dönem Karının Peşin Ödenen Ver. ve Diğ. Yasal Yük. Hesabı (-)
- 372. Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabı
- 373. Maliyet Gider Karşılığı Hesabı
- 379. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları Hesabı

370 Dönem Karı ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Dönem kârı üzerinden hesaplanan kurumlar vergisi, diğer vergi ve kesintiler, fonlar ve benzeri diğer yükümlülükler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesaptır (Demirtürk, 2011: 123).

Bu vergilerin hesaplanmasında ticari kar değil mali kar dikkate alınacaktır. Diğer ifadeyle işletme ticari açıdan zarar etmiş olsa dahi mali açıdan vergilenebilir bir kar elde etmiş olabilir. Bu nedenle vergi hesaplamasının doğru yapılabilmesi için mali karın doğru hesaplanması gerekmektedir. Ülkemizde firmalar, elde etmiş oldukları kazançların vergilerini izleyen yılda ödemek zorunda olduklarından, söz konusu vergiler için hesaplayacakları karşılıkları, kısa süreli borçlar arasında göstermektedirler (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Firmalar özellikle ara dönem bilanço ve gelir tablolarında vergi karşılıklarına yer vermemektedirler. Böyle bir durumda firma için hesaplanan vergi Gelir Tablosunun K. 691 Dön.Karı Vergi Ve Diğ.Yasal Yüküm.Karşılıkları(-) kalemine eklenmeli ve aynı tutar bilançonun Dönem Karı/Zararı Kaleminden çıkarılarak 370 Dönem Karı ve Diğer Yasal Yüküm. Karşılıkları kalemine aktarılmalıdır.

371 Dönem Karı Peşin Ödenen Vergi ve Diğer Yükümlülükler (-) :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Mevzuat gereğince dönem karı ile ilişkili olarak peşin ödenen gelir ve kurumlar vergisi ile diğer yükümlülüklerin izlendiği hesaptır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 142).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Aktifte peşin ödenen vergi ve fonlar hesabında yer alan tutar bu hesaba aktarılmalı; ancak, bu hesaba aktarılacak tutar, Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları hesabı tutarını aşmamalıdır.

372 Kıdem Tazminatı Karşılığı :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bu hesapta belirlenen esaslar çerçevesinde ayrılan ve bir yıl içinde ödeneceği öngörülen kıdem tazminatı karşılıkları izlenir (Demirtürk, 2011: 123).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Cari yılda ödeme yapılmayacak kıdem tazminatları tutarları, kısa vadeli kıdem tazminatı karşılığı hesabından, Uzun Vadeli Borç ve Gider Karşılıkları hesap grubundaki Kıdem Tazminatı Karşılığı hesabına aktarılmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

373 Maliyet Giderleri Karşılığı :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Aylık maliyetlerin tespit edilmesinde, gelecek aylarda veya yılsonunda kesin tahakkuku yapılacak giderlerle aylık maliyetlere pay verilmesinde, amortismanlar, tamir-bakım, ikramiyeler, finansman giderleri vb. giderlere ilişkin tahmini gider karşılıklarının izlendiği hesaptır (Demirtürk, 2011: 123).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Maliyet Giderleri Karşılığı kaleminde; amortisman gider karşılıklarına rastlanıyor ise bu kalemden düşülerek Aktif'te Birikmiş Amortismanlar kalemine eklenmesi gerekir (Acer, 2010: 147).

Maliyet Giderleri Karşılığı kaleminde; işçilik ve personel ücret tahakkukları yer alıyorsa, Kısa Vadeli Diğer Borçlar içerisinde yer alan Personel Borçları alt kalemine aktarılır (Acer, 2010: 148).

Maliyet Giderleri Karşılığı Hesabında; kullanılan krediler karşılığı hesaplanan faiz ve kur farkı gider karşılığına rastlanması durumunda, kredinin vadesine göre Kısa Vadeli veya Uzun Vadeli Banka Kredileri kalemine aktarılmalıdır (Poyraz, 2010: 129).

Maliyet gider karşılıklarının, kesinleşen giderler tutarından fazla tahmin edilmiş olan fazlalıklar ile ilgili maliyet giderleri, aktif ve pasiften arındırılmalıdır. Firmadan ilgili hesabın aktif karşılığı ile ilgili bilgi alınamıyor ise, döner değerler kalemlerinden indirim yapılmalıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

379 Diğer Borç ve Gider Karşılıkları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Kısa vadeli diğer borç ve gider karşılıklarının izlendiği hesaptır.

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Diğer Borç ve Gider Karşılıkları kaleminde, döneme ilişkin banka kredilerinin tahakkuk etmiş faizleri yer alıyor ise, Banka Kredileri kalemine aktarılır (Acer,2010: 148).

2.3.1.8. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

Bu grup içerisinde, “Dönemsellik” kavramı gereğince gelirlerin ve giderlerin ait oldukları dönemle ilişkilendirilmesini sağlayan kısa vadeli, dönem ayırıcı hesaplar yer alır. Bu hesaplar, içinde bulunulan dönemde tahsil edilen ancak gelecek aylara ait gelirler ile faaliyet dönemine ilişkin olmakla beraber, ödenmesi bilançonun düzenlendiği tarihi izleyen aylarda yapılacak giderlerden oluşur (Acer, 2010: 148).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 380. Gelecek Aylara Ait Gelirler Hesabı
- 381. Gider Tahakkukları Hesabı

380 Gelecek Aylara Ait Gelirler:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Gelecek bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirlerin bir yıldan kısa süreye ait olan kısmının izlendiği hesaptır. Daha çok kira gelirleri bu hesapta yer alır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

381 Gider Tahakkukları:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Gelecek aylarda ödenmesi yapılacak ve kesinlikle belgeye dayalı gider tahakkuklarının izlendiği hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Dönemsellik ilkesine göre, gerek gider tahakkukları gerekse peşin tahsil edilen gelirler, dönem ayırıcı işlemler nedeniyle kullanılan hesaplardır. Böylece, bilanço karı bu döneme ilişkin işlemleri kapsayacaktır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 143).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri şöyle olacaktır (Acer, 2010: 148): Gelecek yıllarda ödemesi yapılacak gider tahakkuklarının bu hesapta gösterilmesi durumunda Diğer U.V. Yabancı Kaynaklar kalemine aktarılır.

Bu hesap grubunda kredilere ilişkin tahakkuk eden faiz giderlerine rastlanması durumunda söz konusu tutar aynı tarihli TCMB Birleştirilmiş Risk Bildirim kayıtlarında yer alan banka kredileri toplamı ile uyumu sağlamak amacıyla kısa vadeli banka kredileri kalemine aktarılır. Kur farkları da esas borcun mahiyetine göre banka kredileri, ticari borçlar veya diğer borçlar kalemlerine aktarılır.

2.3.1.9. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar

Yukarıda tanımlanan alt bölümlere girmeyen, kendi bölümlerinde tanımlanmamış olan diğer kısa süreli yabancı kaynakların izlendiği hesap kalemidir.

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 391. Hesaplanan KDV Hesabı
- 392. Diğer KDV Hesabı
- 393. Merkez ve Şubeler Cari Hesabı Hesabı
- 397. Sayım ve Tesellüm Fazlaları Hesabı
- 399. Diğer Çeşitli Yabancı Kaynaklar Hesabı

391 Hesaplanan KDV :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Teslim edilen mal ve ifa edilen hizmet üzerinden hesaplanan KDV ile alış iadeleri katma değer vergisinin izlendiği hesaptır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 144).

b. Aktarma ve Arındırmalar:

İlgili hesabın dönem sonlarında sıfırlanması gerekmesine rağmen yapılan bilanço incelemelerinde, ilgili hesap ve aktifte 190.Devreden KDV veya 191.İndirilecek KDV Hesaplarında tutar olduğu görülmektedir. Böyle bir durumla karşılaşılması durumunda 391.Hesaplanan KDV ile 190.Devreden KDV veya 191.İndirilecek KDV Hesaplarındaki tutarlar karşılıklı tenzil edilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

392 Diğer KDV :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Mal ithalinden doğan ve ertelenen KDV hesabı ile ihraç kaydıyla satış nedeniyle ertelenen ve terkin edilen KDV'dir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

393 Merkez ve Şubeler Cari Hesabı:

a. Niteliği ve İşleyişi:

Merkez-Şube arası borç/alacak çalışan hesaptır. Bu hesap dönem içinde çalışır. Dönem sonunda kapatılır. Merkezin şubelerle, şubelerin merkezle veya kendi aralarındaki borç ve alacak ilişkilerinin izlendiği borçlu ve alacaklı olarak çalışan hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

397 Sayım ve Tesellüm Fazlaları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Sayımlar sonunda tespit edilen, kasa, stok ve maddi duran varlıklar fazlalarıyla, üniteler arası yollamada ortaya çıkan fazlaların geçici olarak kayıt edileceği hesaptır.

2.3.2. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Kredi kurumlarından, sermaye piyasasından ve işletmenin ilişkide bulunduğu diğer kişilerden sağlanan ve bilançonun düzenlendiği tarihten itibaren bir yıldan daha uzun süreli olan borçlarını kapsar. Başka bir anlatımla; kısa süreli yabancı kaynaklar bir yıl veya olağan faaliyet dönemi içerisinde ödenecek borçlar olduğundan, işletmenin kısa vade dışında kalan yabancı kaynakların tümü uzun vadeli borçlar arasında gösterilir. Ancak bilanço gününden itibaren gelecek hesap döneminde ödenmesi gereken uzun vadeli borç taksitleri, bilançoda kısa vadeli borçlar arasında yer alır (Acer, 2010: 149).

Uzun vadeli yabancı kaynakların, işletmenin duran varlıklarını finanse etmesi beklenir. Uzun vadeli yabancı kaynaklar işletmeden çıkacak nakit ve mal teslimleri ile ödenir. Ancak bu nakit ve mal değerlerinin duran varlıkların yaratacağı katma değerlerden oluşması beklenir. Uzun vadeli banka kredileri ile tahvilleri faiz yükünü de beraberinde getirecektir (Altuğ, 2010: 113).

İşletmenin uzun vadeli borçları ödeme kabiliyeti, işletmenin yatırım gücü ve kârlılığına bağlıdır. Kısa ve uzun vadeli yabancı kaynakların toplamının öz kaynaklardan fazla olmaması gerekir. Öz kaynakların az olması her şeyden önce işletme mantığına ters düşmektedir. İşletmenin yabancı kaynaklar ile değil ortakların sermayesi ile tesis edilmesi düşünülmektedir (Altuğ, 2010: 113).

Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar grubunun altındaki hesap gruplarının niteliği ve hesapların işleyişi kısa vadeli yabancı kaynaklar grubunun altındaki hesap grupları ile aynıdır. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklarla ilgili yapılabilecek aktarma/ arındırma işlemleri uzun vadeli yabancı kaynaklarla ilgili hesap grubu ile aynıdır. Bu nedenle, tekrardan kaçınmak için hesap grupları ile ilgili detaylı açıklama yapılmayacaktır.

2.3.2.1. Mali Borçlar

Vadesi bir yıldan uzun olan banka kredilerinin takip edildiği hesaptır.

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 400. Banka Kredileri
- 401. Finansal Kiralama İşlemlerinden Doğan Borçlar
- 402. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)
- 405. Çıkarılmış Tahviller
- 407. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler
- 408. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)
- 409. Diğer Mali Borçlar

2.3.2.2. Ticari Borçlar

Bilanço tarihinden itibaren vadelerine bir yıldan fazla süre bulunan ticari borçlar bu grupta yer alır:

- 420. Satıcılar
- 421. Borç Senetleri
- 422. Borç Senetleri Reeskontu (-)
- 426. Alınan Depozito ve Teminatlar
- 429. Diğer Ticari Borçlar

2.3.2.3. Diğer Borçlar

Herhangi bir ticari nedene dayanmadan meydana gelmiş vadeleri bir yıldan fazla süreli bulunan borçların kaydedildiği hesapları kapsar.

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 431. Ortaklara Borçlar
- 432. İştiraklere Borçlar
- 433. Bağlı Ortaklıklara Borçlar
- 436. Diğer Çeşitli Borçlar
- 437. Diğer Borç Senetleri Reeskontu (-)
- 438. Kamuya Olan Ertelenmiş veya Taksitlendirilmiş Borçlar

2.3.2.4. Alınan Avanslar

Satış sözleşmeleri ve diğer nedenlerle alınan ve vadeleri bir yılı aşan avanslar bu bölüm kapsamına girer.

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 440. Alınan Sipariş Avansları
- 449. Alınan Diğer Avanslar

2.3.2.5. Borç ve Gider Karşılıkları

Bilanço tarihinde belirgin olarak ortaya çıkan ancak tutarının ne olacağı kesin olarak bilinmeyen veya tutarı bilinmekle birlikte ne zaman tahakkuk edeceği bilinmeyen uzun vadeli borçlar veya giderler için ayrılan karşılıkların izlendiği hesap grubudur. Bu grupta yer alan karşılık hesapları aktif düzenleyici nitelikte değildir.

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 472. Kıdem Tazminatı Karşılığı
- 479. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları

2.3.2.6. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları

Bilançonun çıkarıldığı dönemi izleyen yıldan daha sonraki bilanço dönemlerine ait peşin tahsil olunan gelirler ile faaliyet dönemine ait olup da gelecek bilanço dönemlerinde ödenecek giderlerden oluşur.

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 480. Gelecek Yıllara Ait Gelirler
- 481. Gider Tahakkukları

2.3.2.7. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

Özellikle kendi bölümlerinde tanımlanmış olan diğer uzun vadeli yabancı kaynaklar bu grupta yer alır:

- 492. Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilecek KDV
- 493. Tesise Katılım Payları
- 499. Diğer Çeşitli Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar

492 Gelecek Yıllara Ertelenen veya Terkin Edilecek KDV :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bu hesap teşvikli yatırım mallarının ithalinde ödenmesi gerektiği halde ödenmeyip, fiilen indirilmesinin mümkün olacağı tarihe kadar ertelenen KDV ile imalatçı firmalar tarafından üretilen mallardan, ihraç edilmek kaydıyla ihracatçılara yapılan teslimatlar nedeni ile hesaplanan düzenlenen fatura yerine geçen belgelerde mevzuat gereği ihracatçılardan tahsil edilmeyen ve tamamının indirim konusu yapılmaması nedeniyle gelecek bilanço devrelerine kadar tecil olunan KDV'nin kaydedildiği hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

493 Tesise Katılma Payları :

a. Niteliği ve İşleyişi :

İşletmeye ait tesislerden yararlanmak isteyen üçüncü kişilerin işletmeye ödediği bedellerin izlendiği bu hesaba ilişkin olarak dönem sonunda alınan paraların döneme ilişkin kısmı gelirlere aktarılır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

2.3.3. Özkaynaklar

Özkaynaklar, işletmeyle ilgili ikinci kişilerin işletme üzerindeki haklarını gösterir. Kişilik ilkesine göre, birinci kişi işletme, ikinci kişi ve kişiler işletme sahipleri, üçüncü kişiler de bunların dışındakilerdir.

Öz kaynaklar, işletme sahip ya da ortaklarının varlıklar üzerindeki hak sahipliğini gösterir ve faiz gibi finansman yükleri getirmez. Bir işletmede öz kaynakların kısa ve uzun

vadeli yabancı kaynaklardan büyük olması en azından eşit olması beklenir. Böylece alacaklıların güvenliği de temin edilmiş olur. Aksi durumda firma borca batık bir görünüm sergileyecektir. Özkaynak içinde dönem zararları ile geçmiş yıllar zararları istenmeyen kalemlerdir. Bunların büyüklüğü, sermayenin erimesi anlamını taşır. Özkaynaklar duran varlıkların finansmanı için kullanılır (Altuğ, 2010: 115).

2.3.3.1.Ödenmiş Sermaye

Ödenmiş sermaye, esas sermayenin işletmenin ortakları tarafından fiilen işletmeye aktarılmış olan bölümünü gösterir. İşletme sahibi veya ortaklarının, işletmeye olan sermaye yükümlülüklerini yerine getirmek için, çeşitli iktisadi varlıkları şirkete devrettikleri zaman işletmenin bütün varlıkları üzerinde ortaklık hakları doğar, bu hakların tutarını ifade etmek için de “Ödenmiş Sermaye” terimi kullanılır. Bu ana hesap grubu, şirketlerde taahhüt edilen sermaye ile bu sermayeden henüz ödenmemiş kısmı gösteren iki hesabı kapsar. Sermaye hesabının alacak kalanı ile Ödenmemiş Sermaye hesabının borç kalanı arasındaki fark, bilançoda ”Ödenmiş Sermaye” kavramını oluşturur (Acer, 2010: 153).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 500. Sermaye Hesabı
- 501. Ödenmemiş Sermaye Hesabı(-)
- 502. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları Hesabı
- 503. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları Hesabı (-)

500 Sermaye :

a.Niteliği ve İşleyişi:

Şirkete tahsis edilen veya işletmenin ana sözleşmelerinde yer alan ve ticaret siciline tescil edilmiş olan nominal sermaye tutarıdır (Akdoğan ve Tenker, 2007: 151).

501 Ödenmemiş Sermaye:

a.Niteliği ve İşleyişi:

Şirkete tahsis edilen veya ortaklarca yüklenilen sermayenin henüz ödenmemiş kısmıdır.

b.Aktarma ve Arındırmalar:

Ödenmemiş sermayenin henüz apel çağrısında² bulunulmamış kısmının nominal sermayeden düşülmesi gerekir. Apel çağrısı yapılan kısım aktifte ortaklardan alacaklar hesabına devredilir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 151).

502 Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Ödenmiş sermaye tutarının enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucunda ödenmiş sermaye tutarında meydana gelen artışlar kaydedilir.

502 Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-) :

a. Niteliği ve İşleyişi

Ödenmiş sermaye tutarının ilk kez enflasyon düzeltilmesine tabi tutulması sonucu ödenmiş sermaye tutarında azalış meydana gelmesi durumunda bu hesaba kayıt yapılır.

2.3.3.2. Sermaye Yedekleri

Sermaye hareketleri dolayısıyla ortaya çıkan ve işletmede bırakılan tutarları kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 152).

Bu grup aşağıdaki hesaplardan oluşur:

- 520. Hisse Senedi İhraç Primleri

² Yönetim kurulunun, pay sahiplerini sermaye taahhüt borçlarını ödemeye çağrıları, apel olarak adlandırılmaktadır.

- 521. Hisse Senetleri İptal Kararları
- 522. M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları
- 523. İştiraklerden Yeniden Değerleme Artışları
- 529. Diğer Sermaye Yedekleri

520 Hisse Senedi İhraç Primleri

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yeni çıkarılan hisse senetlerinin primli satışından kaynaklanan tutarlar bu hesapta izlenir. Hisse senedi ihraç eden şirketler tarafından hisse senedinin nominal bedelden daha yüksek bir bedel üzerinden satılması halinde, satış bedelinin nominal bedeli aşan kısmına emisyon primi denir. Yeni çıkarılan hisse senetlerinin primli satışından kaynaklanan tutarlar yedek akçe kabul edilir ve bu hesapta izlenir (Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

521 Hisse Senedi İptal Kararı :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İptal edilen hisse senetlerinin bedellerine mahsuben yapılan ödemelerin, bunların yerine çıkarılan hisse senetlerinden elde edilen gelir eksikliği kapatıldıktan sonra artan kısımları kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 153).

522 M.D.V. Yeniden Değerleme Artışları :

a. Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin aktifine kayıtlı maddi duran varlık kalemlerinin yeniden değerlemesinden oluşan değer artışlarının izlendiği hesaptır. Firmaların amortismanına tabi sabit varlıklarının, güncel değerlerin gerisinde kalmış muhasebe değerlerini, gerçek değerlerine getirme işlemine “Yeniden Değerleme” denir. Değerleme ile amortismanına tabi iktisadi kıymetlerin, yeniden değerlendirme öncesi net bilanço aktif değeri ile yeniden değerlendirme sonrası net bilanço aktif değeri arasındaki fark, pasifte “Yeniden Değerleme Değer Artış Fonu” adı altında ve bir özkaynak kalemi olarak izlenir (T. Halkbankası A.Ş.,

Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

523 İştirakler Yeniden Değerleme Artışları :

a.Niteliği ve İşleyişi:

İşletmenin iştirakleri ile bağlı ortaklıkları bünyesinde yapılan yeniden değerlendirme dolayısıyla oluşan değer artışının sermayeye eklenmesi sonucunda, bu sermayeden firma payına düşen kısmın gösterildiği hesaptır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bağlı ortaklığın ya da iştirakin kendi bünyesinde yapmış olduğu yeniden değerlendirme sonrası oluşan değer artışlarını sermayeye ilave etmesi sonucunda, işletmeye bedelsiz olarak verilen hisse senedi veya pay tutarları kadar işletmenin bağlı ortaklıklarındaki veya iştiraklerdeki sermaye payları artarken, karşılığında özkaynakları da artmaktadır. Özkaynaklardaki bu artış iştirakler yeniden değerlendirme artışlarında gösterilmektedir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 153).

529 Diğer Sermaye Yedekleri :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Bu hesap grubu içerisinde, yukarıda sayılanların dışında kalan diğer sermaye yedeklerinin izlendiği hesaptır.

2.3.3.3. Kar Yedekleri

Kanun, ana sözleşme hükümleri ya da ortakların yetkili organları tarafından alınan kararlar doğrultusunda, dağıtılmayarak ya da işletmede bırakılmış karlar bu hesap grubunda gösterilir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 154).

Bu grupta izlenen özkaynakların ortak özelliği, işletmenin önceki dönemlerde elde ettiği karlardan ayrılmış olmalarıdır. Karın bir bölümünün bu isim altında da olsa bünyede

tutulması, bir otofinansman şekli olup, yedek akçeler ve yedek akçe niteliğindeki karşılıklar gibi, işletmenin özkaynağını artırırlar (Acer, 2010: 155).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 540. Yasal Yedekler
- 541. Statü Yedekleri
- 542. Olağanüstü Yedekler
- 549. Özel Fonlar

540 Yasal Yedekler :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yasa hükümleri uyarınca bulunan yedekleri kapsar. I. Tertip yasal yedekler ile II.tertip yasal yedekler bu grupta gösterilir.

541 Statü Yedekleri :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Ana sözleşmede yer alması şartıyla ayrılabilir, ihtiyaridir.

542 Olağanüstü Yedekler :

a. Niteliği ve İşleyişi:

TTK, ilgili özel kanunlar ve ana sözleşme hükümlerine göre genel kurul kararına göre ayrılan yedekleri kapsar (Akdoğan ve Tenker, 2007: 155).

549 Özel Fonlar :

a. Niteliği ve İşleyişi:

Yedek akçelerden farklı olarak işletmeler, dönem karlarından belli amaçların gerçekleştirilmesi için fon ayırabilirler.

Fonlar da yedekler gibi dönem karından ayrılabilirler. Ancak, yedek akçelerden farklı olarak özel amaca tahsis edilmişlerdir. Duran değer yenileme fonu, dahili sigorta fonu, tahvil amortisman fonu, yatırım indirimi fonu gibi. Tüm bu fonlar dönem karından ayrıldıklarından birer özkaynak kalemi olmakta ve kar yedekleri bölümünde gösterilmektedir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 155).

2.3.3.4. Geçmiş Yıllar Karları

Geçmiş hesap dönemlerinde elde edilen dönem karlarının yedek akçe, yedek akçe niteliğindeki karşılık olarak ayrılmamış, işletme sahibine veya ortaklara kar payı olarak dağıtılmamış, işletme bünyesine bırakılmış kısmını gösterir. Karın bu şekilde bünyede bırakılması, bir otofinansman şekli olup, işletmenin özkaynağını artırır (Acer, 2010: 155).

2.3.3.5. Geçmiş Yıllar Zararları

Geçmiş faaliyet dönemlerinde ortaya çıkan dönem net zararlarının izlendiği hesaptır.

2.3.3.6. Dönem Net Karı/Zararı

Bu hesap grubu işletmenin nihai faaliyet sonucunu gösteren aşağıdaki hesapları kapsar:

- 590 Dönem Net Karı
- 591 Dönem Net Zararı (-)

2.3.4. Gelir Tablosu Hesapları

Gelir tablosu, bir işletmenin belirli bir hesap döneminde elde ettiği tüm gelirlerle, katlandığı maliyet ve giderleri gösteren ve bunun sonucunda işletmenin faaliyetinin kar veya zarar ettiğini gösteren tablodur. Gelir tablosu işletmenin faaliyet dönemine ilişkin brüt satışları, satış-indirimleri satışların maliyeti, faaliyet giderleri, diğer faaliyetlerden gelir ve kârlar, diğer faaliyetlerden gider ve zararlar, finansman giderleri, olağandışı gelir ve kârlar ve olağandışı gider ve zararlardan oluşur.

2.3.4.1. Brüt Satışlar

İşletmenin esas faaliyetleri çerçevesinde satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan ya da tahakkuk ettirilen toplam değerleri kapsar. Satılan mal ve hizmetlerle ilgili sübvansiyonlar, satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan kur farkları, vergi iadeleri brüt satışlar içinde gösterilir. Brüt satışlara Katma Değer Vergisi dahil edilmez. Brüt satışlar; Yurtiçi Satışlar, Yurtdışı Satışlar ve Diğer gelirler şeklinde bölümlenir (Acer, 2010: 157).

- 600. Yurtiçi Satışlar Hesabı
- 601. Yurtdışı Satışlar Hesabı
- 602. Diğer Gelirler Hesabı

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır (Acer, 2010: 158):

Mal veya hizmet satışı ile ilgili olmayan gelirler (faiz gelirleri, iştirak gelirleri vb.), Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar hesabına aktarılır. Ancak holding şirketlerinde iştirak geliri Yurtiçi Satışlar hesabı içerisinde gösterilir. Satış esnasında belirlenen ve faturada satış bedeline eklenen vade farkları bu hesap kalemi içerisinde gösterilir. Alıcılardan tahsilat yapılamaması nedeniyle, fatura tarihinden sonra ortaya çıkan vade farklarına ise, 64 No'lu Hesap Grubu Diğer Olağan Gelir ve Karlar, 642 - Faiz Gelirleri hesabında yer verilmelidir.

İhracatın herhangi bir aracı üzerinden gerçekleştirilmesi durumunda (ihraç kayıtlı satış) ilgili tutarlar, Yurtiçi Satışlarda gösterilir.

600 Yurtiçi Satışlar hesabı içerisinde, ihraç kaydıyla yapılan satışlar sebebiyle (döviz bazındaki ihracat alacağının değerlendirilmesi nedeniyle) ortaya çıkan kur farklarının dönem sonuna kadar olan kısmı bu hesap kaleminde gösterilir, hesap döneminden sonra ihracatçı firmalardan alacağın tahsili sebebiyle ortaya çıkan kur farkları ise, 646 Kambiyo Karları hesabında yer almalıdır.

601 Yurtdışı Satışlar hesabında, ihracat sebebiyle ortaya çıkan kur farklarının dönem sonuna kadar olan kısmı bu hesap kaleminde gösterilmeli, hesap döneminden sonra ortaya çıkan kur farkları ise, 646 Kambiyo Karları hesabında yer almalıdır.

Diğer gelirler hesabında izlenen bir kısım gelirlerin aslında bu hesap kalemi dışındaki hesap kalemlerini ilgilendirmesi durumunda bu tutarlar (başarı ve miktar primi, menkul kıymet satış hasılatı, gayrimenkul satış gelirleri vs.) ilgili hesap kalemlerine aktarılır.

2.3.4.2. Satış İndirimleri

Net Satış hasılatına ulaşabilmek için brüt satışlardan indirilmesi gereken değerleri kapsar. Bazı işletmelerde, satışların yüksek, dolayısıyla karların da kaydi olarak artırabilmesi amacıyla, grup firmalarına hesap dönemlerinin sonlarında, büyük miktarlarda satış faturası kesildiği ve takip eden hesap döneminin ilk ayında ise, iade faturası kesildiği görülebilmektedir. Bu nedenle Satıştan İadelerde görülebilecek yüksek tutardaki değerlerin bu tür işlemlerden oluşup oluşmadığı da araştırılmalıdır (Acer,2010: 159).

Satışların, satış indirimlerine oranı makul seviyelerde olmalıdır. Yüksek tutarlarda iadelerin detayları öğrenilmelidir. Yüksek tutarlardaki iadelerin, ürünlerin kalitesi sebebiyle müşteri memnuniyetsizliği olarak değerlendirilebilmesi olasıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 610. Satıştan İadeler Hesabı (-)
- 611. Satış İskontoları Hesabı (-)
- 612. Diğer İndirimler Hesabı (-)

2.3.4.3. Net Satışlar

Net satışlar, brüt satışlar ile indirimler arasındaki farkı ifade eder. Bankacılık sektöründe firmaların ciro hacmi net satışlar kalemi ile ölçülür.

2.3.4.4. Satışların Maliyeti

Gelir tablosunda, giderler kaleminin en önemli ögesidir. İşletmenin dönem içindeki stok hareketleri ile satılan mamul, yarı mamul, ilk madde ve malzeme ile ticari mal (emtia) gibi maddelerin ve satılan hizmetlerin maliyetini kapsar. Diğer bir deyişle, dönem içinde alıcılara satılan ya da devredilen mal ve hizmetlerin üretimi ya da satın alınması için yapılan tüm giderleri içerir (Akdoğan ve Tenker, 2007: 200).

Bu hesap grubunda aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 620 Satılan Mamüller Maliyeti (-)
- 621 Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)
- 622 Satılan Hizmet Maliyeti (-)
- 623 Diğer Satışların Maliyeti (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri ise şöyle olacaktır (Acer, 2010: 160):

Satış maliyetleri içerisinde tespit edilecek olan finansman giderleri (sadece banka kredisi kullanımından kaynaklanan faizler ile kur farkları), inceleme dönemlerinin tümünde, satış maliyetleri içerisinde çıkarılarak, kredilerin kullanım durumlarına göre Kısa ve/veya Uzun Vadeli Finansman Giderleri kalemlerine aktarılır. Ancak, satış maliyetleri içerisinde yer alabilecek olan, vadeli ithalatlar nedeniyle ortaya çıkan kur farkları ile taahhüt işi yapan firmaların Satılan Hizmet Maliyeti içerisinde yer alabilecek olan finansman giderleri (banka kredi kullanımlarından ortaya çıkanlar dahil), işlerin yıllara yaygın olması ve bu hesap kaleminde görülebilecek olan finansman giderlerinin de inşaatın süresince aktifleştirilenler olduğu, yanı sıra da işletmenin devam eden işler maliyetinde de gösterilebileceği gerekçeleriyle, Satılan Hizmet Maliyetleri içerisinde izlenebilir.

Satış maliyetleri içerisinde izlenen amortisman giderleri, bu hesap kalemlerinden arındırılarak ayrıca gösterilir.

2.3.4.5. Faaliyet Giderleri

İşletmenin esas faaliyet konusu ile ilgili bulunan ve üretim maliyetlerine yüklenmeyen araştırma ve geliştirme giderleri; pazarlama, satış ve dağıtım giderleri ve genel yönetim giderlerinden oluşan hesap grubudur (Acer, 2010: 161).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 630. Araştırma ve Geliştirme Giderleri Hesabı (-)
- 631. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı (-)
- 632. Genel Yönetim Giderleri Hesabı (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri şöyle olacaktır (Acer, 2010: 161):

Faaliyet Giderleri içerisinde yer almaması gereken tutarlara rastlanması durumunda belirlenen tutarlar ilgili kaleme aktarılır. Örneğin işletmenin finansman giderlerinden faaliyet giderlerine pay verildiğinin belirlenmesi durumunda söz konusu tutar Finansman Giderleri kalemine, üretimde kullanılan makinelerle ilgili dönem içerisinde ödenen leasing giderlerinin Faaliyet Giderlerinde gösterildiğinin belirlenmesi durumunda söz konusu tutar SMM kalemine aktarılır.

Faaliyet Karı veya Zararı

Brüt satış karı veya zararından faaliyet giderlerinin düşülmesi sonucu bulunan rakamdır. Firmanın faaliyet karı elde etmesi beklenir. Sürekli olarak faaliyet karı elde etmeyen bir firmanın faaliyetlerini sürdürmesinin bir anlamı olamaz. Firmanın dönem karının güvenilir ve sürekli olabilmesi için faaliyet karından doğması gerekir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

2.3.4.6. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar

İşletmenin esas faaliyeti dışında iştiraklerden ve bağıli ortaklıklardan elde edilen temettü geliri ile faiz ve diğer temettü gelirleri, temerrüt faizleri, kambiyo karları, kira gelirleri, menkul kıymet satış karları gibi diğer faaliyetlerden elde edilen olağan gelir ve karlardan oluşur.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 640. İştiraklerden Temettü Gelirleri
- 641. Bağıli Ortaklıklardan Temettü Gelirleri
- 642. Faiz Gelirleri
- 643. Komisyon Gelirleri
- 644. Konusu Kalmayan Karşılıklar
- 645. Menkul Kıymet Satış Karları
- 648. Reeskont Faiz Gelirleri
- 649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri şöyle olacaktır (Poyraz, 2010: 139):

Holdinglerde; İştiraklerden Temettü Gelirleri veya Bağıli Ortaklıklardan Temettü Gelirleri Hesaplarında izlenmekte olan temettü gelirleri, Brüt Satışlar Hesap Grubu'na aktarılır.

Komisyon Gelirleri Hesabındaki tutarların incelemesinde, esas faaliyeti acentelik, temsilcilik vb. olan firmalarda ilgili satışlar kalemine aktarılır. Devamlılık gösterip göstermediği araştırılmalıdır.

Kambiyo Karları hesabında firmanın dönem içerisinde yaptığı satışlarından doğan kur farkları dışındaki kur farkı gelirleri izlenmelidir. Bu hesapta, dönem içerisinde yapılan satışlardan kaynaklanmış kur farkı gelirleri varsa, ilgili satışlar kalemine aktarılır.

Kambiyo karları içerisinde, dönem içerisinde borçlanmadan kaynaklı olumlu kur farkları mevcut ise, söz konusu tutar Kambiyo Karları hesabından ve Finansman Giderleri hesabından indirilmelidir.

2.3.4.7. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar

İşletmenin esas faaliyetleri dışında kalan olağan faaliyetlerle ilgili gider ve zararları içerir. Bu hesap grubunda yer alan hesaplar aşağıdaki gibidir:

- 653. Komisyon Giderleri (-)
- 654. Karşılık Giderleri (-)
- 655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)
- 656. Kambiyo Zararları (-)
- 657. Reeskont Faiz Giderleri (-)
- 659. Diğer Olağan Gider ve Zararlar (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri şöyle olacaktır (Poyraz, 2010: 139):

Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar grubundaki hesaplardaki dönemsel artışlar dikkatle incelenmelidir. Yüksekliğinin nedenleri araştırılmalı ve karlılık oluşumundaki önemi karlılık yorumlarında irdelenmelidir. Yüksekliğinin nedeni borçlanma ile ilgili kur farkı giderlerinin Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar hesap grubundaki kalemlerde muhasebeleştirilmesi olabilir. Bu durumda ilgili tutar Finansman Giderleri hesabına aktarılmalıdır.

Kambiyo Zararları hesabında borçlanma ile ilgili kur farkları mevcut ise, söz konusu tutar finansman gideri niteliğinde olduğu için, Kambiyo Zararları kaleminde gösterilen borçlanma ile ilgili kur farkı giderleri Finansman Giderleri kalemine aktarılır.

2.3.4.8. Finansman Giderleri

Kullanılan yabancı kaynaklarla ilgili olarak katlanılan ve varlıkların maliyetine eklenmemiş bulunan faiz, kur farkı, kredi komisyonları vb. giderlerin izlendiği hesaptır.

Finansman giderlerinin, gelir tablosunda ayrı bir kaleme gösterilip, maliyetler ya da satış giderlerine dahil edilmemesinin nedeni, işletmenin özkaynak ya da kredi ile finanse edilmesine göre elde edilen kârların karşılaştırılmasına olanak sağlamaktır.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 660. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)
- 661. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)

Hesaplara ilişkin aktarma arındırma işlemleri şöyle olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007):

Aktifleşen finansman gideri var ise, net işletme sermayesi yeterliliğine baz rasyoların sağlıklı hesaplanabilmesi için ilgili tutar yerinden ve dönem karından indirilir. Aynı zamanda gelir tablosunda finansman giderlerine eklenerek bilanço ve gelir tablosu karı eşitlenir.

Aktifleştirilen finansman giderlerinin tespiti ve aktiften çıkarılmasının yanı sıra, satılan malın maliyeti içinde bulunan finansman giderlerinin de finansman gideri kalemine aktararak firmanın üstlendiği toplam finansman giderinin tespit edilmesi analiz açısından daha doğrudur.

Olağan Kar veya Zarar

Faaliyet Kar veya Zararından, Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlarla birlikte Finansman Giderlerinin düşülmesi, Olağan Faaliyetlerden Gelir ve Karların eklenmesi ile oluşur.

2.3.4.9. Olağan Dışı Gelir ve Karlar

İşletmenin olağan faaliyetlerinden bağımsız olan ve bu nedenle geçici nitelik taşıyan duran varlıkların satışlarından elde edilen karlar ile olağan dışı olay ve gelişmeler nedeniyle ortaya çıkan gelir ve karların yer aldığı hesap grubudur (Acer, 2010: 163).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 671. Önceki Dönem Gelir ve Karlar
- 679. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar

2.3.4.10. Olağan Dışı Gider ve Zararlar

İşletmenin olağan faaliyetleri ile ilgili olmayan ve bu nedenle sürekli olarak ortaya çıkması beklenmeyen işlem ve olaylardan kaynaklanan gider ve zararların yer aldığı hesap grubudur (Acer, 2010: 163).

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 680. Çalışılmayan Kısım Gider ve Zararları (-)
- 681. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)
- 689. Diğer Olağandışı Gider ve Zararları (-)

2.3.4.11. Dönem Net Karı veya Zararı

Dönem sonunda 6. gruptaki hesapların tamamı “690 Dönem Net Kar veya Zararı” hesabına aktarılırlar. Tüm gelir ve giderlerin toplandığı bu hesabın, alacak kalanı vergi öncesi dönem net karını, borç kalanı ise dönem zararını gösterir.

Bu grupta aşağıdaki hesaplar yer alır:

- 690 Dönem Karı veya Zararı
- 691 Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karşılıkları (-)
- 692 Dönem Net Karı veya Zararı

2.3.5. Konsolide Arındırmaları

Grup olarak değerdendirilen firmalar hakkında yapılan aktarma ve arındırma işlemlerinden önce “Grup” kavramı ve “Konsolide Finansal Tablo Düzenleme Amacı” açıklanmaya çalışılacaktır.

Grup Kavramı

Bankaların grup değerdendirmesinin temelini 5411 sayılı Bankacılık Kanunu oluşturur. Kanunun 49.Maddesine göre; “Bir gerçek kişi ile eşı ve çocukları, bunların yönetim kurulu üyesi veya genel müdürü oldukları veya bunların ya da bir tüzel kişinin birlikte veya tek başlarına, doğrudan ya da dolaylı olarak kontrol ettikleri ya da sınırsız sorumlulukla katıldıkları ortaklıklar bir risk grubunu oluşturur.”

Buna göre, risklerin tek bir müşteri ya da birbiriyle bağlantılı müşterilerden oluşan bir grup üzerinde yoğunlaşması, zarar ve kayıplara yol açabileceğinden mali tahlil çalışmaları sırasında, kredinin kullandırıldığı/kullandırılacağı risk grubunun da önemi bulunmaktadır. Risk grubunun en önemli özelliklerinden biri, grubun içinde yer alan bir kimsenin ödeme güçlüğüne düşmesi hâlinde aralarındaki hukukî ilişkiler nedeniyle diğerlerinin de ödeme güçlüğüne düşebilmesidir.

Hukuksal yönden birbirlerinden bağımsız olmakla birlikte; yönetim ve sermaye konularında birbirleriyle ilişkili, finansmanın bir kişi, aile veya kişilerce koordine edilen ortaklıklar bütünü “Grup” olarak adlandırılmaktadır (Poyraz, 2010: 142).

Konsolide Tabloların Amacı

Grubun mali yönden ağırlığını oluşturan firmaların bilanço ve gelir tablolarını kapsayacak şekilde düzenlenecek konsolide mali tabloların amacı; firmaların varlık, yabancı kaynak, sermaye, gelir ve giderlerini bir bütün halinde göstererek grubun mali durumu ve faaliyet sonuçlarını analiz edebilmek ve yıllar itibariyle gelişimini ortaya koymaktır.

Konsolide Mali Verilerde Yapılan Aktarma ve Arındırmalar:

- Konsolideye dahil firmaların bilanço kalemlerinin toplanması sırasında, söz konusu şirketlerin birbirlerinden olan alacak ve borçları karşılıklı indirilir.
- Konsolide edilen firmaların ödenmiş sermayesi içinde, konsolideye dahil diğer firmalara ait paylar kayıtlı değerleri ile karşılıklı mahsup edilir. Konsolide mali tablolarda pozitif şerefiye oluşması halinde ise söz konusu durumun sebebi araştırılmalı ve duruma göre arındırma yapılmalıdır. Pozitif şerefiye ile ilgili birçok durum söz konusu olabilmekte olup, çalışmamızın kapsamı ayrıntılı açıklama yapılmasına gerek görülmemiştir.
- Konsolideye dahil firmaların birbirlerine yapmış oldukları mal ve hizmet satışları, toplam satış tutarından indirilir ve satışların maliyetine eklenir. Böylece, grubun toplam karlılığında değişme yaşanmazken gelir tablosunda gerçek ciro hacmi tespit edilmiş olmaktadır.

BÖLÜM III. KOBİ'LERE AİT MALİ TABLOLARIN ANALİZİNDE KULLANILAN TEKNİKLER ve KREDİLENDİRME SÜRECİNDEKİ ÖNEMİ

3.1. Genel Kavramlar

Kredi değerlendirme sürecinde kredi talebinde bulunan müşterilerin borç ödeme gücünün saptanarak, bu müşterilerin hangi tür, tutar, vade ve teminatlarla kredilendirilmeleri gerektiğinin tespit edilebilmesi ve bu sayede riskin minimize edilmesi amaçlarıyla yapılan çalışmalar bütününe mali analiz denilmektedir.

Bu süreçte bankaların kredi inceleme elemanlarının çalışmalarına esas teşkil eden temel veri kaynağı mali tablolar olmaktadır. Bu nedenle mali tabloların analizi bankalar açısından büyük önem taşımakta olup, kredi tahsisinde en önemli dayanak olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.1.1. Mali Tablo Kavramı

Mali tablolar, muhasebe sistemi içinde kaydedilen ve toplanan bilgilerin, belirli zaman aralıklarıyla bu bilgileri kullanacak olanlara ulaştırılmasını sağlayan araçlar olarak tanımlanmaktadır. İşletmenin mali durumunun ve faaliyet sonuçlarının analizi, düzenlenen bu tablolara dayanılarak yapıldığından, mali tabloların güvenilir bilgi sunması temel beklentidir. Zira, mali tablolardan istifade edenler, ihtiyaç duydukları bilgiyi mali tablolardan elde etmektedirler (Doğan, 2003: 52).

Mali tablolar, bir kurumun varlık ve kaynak yapısını, faaliyet sonuçlarını, dönem karının oluşumunu, kullanımını ve benzeri konulardaki bilgileri içerir (Bülbül, 2011: 68).

3.1.2. Mali Tabloların Amacı ve Çeşitleri

Mali tabloların temel amacı ekonomik kararların verilmesinde faydalı bilgilerin sağlanmasıdır. Bu tablolardan beklenen yararlar ise şu şekilde sıralanabilir (Bülbül, 2011: 68):

- Ekonomik kararlara dayanak oluşturmaları,
- İşletme hakkında finansal bilgi sağlaması,

- Kazanç gücünü göstermesi,
- Tahmin için kaynak oluşturması,
- Yatırımcılara işletme hakkında rehberlik yapması.

Ayrıca Türkiye Muhasebe Standartlarından olan TMS 1 “Mali tabloların Sunuluşu” standardının 9. maddesinde mali tabloların amacı açık bir şekilde belirtilmiştir.

Mali tabloların amacı; “*Geniş bir kullanıcı kitlesinin ekonomik kararlar almalarına yardımcı olan işletmenin finansal durumu, finansal performansı ve nakit akışları hakkında bilgi sağlamaktır. Ayrıca mali tablolar, yöneticilerin kendilerine emanet edilen kaynakları ne etkinlikte kullandıklarını da gösterir. Mali tablolar bu amaca ulaşmak için işletmeyle ilgili aşağıdaki bilgileri sunar:*

(a) Varlıklar;

(b) Borçlar;

(c) Özkaynaklar;

(d) Gelir ve giderler, karlar ve zararlar dahil;

(e) Ortakların ortak olmaları sebebiyle yaptıkları katkılar ve ortaklara yapılan dağıtımlar ve

(f) Nakit akışları.

Bu bilgi, dipnotlarda yer alan diğer bilgilerle birlikte finansal tablo kullanıcılarının işletmenin gelecekteki nakit akışlarını ve özellikle bunların zamanını ve kesinliklerini tahmin etmelerine yardımcı olur.” şeklinde belirtilmiştir.

Mali tabloların yardımı ile firmanın ekonomik varlıkları hakkında güvenilir bilgi sağlama, faaliyetler sonucu ulaşılan başarı derecesini değerlendirme, finansman ve yatırım faaliyetlerini yönetmek için firma durumunu izleme, firmanın iş yapma kapasitesi hakkında bilgi edinme ve performansını tespit etme amaçlanır (Acer, 2010 :70).

3.2. Mali Tablolar Analiz Teknikleri

3.2.1. Mali Analizin Amacı, Önemi

Mali tahlil, bir işletmenin finansal durumunun, faaliyet sonuçlarının ve finansman kaynaklarındaki değişimin tespiti ve değerlendirilmesi amacıyla yapılmaktadır. Bu analiz sonucunda hem işletmenin geçmişi belirlenmekte, hem de geleceği konusunda tahminde bulunmaktadır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Mali tahlil çalışmaları, mali tablolarda yer alan rakamlar arasındaki bağıntıları ve bu rakamların birbirini izleyen dönemlerdeki eğilimlerini saptamak ve çeşitli şekillerle karşılaştırılmalarına olanak sağlamak suretiyle yapılır.

Kredi değerlendirme sürecinin en önemli ayağını oluşturan mali analiz sadece mali tablolar üzerinden yapılmamaktadır. Zira, firmaların belirli bir an veya dönem içerisinde hazırlanan tabloları, söz konusu firmanın kredi değerliliğinin tespiti konusunda yetersiz kalabilmektedir. İşletmenin kalitatif nitelikleri de (yönetim yapısı, moralitesi, faaliyet döngüsü, ekonomik gelişmeler, sektörel koşullar, diğer politik-sosyal çevre koşulları vb.) incelenmeli, firma hakkında oluşacak kanaat söz konusu incelemelerle desteklenmelidir.

3.2.2. Mali Analiz Türleri

Bir önceki bölümde bahsedilen aktarma-arındırma işlemlerinden sonra firmanın mali tabloları analize uygun hale gelmekte ve aşağıda detaylarına yer verilen tekniklerle analiz edilerek kredibilite saptanmaya çalışılmaktadır.

3.2.2.1. Karşılaştırmalı Mali Tablolar Analizi (Yatay Analiz)

Karşılaştırmalı tablolar analizi, şirketin iki veya daha fazla dönemine ilişkin mali tablolarının birbirini izleyen dönemler bakımından karşılaştırmalı olarak düzenlenmesi ve bu tablolarda yer alan kalemlerin yıllar itibarıyla göstermiş olduğu değişikliklerin incelenerek değerlendirilmesidir. Karşılaştırmalı tablolar analizi yöntemi dinamik bir

analiz türü olup, bu yöntemde mali tablolardaki kalemler ve hesap grupları yıllar itibariyle karşılaştırılmakta ve tespit edilen değişiklikler incelenmektedir (Yıldırım, 2007: 51).

Mali tabloların karşılaştırılması ile işletmenin geçmişteki ve bugünkü durumu görülür aradaki farklar saptanır ve bu bilgiler ışığında gelecekte oluşacak gelişmeler öngörülebilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Bu yöntemin en büyük avantajı, mali yapısı incelenen işletmenin, gelişme trendi hakkında yeterli bilgileri sağlamasıdır. Karşılaştırmalı mali tablolar analizi yönteminden beklenen yararın sağlanabilmesi için, karşılaştırmaya esas alınan dönemlerin aynı uzunlukta olması, tablonun içerdiği bilgilerin aynı muhasebe kuram ve ilkelerine göre belirlenmiş olması ve rakamların enflasyonun etkisinden arındırılarak birbiri ile karşılaştırılabilir olması gerekmektedir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Karşılaştırmalı tabloların analiz ve yorumunda bir kalemden oluşan değişimler incelenirken, neden-sonuç ilişkisi kurulmalı ve kalemlerin diğer kalemlerle olan ilişkilerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Çünkü herhangi bir kalemden ortaya çıkan değişim diğer kalem veya kalemlerin değişimleri ile açıklanabilir. Örneğin stoklardaki değişimler analiz edilirken, satış düzeyindeki değişimlerin de göz önünde bulundurulması gerekir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007). Söz konusu değişimlerin sebepleri dikkatle irdelenmeli ve firmanın faaliyet döngüsü ile bağlantılar kurularak yorum yapılmalıdır.

3.2.2.2. Yüzde Yöntemi ile Analiz (Dikey Analiz)

Bilançoda aktif veya pasif, gelir tablosunda net satışlar kalemi 100 olarak kabul edilir ve her bir kalemin toplam ve grup içerisindeki yüzdesi hesaplanır. Böylece firmanın aktif, pasif ve gelir tablosu kalemlerinin yüzdesel dağılımı bulunur (Erdoğan, 2011: 78).

Bu yöntemin sakıncalı olan yönü, tutarlardaki mutlak değişimleri göstermediğinden, birbirini izleyen iki döneme ait tabloların tahlilinde yanlış yorumlara yol açabilmesidir. Yüzde yöntemiyle hesaplanan değerler, geçmiş dönem verileriyle, aynı sektörde çalışan diğer firmaların mali tablolarıyla karşılaştırılabilir (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

3.2.2.3. Eğilim Yüzdelere Göre Analiz (Trend Analizi)

Bir firmanın birbirini izleyen iki veya daha fazla faaliyet dönemine ilişkin finansal durumu ve faaliyet sonuçlarındaki gelişmeleri incelemek için, genellikle Karşılaştırmalı Analiz Tekniğinden faydalanılmaktadır. Ancak firmanın daha uzun dönemli gelişme yönlerinin tespit edilmesi ya da sadece bazı ilişkileri ortaya koyacak kalemlerin incelenmesi amaçlandığında, Eğilim (Trend) Yüzdeleri Analiz Tekniğinin kullanılması daha uygundur (Özden, 2010: 97).

Bu yöntem ile işletmenin uzun vadedeki başarısı, doğru yatırım kararları alıp almadığı, doğru finansal kaynaklar kullanıp kullanmadığı, varlıklarını verimli ve etkin kullanıp kullanmadığı gibi çeşitli yorumlar yapılabilir. Trend analizi, birbirini izleyen 8-10 yıllık bilanço ve gelir tablosuna veya aralarındaki ilişki incelenmek istenen mali tablo kalemlerine uygulanır (Bülbül, 2011: 96).

Yöntemde, mali tablolarda bir yıl baz yıl olarak kabul edilmekte ve o yıla ait tutarlar 100 kabul edilerek bunu izleyen dönemlere ilişkin aynı tür değerlerin baz yılına göre yüzde olarak değişimi hesaplanmaktadır. Eğilim yüzdeleri analizi dinamik analiz türü olup, işletmelerin mali tablolarında yer alan kalemlerin dönemler arasında göstermiş olduğu artış veya azalışlar saptanmakta ve bu değişikliklerin baz alınan yıla göre oransal önemleri ortaya konularak firmanın gelişme yönü incelenmektedir (Yıldırım, 2007: 52).

Bu yöntemin sağlıklı sonuçlar vermesi için, her anlamda normal sayılan bir yıl baz olarak alınmalıdır. Ayrıca, incelemeye konu dönem sayısının, mümkün olduğunca fazla olması gerekir. Bunun yanında, fiyat artışları da göz önüne alınmalıdır. Fiyat artışlarının çok yüksek olduğu dönemlerde, birbirini izleyen yıllarda, tutar artışları da önemli bir artış eğilimi gösterecektir. Buna karşılık, aynı verinin miktar artış eğilimi düşük düzeyde

olacaktır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

3.2.2.4. Oran Analizi

Oran, mali tablolarda yer alan iki kalem arasındaki ilişkinin basit matematik ifadesi olarak tanımlanabilir. Mali tablolarda yer alan çeşitli kalemler arasında çok sayıda oran hesaplamak, tüm kalemleri birbiriyle karşılaştırmak anlamlı olmamakla beraber, olanaklıdır. Analizde önemli olan çok sayıda oran hesaplayarak bir sayı karmaşası değil, sınırlı sayıda fakat firmanın borç ödeme yeteneği, mali bünyesi (finansal yapısı), karlılığı, iktisadi değerlerini etkin biçimde kullanıp kullanmadığına ilişkin sorulara yanıt verebilecek oranları hesaplamaktır. Çeşitli oranların hesaplanması, tek başına bir amaç olmadığı gibi, analiz için yeterli de değildir. Önemli olan hesaplanan oranların değerlendirilmesi ve faaliyet döngüsü göz önüne alınarak doğru şekilde yorumunun yapılmasıdır (T. Halkbankası A.Ş., Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, Uygulama Talimatı, 2007).

Oran analizi tekniğinde kullanılmakta olan belli başlı oranlar aşağıdaki gibidir:

- Likidite Oranları
- Finansal Yapı ile ilgili Oranlar
- Faaliyet Oranları
- Karlılık Oranları

Söz konusu oranları kısaca açıklamak gerekirse;

Likidite oranları; firmanın kısa vadeli borçlarını ödeme gücünü ölçmek, işletme sermayesinin yeterli olup olmadığını saptayabilmek için kullanılmaktadır.

Finansal yapı ile ilgili oranlar; firmanın ölçül bir şekilde finanse edilip edilmediğini, uzun vadeli yükümlülüklerini karşılayabilme gücünü saptayabilmek için kullanılmaktadır.

Faaliyet oranları; firmanın sahip olduğu varlıkları etkin olarak kullanıp kullanmadığını saptayabilmek için kullanılmaktadır.

Karlılık oranları; firmanın başarı derecesini, yeterli karlılık ile çalışıp çalışmadığını, aynı endüstrideki benzer kuruluşlara göre yeterli karın elde edilip edilemediğini saptamada kullanılmaktadır.

Çalışmamızın bir sonraki bölümünde 2. ve 3. bölümde açıklanmaya çalışılan bilgiler uygulamalı olarak irdelenmiştir. Bu kapsamda, oran analizinde kullanılan oranlar 4.Bölümde irdelenen firmaların mali verileri üzerinden hesaplanarak mali analiz bölümünde değinilecektir.

BÖLÜM IV. KREDİ VERME SÜRECİNDE MALİ ANALİZ TEKNİKLERİNİN KULLANILMASINA İLİŞKİN UYGULAMA ÖRNEĞİ

4.1. Uygulamanın Amacı

Çalışmamızın bu bölümünde kredi talebi bulunan veya Banka nezdinde mevcut kredi müşterisi olup, kredilerinin revizyonu gereken firmaların incelemesi yapılacaktır. Böylece, ikinci bölümde bahsi geçen aktarma-arındırma işlemleri ve üçüncü bölümde bahsi geçen mali analiz yöntemlerinin uygulamalı olarak gösterimi sağlanmış olacaktır. İncelemenin sonucunda firmaların adeta fotoğrafı çekilerek Banka kredi tahsis makamına yol gösterilmiş olacaktır. Mali tahlil raporları aracılığıyla firmalar hakkında olumlu/olumsuz net bir görüş belirtilmemekte; kalitatif ve kantitatif tüm özellikleri ortaya koyarak objektif bir değerlendirme yapılmaya çalışılmaktadır.

4.2. Uygulamanın Kapsamı

Uygulama kapsamında gıda ürünleri toptan ticareti sektöründe faaliyet gösteren iki adet firma seçilmiş ve kredibiliteleri test edilmeye çalışılmıştır. Firmaların her ikisinde Gimat/Ankara'da yer tesislerinde faaliyet göstermekte olup, KOBİ tanımına uygun firmalar seçilmeye gayret edilmiştir.

Her iki firmanın üç döneme (2011/12, 2012/12, 2013/12) ait mali tabloları çalışmanın amacını ortaya koymak için incelemeye tabi tutulmuştur. Bu kapsamda, SMMM onaylı Kurumlar Vergisi Beyannamesi ekindeki bilanço ve gelir tabloları kullanılmıştır.

XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti. ve ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Tic.Ltd.Şti. olarak adlandırılan firmalarına ait gerçek hüviyet bilgileri gizli tutulmuştur. Öncelikle XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti., daha sonra ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Tic.Ltd.Şti. firmasının incelemesi yapılacaktır.

4.3. Uygulamaya Konu Firmalar Hakkındaki İstihbarat Çalışması Sonucu Elde Edilen Bilgiler

Aşağıda çalışmada incelenecek firmaların; unvanı, kuruluş tarihi, sermaye yapısı, özgeçmiş bilgileri, faaliyet konusu ve alış-satış koşulları hakkında bilgiler verilmiştir.

XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.

- **Tanıtım Bilgileri:**

Kuruluş Tarihi: 19.06.1997

Uğraşı Konusu: Gıda Ürünleri Toptan Ticareti

Adres: Macunköy Mahallesi Anadolu Bulvarı Meka İş Merkezi No:5 Yenimahalle/ANK

- **Ortaklık Yapısı:**

<i>Ortak Adı</i>	<i>Hisse Oranı</i>
Mete Çağlayan	% 69,75
Fahrettin Gerçeker	% 30,25

Firmanın toplam sermayesi 1.5 milyon TL'dir. 12.06.2007 tarih, 6828 sayılı ticaret sicil gazetesinde yayınlandığı üzere, ortaklardan Fahrettin Gerçeker süresiz olarak şirketi münferiden temsil ve ilzama yetkili kılınmıştır.

- **Ticari ve Sosyal Geçmiş Hakkında Bilgiler:**

Firma, 19.06.1997 tarihinde mevcut unvanı olan "XYZ Tarım Ürünleri San. Tic. Ltd. Şti." unvanı ile gıda, temizlik, tarım ürünleri, her türlü bakkaliye emtiası alım satım, ithalat ve ihracatını yapmak amacıyla 5.000 TL sermaye ile 49 yıllığına kurulmuştur.

Günümüze değin bir çok sermaye artışı yapılan firmada, son olarak 22.01.2010 tarihli tescil ile şirket sermayesi 500.000 TL'den 1.500.000 TL'ye artırılmış olup mevcut sermaye ve ortaklık yapısı Mete Çağlayan (%69,75) ve Fahrettin Gerçeker (%30,25) şeklinde oluşmuştur.

Ortakların Özgeçmişi:

Mete ÇAĞLAYAN (Baba Adı : Mehmet)

03.04.1965 tarihinde Ankara'da doğan ilgili, üniversite (işletme bölümü) mezunudur. Çalışma hayatına 1982 yılında Henkel A.Ş. bünyesinde başlayan ilgili, 1997 yılında konumuz firmanın kurucu ortağı olmuştur. Firmanın sevk ve idaresinde aktif olarak görev yapmaktadır.

Fahrettin GERÇEKER (Baba Adı: Ali)

21.07.1960 tarihinde Y.Karaköy'de doğan ilgili, üniversite mezunudur. Çalışma hayatına gıda sektöründe başlayan ilgilinin, Mete Çağlayan'ın ticaret hayatına beraber başladığı arkadaşlarından biri olduğu öğrenilmiştir. 2000'li yıllarda konumuz firma ortaklık yapısına dahil olduğu belirtilen ilgili, ağırlıklı olarak satış ve pazarlama departmanından sorumludur.

- **Moralite/Piyasa İtibarı:**

Firma ve ortakları hakkında yapılan araştırmalarda firma adına 20.01.2014 tarihli icra kaydına rastlanılmıştır. Alacaklısı Dağıstan Çaşmaz olan icranın Dağıstan Çaşmaz'ın geçirmiş olduğu trafik kazası sonucunda açılan bir dava olduğu ve dava konusu tutarın ödenerek davanın kapandığı öğrenilmiştir.

Ayrıca, Fahrettin Gerçeker adına 23.07.2010 kullanım tarihli konut destek kredisinin ödemelerinde 18 adet 1-2 aylık gecikmeye rastlanılmıştır. İlgili kredinin dönem borcu 190.264 TL seviyesindedir. Ayrıca ilgili adına kredi kartları kaynaklı 1-2 aylık muhtelif sayıda gecikmeye rastlanmıştır. Mete Çağlayan adına kredi kartları kaynaklı 1-2 aylık muhtelif sayıda gecikmeye rastlanmıştır.

- **İştirakler Hakkında Bilgiler:**

<i>İştirakçi</i>	<i>İştirak edilen</i>	<i>Kayıtlı Sermaye</i>	<i>Payı</i>
XYZ Tarım Ür.Ltd. Şti.	<i>Yaygın El. Ür.A.Ş.</i>	5.000.000 TL	%20
XYZ Tarım Ür.Ltd. Şti.	<i>Kültür Ziraat Müh. Ltd. Şti.</i>	100.000 TL	%77,5
Mete ÇAĞLAYAN	<i>Mefa Meşrubat Ltd.Şti.</i>	1.000.000 TL	%83,2

Yaygın Elektrik Üretim Turizm İnşaat Gıda San.ve Tic. A.Ş.

Ticaret Sicil No : 267417 / Ankara

Kuruluş Tarihi : 10.02.2010

Adresi : Anadolu Bulvarı No: 5/C Macunköy Yenimahalle/Ankara

Sermayesi : 5.000.000.-TL

Ortaklık Yapısı : Adil Kılıçkan	% 20
XYZ Tar. Ür. San. Tic. Ltd. Şti.	% 20
Mustafa Şekerci	% 20
Tunç Aracılık İnş.Turiz.Gıda Paz.Ltd.Şti.	% 20
Mürsel Güven	% 20

Firma 10.02.2010 tarihinde, mevcut ünvanı ile elektrik enerjisi üretim tesisi kurulması, işletmeye alınması, kiralanması, satışı vb. konularda iştirak etmek amacıyla "Anadolu Bulvarı No: 5/C Macunköy Yenimahalle/Ankara" adresinde Adil Kılıçkan (%20), XYZ Tarım Ürünleri Ltd. Şti. (%20), Mustafa Şekerci (%20), Tunç Aracılık İnşaat Turizm Gıda Pazarlama San ve Tic Ltd Şti (%20), Mürsel Güven (%20) ortaklığında 5.000.000 TL sermaye ile süresiz olarak kurulmuştur.

HES projesi üstlenmek üzere kurulduğu belirtilen firmanın, üstlendiği herhangi bir iş ve lisansı bulunmamakta olup gayri faal durumdadır.

Kültür Ziraat Mühendislik San ve Tic. Ltd. Şti.

Ticaret Sicil No : 111565/ Ankara

Kuruluş Tarihi : 1995

Adresi : Anadolu Bulvarı 12. Sok. No: 10/40 Çamlıca Yenimahalle/Ankara

Sermayesi : 100.000.-TL

Ortaklık Yapısı : Hüseyin Kalebozan % 22,5

XYZ Tar. Ür. San.Tic.Ltd.Şti. % 77,5

Mevcut unvanı ile 1995 yılında kurulan firmanın 14.10.2008 tarihili tescil ile ortaklık yapısına XYZ Tar. Ür. San. Tic. Ltd. Şti. firması dahil olmuştur. Önceki dönemlerde, XYZ Tar.Ür.Ltd.Şti. bünyesinde devam ettirildiği belirtilen "XYZ" markalı bal dolumu faaliyetlerinin, hisse devri sonrasında Kültür Ziraat Ltd.Şti. üzerinden sürdürüldüğü, hali hazırda XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti. tarafından söz konusu balın dağıtım faaliyetlerinin devam ettirildiği ifade edilmiştir. Bununla birlikte bal üretimleri 2005 yılında yaşanan problemler nedeniyle, küçük çaplı olarak ve yalnızca uzun dönemdir çalışılan firmalardan gelen siparişlere yönelik sürdürülmekte olup, ciro içerisindeki payının da oldukça düşük olduğu beyan edilmiştir.

Mefa Meşrubat Gıda San ve Tic. Ltd.Şti.

Ticaret Sicil No : 163485/ Ankara

Kuruluş Tarihi : 2001

Adresi : Macunköy Mah. Anadolu Bulvarı Meka İş Merkezi No: 5 Yenimahalle/Ankara

Sermayesi : 1.000.000.-TL

Ortaklık Yapısı : Mete Çağlayan % 83,2

Aysun Dağatan % 16,8

Firma, Brown-Forman grubu alkollü içeceklerin, Diageo Türkiye, Efe Alkollü İçecekler A.Ş.'nin ve Doluca Bağcılık ve Şarapçılık A.Ş.'nin distribütörlüğünü yapmaktadır. 2013 yılı itibariyle grup firmalarının birbirleri ile ticari ilişkisinin ve fon aktarımının bulunmadığı belirtilmiştir. Bu kapsamda, 2011 ve 2012 yıllarında Mefa Meşrubat Ltd.Şti.'ye borçlar UV Grup Firmalarına Borçlar hesabına aktarılmıştır.

• **Gayrimenkuller Hakkında Bilgiler:**

<i>Sahibi</i>	<i>Cinsi</i>	<i>İl</i>	<i>İlçe</i>	<i>Mevki</i>	<i>Ada</i>	<i>Parsel</i>
XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti.	Depo	Ankara	Y.Mahalle	AOÇ	43309	4

- **Krediler Dökümü:**

Çalışılan Bankalar:

YKB

AnadoluBank

Vakıfbank

Garanti Bankası

TEB

İş Bankası

Ziraat Bankası

Halkbank

Odea Bank

Akbank

Firma Bankalarla genel olarak kefalet, gerçek müşteri çeki karşılığında çalışmaktadır. Ayrıca, YKB’de POS Blokesi ve Ziraat Bankası’nda ipotek olduğu bilgisi edinilmiştir.

- **Faaliyet Döngüsü, Fon ve Nakit Akışları:**

Tesisler ve İstihdam

Firmanın faaliyetleri merkez adres olan "Macunköy Mah. Anadolu Bulvarı Meka İş Mrk. No:5/C-D-E Yenimahalle/Ankara" adresinde bulunan toplam 5.000 m² kapalı alanlı tesiste sürdürülmektedir. 4.500 m²'si depo, 500 m²'si idari ofisten oluşan tesis kiralık olup, aylık 35.600 TL kira ödenmektedir. Tesisin Güneş Sigorta tarafından sigortalandığı mali verilere yansımıştır.

Söz konusu tesis haricinde firmanın "Anadolu Bulvarı 15. Sokak Dimaş İş Mrk No:6/L Yenimahalle/Ankara" adresinde aktifine kayıtlı bir tesisi bulunduğu ve 2009 yılına kadar söz konusu yerden faaliyet gösterildiği, sonrasında işyerinin 3.kişilere kiraya verildiği (kira geliri öğrenilememiştir) belirtilmiştir. 4 ayrı dükkandan oluşan işyerinin 3

katlı olması nedeniyle yükleme ve taşıma faaliyetlerinde yaşanan sıkıntılar sonucu, konu dönemde mevcut işyerine taşınıldığı öğrenilmiştir.

Firma bünyesinde 80 personel istihdam edilmekte olup, bunun 14'ünün idari, kalanının işçi, plasiyer vb. personelden oluştuğu belirtilmiştir.

Faaliyet Konusu

Her türlü gıda ve kişisel bakım ürünleri toptan ticareti konusunda faaliyet gösteren firmanın, faaliyetlerinin başlangıcının kendi markası ile dolumu yapılan bal grubu ürünler olduğu, aynı paralelde gıda ürünleri satışlarının da gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Mevcutta bayiliğini devam ettirdiği firmalar arasında;

- Natura Gıda (Ülker- Golf Dondurmaları),
- Fersan (Turşu, Sirke)
- Mars Inc. (Whiskas, Pedigree Kedi ve Köpek Mamaları),
- Karper (Peynir),
- Sofidel (Kağıt Havlu ve Tuvalet Kağıdı Çeşitleri),
- Ontex (Canbebe vb. Bebek Bezi),
- Damla Bakliyat,
- Kardeşler Uçan Yağlar (Fresh'n Soft - Islak Mendil ve Bebek Bakım Ürünleri),
- Redbull (Enerji İçeceği)

yer almaktadır.

Firma, mevcutta bayisi konumunda olduğu firmaların büyük kısmı ile teminat mektubu karşılığı açık hesap ve çek karşılığı çalışmakta olup, vade koşulları distribütörlüğü yapılan firmalar bazında değişkenlik göstermekle birlikte, genellikle 90 gün vadelidir. Ayrıca Redbull ve Ontex firmaları ile DBS (Doğrudan Borçlandırma Sistemi)'li çalışan firmanın inceleme tarihi itibari ile YKB, TEB ve Garanti Bankası nezdinde DBS (Doğrudan Borçlandırma Sistemi) limiti bulunmaktadır.

Tüm bu alımlar ve alım koşulları haricinde, dönem dönem firmalar tarafından yapılan kampanyalar ve %15-17 arasında değişen iskonto avantajından yararlanabilmek amacıyla peşin alımlar da yapılabildiği, toplam alımlar içerisinde peşin alımların %20-25'lik bir payının bulunduğu belirtilmiştir. Firma peşin alımlarının finansmanında genel itibari ile banka kredilerinden yararlanmaktadır.

Firmanın faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdiği satışları yerel zincir marketler, bakkallar, büfeler, restoranlar ve diğer toptancılara yönelik olmak üzere 10.000 civarında ifade edilen noktaya, hem sıcak hem de soğuk satış şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu bağlamda mal bedelleri gerek ürün gruplarına gerekse de satış yapılan firmalara göre değişkenlik göstermek üzere farklılaşan vadeler ile açık hesap, kredi kartı veya çekli olarak tahsil edilebilmektedir.

Gimsa, Makromarket, Altunbilekler gibi zincir marketlerle 120 güne kadar vadeli açık hesap, Yunus Market ve Çağdaş Market ile 120 güne kadar vadeli çekli çalışıldığı belirtilmiştir. Önceki dönemlerde tahsilat vadeleri 90 gün civarında iken son dönemde piyasalarda yaşanan nakit sıkışıklığı nedeni ile vadelerin 120 güne kadar uzadığı belirtilmiştir.

Firma distribütörlüğünü yaptığı bazı firmaların, bölge/ülke geneline yayılmış zincir marketlere yönelik satışlarda lojistik (depolama ve nakliye) hizmeti de vermektedir. Bu bağlamda firma 2011 yılı sonunda 7,7 milyon TL, 2012 yılında 8,6 milyon TL, 2013 yılında 10,3 milyon TL hizmet geliri elde etmiştir. Ticarete konu ürünlerin sevkiyatı ile lojistik hizmeti kapsamındaki nakliye faaliyetleri, mülkiyeti firmaya ait 30 araç ile gerçekleştirilmektedir.

Bunun yanı sıra firma mal alımı yaptığı firmalardan, firma bazında değişkenlik göstermekle birlikte ciro primi geliri de elde etmektedir.

Gıda ve kişisel bakım ürünü satışlarında kar marjının %10-15 seviyelerinde, diğer grup firma nezdindeki alkollü içeceklerde ise %7-10 seviyelerinde olduğu belirtilmiştir.

ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Tic.Ltd.Şti.

• **Tanıtım Bilgileri:**

Kuruluş Tarihi: 14.08.1996

Uğraşı Konusu: Gıda Ürünleri Toptan Ticareti

Adres: Gimat Toptancılar Sitesi 18.Blok Yenimahalle/ANK

• **Ortaklık Yapısı:**

<i>Ortak Adı</i>	<i>Hisse Oranı</i>
Rıdvan Tuğrul	% 75
Bekir Tuğrul	% 25

Firmanın toplam sermayesi 5 milyon TL'dir. 19/09/2013 tarihli imza sirkülerine göre, ortaklardan Rıdvan Tuğrul şirket müdürü olarak şirketi münferiden temsil ve ilzama yetkili kılınmıştır.

• **Ticari ve Sosyal Geçmiş Hakkında Bilgiler:**

Firma, 14.08.1996 tarihinde mevcut unvanı olan "ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Tic.Ltd.Şti." ünvanı ile gıda, temizlik, tarım ürünleri, her türlü bakkaliye emtiası alım satım, ithalat ve ihracatını yapmak, amacıyla 500 TL sermaye ile kurulmuştur.

Günümüze değin bir çok sermaye artışı yapılan firmada, son olarak 21.11.2011 tarihli tescil ile şirket sermayesi 2 milyon TL'den 5 milyon TL'ye artırılmıştır.

10/12/2013 tarih ve 8461 sayılı T.Ticaret Sicil Gazetesi ilanı göre, ortaklardan Ayhan Tuğrul hisselerinin bir kısmını Rıdvan Tuğrul'a, kalan kısmını ise Bekir Tuğrul'a devrederek ortaklık yapısından ayrılmış, şirket ortaklık yapısı Rıdvan Tuğrul (%75), Bekir Tuğrul (%25) halini almıştır.

Ortakların Özgeçmişi

Rıdvan Tuğrul (Baba Adı: Osman)

“01/11/1966 tarihli Şabanözü / Çankırı doğumlu olan ilgili ilkokul mezunudur. Ticari hayatına Şabanözü'nde bakkaliye işleterek başlayan ilgili, daha sonraki yıllarda yine Şabanözü'nde gıda ve manifaturacılık üzerine faaliyetlerde bulunmuştur. 1992 yılında Ankara'ya gelerek Gimat Toptancılar Sitesi'nde kurduğu şahıs firması ile gıda toptancılığı alanında faaliyetlerini sürdüren şahıs, 1996 yılında ise ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti. firmasının kuruluşunda ağabeyi ve yeğeni ile yer almıştır. İlgili, şirket müdürü sıfatıyla sevk ve idareden sorumlu olarak görev yapmaktadır.”

Bekir Tuğrul (Baba adı: Osman)

“10/01/1955 tarihli Şabanözü / Çankırı doğumlu olan ilgili, Rıdvan Tuğrul'un ağabeyidir. Firmanın kuruluşu ile birlikte aktif olarak firma faaliyetlerinde yer alan ilgili, ortaklık yapısına ise 2013 yılında oğlu Ayhan Tuğrul'un hisselerini devralarak dahil olmuştur. İlgili şahsın firma faaliyetlerinde aktif olarak yer aldığı ifade edilmiştir.”

- **Moralite/Piyasa İtibarı:**

Firma ve ortakları hakkında yapılan araştırmalarda herhangi bir olumsuzluğa rastlanılmamıştır.

- **İştirakler Hakkında Bilgiler:**

Firma ve ortakları adına iştirak firma bulunmadığı belirtilmiştir.

- **Gayrimenkuller Hakkında Bilgiler:**

Sahibi	Cinsi	İl	İlçe	Mevki	Ada	Parsel
ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti.	Arsa	Ankara	Y.Mahalle	Macun-1	62923	1

Ortaklar adına çok sayıda gayrimenkul olduğu öğrenilmiş olup, tapu fotokopileri temin edilememiştir.

- **Krediler Dökümü :**

Çalışılan Bankalar:

Halkbank

Akbank

Denizbank

Firma Halkbank ve Denizbank ile olarak kefalet ve ipotek karşılığında, Akbank ile kefalet karşılığında çalışmaktadır.

- **Faaliyet Döngüsü, Fon ve Nakit Akışları:**

Tesisler ve İstihdam

Firmanın faaliyetleri merkez adres olan "Gimat Toptancılar Sitesi 18. Blok No: 543 Ostim/Yenimahalle/ Ankara" adresindeki ortak mülkiyetindeki işyerinde sürdürülmektedir. İşyeri 6 kattan oluşurken, toplam kapalı alanı 1.300 m²'dir. Söz konusu işyeri haricinde firmanın stok tutmak amaçlı kullandığı 2 adet kiralık işyeri de bulunmaktadır. Bunlardan ilki yine Gimat Toptancılar Sitesinde merkez adresin karşısında bulunmakta, ilgili yer 5 kat, toplam 1.500 m² kapalı alana sahiptir. Diğer işyerinin ise İstanbul yolu üzerinde bulunduğu ve 3.000 m² kapalı alana sahip olduğu belirtilmiştir. Kiralık işyerleri için toplamda aylık 11 bin TL kira ödenmektedir.

Firma, 2012 yılında hizmete açtığı Çankırı/Merkez'deki grossmarketi ise 2013 yılında başka bir firmaya devretmiştir. Firma merkezi ve yönetiminin Ankara'da bulunması sebebiyle Çankırı'da bulunan market ile ilgilenmenin zahmet ve maliyetli olması sebebiyle devredildiği belirtilmiştir.

Bununla birlikte grossmarket faaliyetlerini Ankara merkezli olarak sürdürmek isteyen firma, başka bir firma ile birlikte alarak aktifine kaydettiği Gimat / Ankara'daki

arsa üzerine grossmarket açmayı planlamaktadır. Her iki firmanın da aynı oranda arsasının bulunduğu, projenin de ilgili firma ile ortak yapılacağı bildirilmiş, bu nedenle somut adımların kolay atılamadığı ve projenin hayata geçirilmesinin uzun bir süre alabileceği beyan edilmiştir.

Firma bünyesinde 14 personel istihdam edilmektedir. Firma işyerleri Aksigorta tarafından 2015/02. aya kadar sigortalanmıştır.

Faaliyet Konusu

Firma, her türlü gıda, temizlik ve ihtiyaç malzemelerinin toptan ticareti konusunda faaliyet göstermektedir.

Ticareti yapılan ürünler büyük oranda, üretici firmalardan mal alımı yapan aracı firmalardan tedarik edilmektedir. Ayrıca bazı toptancı firmalardan da büyük zincir marketler aracılığıyla mal temin edilmektedir. Bu kapsamda ilgili toptancı firmalar mal sevkiyatlarını Makromarket, Çağdaş Market, Migros, Carrefour gibi mağazalara yapmakta, konumuz firma ise bu marketlerden malları teslim almaktadır. Bu transfer aracılığında zincir marketlere belli bir komisyon ödenmektedir. Söz konusu zincir marketler prim geliri elde edebilmek için satış kotalarını tutturmak zorunda olduğundan, kotaların gerçekleştirilmesi adına piyasadaki firmalara zaman zaman toptan satışlarda da bulunabilmektedir. Konumuz firma da, dönemsel olarak ilgili marketlerden uygun fiyattan mal temin etmektedir.

Mal alımlarını bu şekilde yapan firma, tedarikçileri ile açık hesap şeklinde çalışmaktadır. Vadelerin en fazla 2 hafta olduğu ve genellikle alımların peşin ve kredi kartı ile yapıldığı beyan edilmiştir.

Satışlar ise Türkiye genelindeki market, bakkaliye, zincir marketlere yönelik olarak açık hesap ya da çek karşılığı ortalama 30 güne kadar vadeli ya da kredi kartı karşılığı yapılmaktadır. Kredi kartı ile yapılan satışlarda Denizbank POS'larının kullanıldığı ve ertesi gün komisyonsuz hesaba aktarım yapıldığı beyan edilmiştir.

4.4. Uygulamaya Konu Firmaların Analizi

XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti ve ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti için SMMM onaylı Kurumlar Vergisi Beyannameleri ekindeki bilanço ve gelir tabloları üzerinden 2011, 2012 ve 2013 yılları için inceleme yapılmıştır. Bu bağlamda Tablo 1’de XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti’nin ve Tablo 2’de ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti’nin Kurumlar Vergisi Beyannamesi ekinde yer alan, bilanço ve gelir tablosu değerleri aktarılmıştır.

Çalışmada kullanılmak üzere mali analiz tekniklerinde yer alan matematiksel sonuçların tespiti için bilanço ve gelir tablosu formatı MS Excel programı kullanılarak oluşturulmuştur. Bu formatta karşılaştırmalı tablolar, dikey yüzde yöntemi, trend ve oran analizi yöntemlerine ait veriler formülize edilerek oranların hesaplanması sağlanmıştır.

Uygulamada analistler tarafından çok sık kullanılan ve mali analizde vazgeçilmez bir unsur olan mizanların çok fazla yer kaplaması nedeniyle, çalışmada yapılan aktarma arındırmalara ilişkin açıklama kısmında mizanda yer alan hesap grubunun detayına da yer verilmiştir.

Çalışmada analistin şirket yetkilisinden almış olduğu bilgiler ve detay mizanda tespit edilen hususlar doğrultusunda, bilanço makyajlama işlemleri ve kredibilitiyi artırmaya yönelik kayıtlar tespit edilerek ikinci bölümde anlatılan aktarma-arındırma yöntemlerine göre yapılmıştır. Firmalara ait mali tablolara ilişkin aktarma-arındırma ve düzeltme işlemleri her bir hesap kalemi bazında ayrı ayrı anlatılmıştır. Firmaların düzeltilmiş mali verilerine Tablo 3 ve Tablo 4’de yer verilmiştir.

Firmalar ile ilgili aktarma-arındırma işlemlerinden önce Kurumlar Vergisi Beyannamesi ekinde yer alan ham bilançolar üzerinden kısa bir analiz yapılarak, tarafımızca yapılan işlemlerin bilançolar üzerinde yarattığı farkın somut olarak ortaya çıkması sağlanmaya çalışılacaktır.

Bu kapsamda, XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti. 'nin beyan ettiği mali tablolarda dikkat çeken hususlar şöyledir:

Öncelikle firmanın hazır değerler kalemi alınan çekler ve verilen çekler hesapları nedeniyle ya negatif bakiye vermekte ya da şişkin oluşmaktadır. Nitekim, 2012 yılında -3.2 milyon TL olan hazır değerler 2013 yılında 7.5 milyon TL'ye sıçramaktadır. Bu durum firmanın reel likiditesinin saptanmasına engel teşkil etmektedir. Diğer yandan, şüpheli ticari alacaklarına karşılık ayırmayan firma, muhasebenin ihtiyatlılık ilkesine aykırı davranmış olmakta ve bilançoda fiktif bir değer yaratmaktadır.

Firma mülkiyetindeki arsa bedeli maddi olmayan duran varlıklar hesap grubunda değerlendirilmiştir. Haklar hesabı içerisinde yer alan söz konusu tutarlar firmanın maddi duran varlıklarının reel değerini yansıtamamasına neden olmaktadır. Aynı şekilde demirbaş tutarları da özel maliyetler kaleminde takip edilmektedir. Ayrıca, firmaya geri dönüşü olmayacak kiralık işyerine ait özel maliyet tutarları da firma aktifini fiktif olarak artırıcı etki yaratmaktadır.

Muhasebenin diğer bir ilkesi olan dönemsellik ilkesi gereğince işletmenin sınırsız olarak kabul edilen ömrü belli dönemlere ayrılır ve her dönemin faaliyetleri birbirinden bağımsız olarak sürdürülür. Söz konusu dönemler genellikle bir yıl olarak kabul edilir. Bu ilke çerçevesinde hesaplara kayıt yapılması esastır. Bu kapsamda, gelecek aylara/yıllara ait giderler ve kısa vadeli/uzun vadeli banka kredileri hesaplarında yer alan tutarlar vade yapılarına uygun görünüm sergilememektedir.

Şirketin faaliyeti ile ilgili olarak kredi kartı borçları da mali bir borç niteliği taşımaktadır. Zira, şirket kredi kartı borçları memzuç verilerine nakit risk olarak yansımakta ve analistler tarafından memzuç-bilanço nakit riski uyumu önemle gözetilen bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti 2011, 2012 ve 2013 yıllarında yapılan aktarma-arındırma işlemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

AKTARMA – ARINDIRMALAR

Hesap Adı		2013	2012	2011
Alınan Çekler (-)	Alacak Senetleri (+)	6.649.488	4.312.501	4.823.836
Verilen Çekler (-)	Borç Senetleri (+)	.-	7.738.627	2.118.470
Şüp. Tic. Ala. Karş. (-)	Özkaynaklar (-)	31.290	13.625	13.625
Haklar (-)	Arazi ve Arsalar (+)	.-	130.000	130.000
Özel Maliyetler (-)	Demirbaşlar (+)	425.352	418.089	418.089
Özel Maliyetler (-)	Özkaynaklar (-)	228.006	228.622	218.433
Gelecek Yıll. Ait. Gid. (-)	Gel. Ay. Ait. Gid. (+)	86.055	110.732	74.637
K.V. Banka Kred. (-)	U.V. Banka Kred. (+)	181.690	182.440	.-
U.V. Banka Kred.(-)	K.V. Banka Kred. (+)	.-	.-	137.960
Diğ. Tic. Borçlar (-)	Diğ. Mali Borçlar (+)	.-	368.591	68.756
Bağlı Ort. Borçlar (-)	Grup Fir. U.V. Borç (+)	.-	3.738.738	367.442

Tabloda yer alan aktarma-arındırma işlemleri ile ilgili açıklamalar şöyledir:

1) Alınan çekler hesabı alacak senetlerine aktarılmıştır. Çek esas itibariyle kredi sağlama aracı değil, bir ödeme aracıdır. Bu nedenle çekte vade bulunmaz, düzenleme tarihi bulunur. Ancak uygulamada neredeyse tüm çekler ileri tarihli olarak düzenlenmektedir. Çek metninde vade tarihi bulunmadığı için düzenleme tarihi olarak ileri bir tarih yazılmaktadır. Böylece, Türk Ticaret Kanunu’unda yer alan “çekte vade olmaz, çek görüldüğünde ödenir” düzenlemelerine rağmen keşideciler çekte vade uygulamasını fiilen gerçekleştirmektedirler. Muhasebede özün önceliği kavramı gereği ve hazır değerler niteliği taşımaması dolayısıyla ileri tarihli çeklerin faaliyet süreci ile bağlantılı ise ticari alacaklar/alacak senetleri içerisinde gösterilmesi ve faaliyet süreci hesaplamalarında dikkate alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, 2011 yılında 4.823.836 TL, 2012 yılında 4.312.501 TL, 2013 yılında 6.649.488 TL tutarındaki alınan çekler alacak senetleri hesabına aktarılmıştır.

2) Verilen Çekler Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır: Hesap içerisinde izlenen tutarlar, şirket tarafından bayisi olunan firmalara mal alımı için verilen çekleri ihtiva etmektedir. Söz konusu çeklerin, ortalama 90 gün vadeli olduğu öğrenilmiştir ve Hazır Değerler Grubu içerisinde arındırılarak, Ticari Borçlar Hesap Grubu içerisinde yer alan 321 Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır. Bu kapsamda, 2011 yılında 2.118.470 TL, 2012 yılında 7.738.627 TL, tutarındaki verilen çekler ve ödeme emirleri borç senetleri hesabına aktarılmıştır.

3) Firmanın karşılık ayırmadığı şüpheli alacakları için karşılık ayrılarak gelir tablosunda ve özkaynaklarda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. 2011 yılında 13.625 TL için karşılık ayrılmış ve izleyen yılda (2012) 13.625 TL geçmiş yıl zararları hesabına taşınmıştır. 2013 yılında ise artış kaydeden şüpheli ticari alacaklar için mükerrerlik yaratmaması için artış tutarı kadar (17.665 TL) yeniden karşılık ayrılmış, 13.625 TL yine geçmiş yıl zararları hesabında izlenmiştir.

4) Haklar hesabı içerisinde bulunan Bastim Koop.'ta alınan arsaya ait 130.000 TL'lik tutar 2011 ve 2012 yılında arazi ve arsalara aktarılmıştır.

5) ve 6) Özel Maliyetler içindeki demirbaş tutarları ilgili hesaba aktarılmış, bakiyesi ise tüm yıllarda özkaynaklardan tenzil edilmiştir (Firma faaliyetleri kiralık merkezde sürdürülmekte olduğundan, kiraladığı yerde yapmış olduğu harcamaların firmaya geri dönüşü olmayacağından konu harcamalar yerinden ve özkaynaklardan indirilmiştir). Bu kapsamda, 2011 ve 2012 yılında 418.089 TL, 2013 yılında 425.352 TL demirbaşlar heabına aktarılmıştır. Sırasıyla 218.433 TL, 228.622 TL, 228.006 TL tutarındaki özel maliyet rakamları bilanço dışına çıkarılmıştır.

7) Gelecek yıllara ait giderler hesabında izlenen ancak bir yıldan kısa dönemlere ait olan gider tutarları 2011 yılında 74.637 TL, 2012 yılında 110.732 TL, 2013 yılında 86.055 TL olarak gelecek aylara ait giderler hesabına aktarılmıştır.

8) ve 9) AET'li kredilere ilişkin ödeme tabloları temin edilemediğinde banka kredileri memzuç verileri baz alınarak vade bazında ayrıma tabi tutularak gerekli

aktarmalar yapılmıştır. Bu kapsamda, 2011 yılında 137.960 TL uzun vadeli banka kredilerinden kısa vadeli banka kredilerine taşınmıştır. 2012 ve 2013 yılında ise sırasıyla 182.440 TL ve 181.690 TL kısa vadeden uzun vadeye aktarılmıştır.

10) Diğer ticari borçlar içerisinde izlenen şirket kredi kartı borçları memzuç-bilanço uyumunu sağlaması amacıyla 2011 yılında 68.756 TL, 2012 yılında 368.591 TL diğer mali borçlara aktarılmıştır.

11) Bağlı ortaklıklara borçlar hesabında izlenen grup firması Mefa Meşrubat Ltd. Şti.'ye olan 2011 yılında 367.442 TL, 2012 yılında 3.738.738 TL borç tutarı grup firmalarından borçlara aktarılmıştır.

Bilanço ve Memzuç Uyumu:

Dönem	Mali Kayıtlar	Memzuç	Fark (TL)
31.12.2011	8.926.211.-TL	8.889.917.-TL	Mali Kayıtlar > Memzuç
31.12.2012	5.260.863.-TL	4.983.500.-TL	Mali Kayıtlar > Memzuç
31.12.2013	7.485.110.-TL	7.458.531.-TL	Mali Kayıtlar > Memzuç

Mali verilerde yer alan banka kredilerinin memzuç verilerinden yüksek olması nedeniyle herhangi bir işlem yapılmamıştır. Firmanın ilgili dönem memzuç verileri TABLO 5’de yer almaktadır.

AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ SONRASI ANALİZ SONUÇLARI:

Firmanın aktif, gıda ticareti konusunda faaliyet göstermesinin bir sonucu olarak büyük oranda ticari alacak ve stok rakamlarından oluşmuştur. Bunun yanında satışların bir kısmının kredi kartı ile gerçekleştirilmesi hazır değerleri yükseltirken, satılan ürünlerin naklinin firma aktifine kayıtlı araçlarla gerçekleştirilmesi, ayrıca verilen lojistik hizmetleri nedeniyle yapılan araç alımları ve yatırım amaçlı alınan arsalar, duran varlıklarda kısmi de olsa artışa sebep olmuştur.

Ticari alacaklar, satışların gerçekleştirildiği zincir marketlerin son dönemlerde piyasalarda yaşanan nakit sıkışıklığı nedeni ile ödeme vadelerini uzatması nedeniyle artış göstermiştir. Öyle ki 2011 ve 2012 yılında 10,5 milyon TL olan ticari alacaklar, 2013

yılında 12.5 milyon TL'ye yükselmiştir. Firma, 2013 yılından itibaren bir çok firma ile çekli çalışmalarını artırmıştır.

Firma faaliyetleri kapsamında siparişlerin zamanında karşılanabilmesi amacıyla belirli seviyelerde stok bulundurmakta olup, dönemler itibariyle cirosunun %15-20'si kadar stoğu bulunmaktadır.

Firmanın dönemler itibari ile aktif toplamı ve dönen-duran varlık ağırlığına bakıldığında;

- 2011 yıl sonunda 19,1 milyon TL aktif toplamının %84'ü dönen, %16'sı duran varlıklar,
 - 2012 yıl sonunda 22,6 milyon TL aktif toplamının %85'i dönen, %15'i duran varlıklar,
 - 2013 yıl sonunda 28.5 milyon TL aktif toplamının %85'i dönen, %15'i duran varlıklar,
- şeklinde gelişim sergilemiştir.

Yukarıda da belirtildiği üzere, firmanın ticari faaliyetleri kapsamında dönen varlıklar ağırlığı tüm dönemlerde etkisini korumaktadır. Duran varlık tarafında ise yapılan arsa yatırımlarının etkisi ile sayısal bazda bir nebze artış sergilendiği görülmekte olup, ancak konu artışın dönen varlık artışına oranla düşük kalması aktif toplamı içerisindeki payının da azalmasına neden olmaktadır.

Firma özkaynakları yabancı kaynak kullanımına nispetle düşük seviyelerde bulunmakta olup, net kar seviyelerinin düşük kaydedilmesi nedeniyle olumlu destek sınırlı kalmakta, bu bağlamda da 2011 yılında %11, 2012 yılında %9, 2013 yıl sonu itibari ile %10 seviyelerinde özkaynak katkısı izlenmektedir.

Bu paralelde, özkaynaklar ile ortak fonlarının düşük kalması nedeniyle finansman yapısı yabancı kaynaklar ağırlıklı oluşmuştur. Yabancı kaynak kullanımı üzerinde ise faaliyet hacmindeki genişlemenin yanı sıra alacak vadelerindeki uzamalar etkili olmuştur. Bunun satıcı borçlamasına yansımaları ve genişleyen faaliyet hacmi ile birlikte grubun 2011 yılında 4.7 milyon TL olan satıcı borçları, 2012 yılında 11.3 milyon TL, 2013 yılında 15.2 milyon TL'ye yükselmiştir. Bunun yanında alacak+stok-borç vadeleri arasındaki uyumsuzluktan kaynaklı oluşan nakit ihtiyacının karşılanmasında ise mali borçlanmadan yararlanılmıştır. 2013 yılında alacak tahsil süresi 76 gün, stok bekleme süresi 71 gün ve

borç ödeme süresi 97 gün olan firmanın, 50 günlük nakit döngüsü açığı hesaplanmaktadır. Firmanın mali borçlanması 2013 yıl sonunda 7.4 milyon TL civarında iken, 2014/11.ay memzuç verilerine göre 9 milyon TL seviyesine ulaşmıştır.

Firma mali verilerinde dikkati çeken bir diğer husus ise grup firması Mefa Meşrubat Ltd.Şti.'den sağlanan fonların 2013 yılı başından itibaren ticari ilişkinin sona ermesi nedeniyle ortak fonları ile ikame edilmiş olmasıdır.

Nakit kredi kullanımlarının yanı sıra mal alımlarında DBS ve teminat mektubu kullanımında bulunan firmanın, bu kapsamda 2014/11.ay itibariyle 5.3 milyon TL'lik gayri nakit riski mevcuttur.

Firmanın cari oranı 2012 yılında 1.17, 2013 yılında 1.08, likidite oranı ise yüksek stoklar nedeniyle sırasıyla 0.67 ve 0.59 olarak hesaplanmıştır. Tüm dönemlerde pozitif Net İşletme Sermayesi ile çalışan firmanın Net İşletme Sermayesi, 2012 yıl sonunda 2.8 milyon TL iken 2013 yıl sonunda 1.9 milyon TL'ye gerilemiştir.

Kısa vadedeki borç yükü oldukça yüksek olan firmanın kısa vadeli borçlar/net satışlar oranı 2012 yılında 0.35 iken, 2013 yılında 0.41 olarak hesaplanmaktadır. Ticaret sektöründe faaliyet gösteren firma için söz konusu oranlar kabul edilebilir seviyededir. Söz konusu orana paralel olarak Borçlanma Oranı (Toplam Borçlar/Özkaynaklar) 2012 yılında 9,67 iken 2013 yılında 10,24'e yükselmiştir.

Firmanın ciro gelişimi incelendiğinde, 2012 yılında %13 gerilediği, 2013 yılında %18 seviyelerinde artış kaydettiği ve 55.3 milyon TL'lik net satış hasılatına ulaştığı görülmektedir. Bu yükselişte, nakliye ve depolama hizmet gelirlerinin de (diğer gelirler) olumlu etkisi bulunmaktadır. Firmanın satış indirimi tutarlarının yüksekliğinde, nakliye ve depolama hizmeti kapsamında alınan ürünlerin önce grup firmalarına mal edilmesi, daha sonra malın ilgili firmalara teslimi ile ürün maliyetinin düşülerek sadece hizmet gelirlerinin gelir tablosuna yansıtılması etkili olmaktadır.

İncelenen dönemlerde firmanın %9-10 brüt kar marjı bulunmakla birlikte, faaliyet ve finansman giderlerinin etkisi ile net kar rakamları oldukça düşük düzeylerde oluşmaktadır.

XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti. için aktarma-arındırma öncesi mali veriler ile sonrası mali veriler kıyaslandığında ortaya çıkan farklılıklar şöyledir:

XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti.'nin düzeltme öncesi bilançosunda aktif toplamı 2011, 2012 ve 2013 yıllarında sırasıyla 17.3 milyon TL, 15.2 milyon TL, 28.8 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. Tarafımızca yapılan düzeltmeler neticesinde aktif toplam 2011 yılında 19.2 milyon TL'ye, 2012 yılında 22.7 milyon TL'ye yükselmiş, 2013 yılında ise 28.5 milyon TL'ye gerilemiştir. 2011 ve 2012 yılında verilen çekler ve ödeme emirleri hesabında yer alan bakiyelerin borç senetlerine aktarılması, söz konusu hesabın düzenleyici hesap³ olması nedeniyle aktifte yarattığı negatif etkinin ortadan kalkmasına neden olmuş ve böylece aktif toplam artış kaydetmiştir. 2013 yılında ise verilen çekler ve ödeme emirleri hesabında bakiye yer almamakta olup, şüpheli ticari alacaklar ve özel maliyetler gibi kalemlerin bilanço dışına çıkarılması neticesinde aktif yaklaşık 312 bin TL azalış kaydetmiştir.

Yukarıda bahsedilen aktarmalardan dolayı firmanın dönen-duran varlık dağılımı da değişime uğramıştır. Bu kapsamda, aktarma öncesi dönen-duran varlık payları 2011 yılında % 81-%19, 2012 yılında % 75-%25, 2013 yılında % 85-%15 iken, aktarma sonrasında sırasıyla % 84-%16, % 85-%15 ve %87-%13 olarak gerçekleşmiştir.

Firma mali verilerinde dikkati çeken bir diğer önemli değişiklik ise özkaynak toplamalarında yaşanmıştır. Arındırmalar öncesinde 2011 yılında %13, 2012 yılında %16, 2013 yılında %9 olan özkaynak katkısı, firmaya geri dönüşü olmayacak tutarların özkaynaklardan indirgenmesi ile özkaynaklar hem tutarsal olarak azalmış hem de aktif finansmanında aldığı pay azalmıştır. Böylece, arındırmalar sonrasında özkaynak finansmanı 2011 yılında %11, 2012 yılında %9, 2013 yılında %8'e gerilemiştir.

³ Düzenleyici Hesaplar hem bulundukları tarafı hem de içinde yer aldıkları hesap gruplarını düzenlerler. Bu düzenlemeden kasıt, bulunduğu tarafta ve hesap gurubu içinde toplam olarak eldeki net parasal tutarı belirtmek için, yani varlık ve kaynakların gerçek parasal tutarlarını anlatmakta kullanılırlar.

Özkaynaklarda tutarsal olarak yaşanan değişim, kısa vadeli yabancı kaynaklar ve uzun vadeli yabancı kaynaklarında pasif içerisinde aldıkları payların da farklı hesaplanmasına sebebiyet vermiştir.

Firmanın likidite ile ilgili oranları da yapılan aktarma ve arındırmalardan etkilenecek farklı hesaplanmaktadır. Nitekim, cari oran düzeltme öncesinde 2011 yılında 1.22, 2012 yılında 1.28, 2013 yılında 1.07 iken, düzeltme sonrasında 2011 yılında 1.18, 2012 yılında 1.17'ye gerilemiştir. 2013 yılında ise kayda değer bir değişiklik yaşanmamış ve 1.08 olarak hesaplanmıştır. Aynı durum likidite oranlarında da geçerli olup, 2011 yılında 0.77 iken 0.80'e, 2012 yılında 0.36 iken 0.67'ye yükselmiş ve 2013 yılında cüz'i artışla 0.59 olarak hesaplanmıştır.

Net işletme sermayesi yapılan düzeltmelerden önce 2011 yılında 2.556 bin TL, 2012 yılında 2.506 bin TL, 2013 yılında 1.692 bin TL bakiye vermiştir. Dönen varlıklar ve kısa vadeli yabancı kaynaklarda yapılan aktarma ve arındırmalar neticesinde 2011 yılında 2.479 bin TL'ye gerilemiş, 2012 yılında 2.785 bin TL'ye ve 2013 yılında 1.9 milyon TL'ye yükselmiştir.

Firmanın, kısa vadeli borçlarının ciro/kaynak yaratma gücü ile karşılaştırıldığında ödenebilir durumda olması mali analistler açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle, firmanın kısa vadedeki borç yükünün reel olarak tespiti birçok oranı etkilemesi bakımından önemlidir. Kısa Vadeli Borçlar/Net Satışlar oranı da özellikle ticaret sektöründe faaliyet gösteren firmaların kredi değerliliğinin tespitinde sıklıkla kullanılmakta olup, firmanın ham bilançosunda 2011 yılında 0.21, 2012 yılında 0.19, 2013 yılında 0.41 olarak hesaplanmaktadır. Tarafımızca kısa vadeli borçlarda yapılan değişiklikler neticesinde 2011 yılında 0.25'e, 2012 yılında 0.35'e yükselmiş, 2013 yılında değişiklik yaşanmamıştır.

Uygulamada mali analistler tarafından gelir tablosu hesaplarında genellikle aktarma-arındırma yapılmamaktadır. Bu nedenle, firmanın ciro ve karlılık oranlarında herhangi bir değişim yaşanmamaktadır. Ancak bu durumun istisnası olarak 2011 yılında yürürlüğe giren 6111 sayılı *Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Sosyal Sigortalar*

ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ve Diğer Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile 2014 yılında yürürlüğe giren 6552 sayılı İş Kanunu İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması İle Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılmasına Dair Kanunun (her iki yasa da kamuoyunda Torba Yasa olarak bilinmektedir) ilgili hükümlerinde bilançolarda görülmekle birlikte işletmelerde bulunmayan kasa mevcutları için vergi dairelerine beyan etmek suretiyle kayıtların düzeltilmesi ve kayıtların fiili duruma uygun hale getirebilmesine ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. Yasadan yararlanılması halinde aktiften indirilerek giderleştirilmiş olan tutar gelir tablosundaki Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabına kaydedilmektedir. Bu işlemin firmanın net karlılığı üzerindeki olumsuz etkinin giderilmesine yönelik olarak mali analistler tarafından gelir tablosunda aktarma/arındırma işlemi yapılabilmektedir.

ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti.’nin Kurumlar Vergisi Beyannamesi ekinde yer alan ham bilançoları üzerinden dikkat çeken hususlar şöyledir:

Firmanın hazır değerler kalemi alınan çekler ve verilen çekler hesapları nedeniyle reel durumu yansıtamamaktadır. Likidite oranlarının hesaplanmasında önemli rolü olan hazır değerler grubu altındaki hesaplarda yapılan aktarma-arındırma işlemleri neticesinde, firmanın borç ödeme gücünü tespit etmek daha gerçekçi ve güvenilir hale gelecektir. Bilançoda yer alan şüpheli ticari alacaklara ise karşılık ayrılmadığı için hem ihtiyatlılık ilkesine aykırı davranılmış olmakta hemde tahsil kabiliyeti bulunmayan alacaklar bilançoda fiktif bir değer yaratmaktadır. Bahsedilen durumlardan dolayı, likidite ile ilgili rasyolar ve Net İşletme Sermayesi reelden farklı hesaplanmaktadır.

Muhasebenin diğer bir ilkesi olan dönemsellik ilkesi gereğince işletmenin sınırsız olarak kabul edilen ömrü belli dönemlere ayrılır ve her dönemin faaliyetleri birbirinden bağımsız olarak sürdürülür. Söz konusu dönemler genellikle bir yıl olarak kabul edilir. Bu ilke çerçevesinde hesaplara kayıt yapılması esastır. Bu kapsamda, gelecek aylara/yıllara ait giderler ve kısa vadeli/uzun vadeli banka kredileri hesaplarında yer alan tutarlar vade yapılarına uygun görünüm sergilememektedir.

ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti için 2011, 2012 ve 2013 yıllarında yapılan aktarma – arındırma işlemleri aşağıdaki tabloda verilmiştir:

AKTARMA – ARINDIRMALAR

Hesap Adı		2013	2012	2011
Alınan Çekler(-)	Alacak Senetleri (+)	358.808	271.087	398.988
Ver.Çek.ve Öd.Em.(-)	Borç Senetleri(+)	-,	-,	83.370
Alıcılar(-)	Özkaynaklar (-)	72.842	72.842	72.842
KV Ver.Dep.ve Tem.(-)	UV Ver.Dep.ve Tem.(-)	22	2.240	2.612
Maddi Olm. Dur.Var.(-)	Özkaynaklar (-)	6.220	6.220	11.622
Gel.Aylara Ait.Gid.(-)	KV Banka Kred.(-)	-,	-,	107.875
Gel.Yıllara Ait Gid.(-)	UV Banka Kred.(-)	-,	154.028	279.172
KV Banka Kred.(-)	UV Banka Kred.(+)	-,	102.674	-,
UV Banka Kred.(-)	KV Banka Kred.(+)	526.276	-,	225.211

Aktarma-Arındırma işlemleri ile ilgili açıklamalar şöyledir:

1) Alınan çekler hesabı alacak senetlerine aktarılmıştır. Çek esas itibariyle kredi sağlama aracı değil, bir ödeme aracıdır. Bu nedenle çekte vade bulunmaz, düzenleme tarihi bulunur. Ancak uygulamada neredeyse tüm çekler ileri tarihli olarak düzenlenmektedir. Çek metninde vade tarihi bulunmadığı için düzenleme tarihi olarak ileri bir tarih yazılmaktadır. Böylece, Türk Ticaret Kanunu’nunda yer alan “çekte vade olmaz, çek görüldüğünde ödenir” düzenlemelerine rağmen keşideciler çekte vade uygulamasını fiilen gerçekleştirmektedirler. Muhasebede özün önceliği kavramı gereği ve hazır değerler niteliği taşımaması dolayısıyla ileri tarihli çeklerin faaliyet süreci ile bağlantılı ise ticari alacaklar/alacak senetleri içerisinde gösterilmesi ve faaliyet süreci hesaplamalarında dikkate alınması gerekmektedir. Bu kapsamda, 2011 yılında 398.898 TL, 2012 yılında 271.087 TL, 2013 yılında 358.808 TL alacak senetleri hesabına aktarılmıştır.

2) Verilen çekler borç senetleri hesabına aktarılmıştır. Hesap içerisinde izlenen tutarlar, şirket tarafından bayisi olunan firmalara mal alımı için verilen çekleri ihtiva etmektedir. Söz konusu çeklerin, ortalama 90 gün vadeli olduğu öğrenilmiştir ve Hazır Değerler Grubu içerisinde arındırılarak, Ticari Borçlar Hesap Grubu içerisinde yer alan

321 Borç Senetleri hesabına aktarılmıştır. Bu kapsamda, 2011 yılında 83.370 TL borç senetleri hesabına aktarılmıştır.

3) Tüm dönemlerde donuk olduğu tespit edilen 72.842 TL'lik alıcılar özkaynaklardan indirgenmiştir. Söz konusu tutar için ilk yıl karşılık ayrılarak dönem net karından düşülmüş, izleyen yıllarda geçmiş yıl zararları hesabına taşınmıştır.

4) K.V. Verilen Depozitolar ve Teminatlar kaleminde, uzun vadeli hizmetlerle ilgili verilmiş olan depozito ve teminatlar, bu kalemden çıkarılarak 2011 yılında 2.612 TL, 2012 yılında 2.240 TL, 2013 yılında 22 TL U.V. Verilen Depozitolar ve Teminatlar kalemine aktarılmıştır.

5) Firma faaliyetlerine olumlu katkısı olmadığı veya faaliyetlerinin geliştirilmesi amacı taşımakla birlikte bu amaca hizmet etmediği veya bu özelliğini kaybettiği anlaşılan Maddi Olmayan Duran Varlıklar 2011 yılında 11.622 TL, 2012 ve 2013 yılında 6.220 TL bu kalemden düşülmüştür.

6) ve 7) Aktifleştirildiği görülen kredi faizleri, memzuç ve bilanço farkları gözönüne alınarak banka kredilerinden ve ilgili hesaplardan karşılıklı düşülmüştür. Bu kapsamda, 2011 yılında 107.875 TL'lik gelecek aylara ait giderler kv banka kredilerinden, 279.172 TL'lik gelecek yıllara ait giderler uv banka kredilerinden karşılıklı olarak düşülmüştür. 2012 yılında ise 154.028 TL gelecek yıllara ait giderler ve uv banka kredilerinden çıkarılmıştır.

8) Memzuç bilgilerine göre banka kredilerinde uzun-kısa vade ayrımı yapılmıştır. Bu kapsamda, 2011 yılında 225.211 TL, 2013 yılında 526.276 TL kısa vadeye aktarılmıştır.

Bilanço ve Memzuç Uyumu:

Dönem	Mali Kayıtlar	Memzuç	Fark (TL)
31.12.2011	2.728.712 -TL	2.728.712 -TL	Mali Kayıtlar = Memzuç
31.12.2012	2.081.721 -TL	2.081.721 -TL	Mali Kayıtlar = Memzuç
31.12.2013	1.355.739 -TL	1.428.290 -TL	Mali Kayıtlar < Memzuç

2011 ve 2012 yıllarında mali verilerde yer alan banka kredilerinin memzuç verilerine eşit olması, 2013 yılında ise farkın ihmal edilebilir düzeyde olması (%10'dan küçük) nedeniyle herhangi bir işlem yapılmamıştır. Firmanın ilgili dönem memzuç verileri TABLO 6'da yer almaktadır.

AKTARMA-ARINDIRMA İŞLEMLERİ SONRASI ANALİZ SONUÇLARI:

Toptan gıda ve temizlik malzemeleri ticareti ile iştigal eden firmanın mali tabloları incelendiğinde dönen varlıklardaki değişime bağlı bir aktif büyümesi izlenmektedir. 2012 yılında bir önceki yıla göre alacak ve stok azalışıyla küçülen aktif toplamı, bu yıldan itibaren yine alacak ve stok artışına bağlı olarak artış eğilimine geçmiştir. Bu kapsamda dalgalı bir seyir izleyen aktif, 2011 yılında 14.9 milyon TL seviyesinde iken, 2012 yılında %15 daralma ile 12.7 milyon TL'ye gerilemiş ve 2013 yılında % 21'lik artışla yeniden 15.3 milyon TL'ye yükselmiştir.

Firmanın aktif yapısı; faaliyet gösterilen sektörün de etkisiyle dönen varlıklar lehine bir görünüm sergilemektedir. Nitekim, 2011 yılında %63 olan dönen varlık payı, 2012 yılında yukarıda da bahsedildiği üzere alacak ve stok kalemlerindeki azalışa paralel olarak % 52'ye gerilemiş, 2013 yılında ise yeniden %66'ya yükselmiştir.

Dönen varlıklar içerisinde en dikkat çekici kalemi stoklar oluşturmakta olup, toptan gıda sektöründe faaliyet göstermenin doğal bir sonucu olarak belirli seviyelede stok bulundurma zorunluluğundan kaynaklanmaktadır. Dönen varlıklar içerisindeki bir diğer kalem ticari alacakların, çok sayıda müşteriye dönük satışlar nedeniyle tabana yaygın, yıl sonları itibariyle dönemsel ve genel olarak hareketli olduğu izlenmekte olup, bu anlamda firmanın likidite yapısı stok satış sürecine bağımlı bir görüntü sergilemektedir.

Bilançonun duran varlıklar kısmı sadece maddi duran varlıklardan oluşurken, büyük kısmı firmanın sahip olduğu arsadan oluşmaktadır. Bunun dışında 2013 yılında Çankırı'da bulunan grossmarketin satışı, maddi duran varlıklar kaleminde bir miktar azalışa neden olmuştur.

Firmanın içinde bulunduğu sektör gereği finansman politikası, stok ve alacak finansmanına yönelik şekillenmektedir. 2013 yılı mali verileri üzerinden yapılan hesaplamalarda alacak tahsil süresi 17 gün, stok bekleme süresi ise 55 gün, borç ödeme süresi 13 gün olarak belirlenmiş olup nakit çevrim açığı 59 gün olarak hesaplanmaktadır.

Bu noktada firmanın finansman politikası daha çok işletme sermayesi ihtiyacına yönelik kısa vadeli olarak gerçekleşmektedir. Ancak yapılan incelemede firmanın özkaynakları ve ortak finansman desteği sayesinde yüksek oranda net işletme sermayesi ile çalıştığı ve kısa vadeli borç yükünün dönen varlık toplamına oranla çok düşük seviyelerde olduğu görülmektedir. Zira, firmanın toplam banka borçları/pasif toplam oranı yıllar itibariyle azalan bir eğilim sergilemekte olup 2011 yılında %18 iken, 2012 yılında %16, 2013 yılında %9 olarak gerçekleşmiştir.

İncelenen dönemler itibariyle peyderpey sermaye artırımına giden firmanın, 2013 yılında ödenmiş sermayesini 5 milyon TL'ye yükseltmesi, konu dönem itibariyle özkaynak kakısının da %35'e yükselmesini sağlamıştır. Bunun yanı sıra % 49 oranında da ortak finansman desteğinden yararlanılması, firmanın mali ve ticari borçlarının düşük seviyelerde kalmasına yol açmıştır.

2013 yıl sonu itibariyle gerek ortak finansmanı gerekse sermaye artırımını yoluyla özkaynaklarını güçlendiren firmanın borçlanması azalmış ve bu durum firmanın kredibl bir görünüm kazanmasını sağlamıştır.

Vadeli borç yükü ciro hacmine kıyasla düşük seyreden firmanın kısa vadeli borçlar/net satışlar oranı ise 2012 yılında % 8, 2013 yılında % 5 olarak izlenmiştir.

Firmanın cari oranı 2012 yılında 2.51, 2013 yılında 6.23, likidite oranı ise yüksek stoklar nedeniyle sırasıyla 0.85 ve 2.62 olarak hesaplanmıştır. Tüm dönemlerde pozitif Net İşletme Sermayesi ile çalışan firma, 2012 yıl sonunda 3.9 milyon TL, 2013 yıl sonunda 8.5 milyon TL NİS ile çalışmıştır. Söz konusu oranlardan da anlaşılacağı üzere firmanın likiditesi oldukça yüksektir.

2012 yılına kadar ciro trendi artış eğiliminde olan firmanın, 2013 yılında Çankırı'da bulunan grossmarketini devretmesi sonucu ciro artışı sağlanamamıştır. Faaliyet gösterilen iş kolundaki kar marjının düşük seviyelerde olması nedeniyle, mali tablolarda % 2-4 oranlarında izlenen brüt karlılık, faaliyet giderleri sonrası % 1'in altındaki net karlılığa gerilemektedir.

ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti. için aktarma-arındırma öncesi mali veriler ile sonrası mali veriler kıyaslandığında ortaya çıkan farklılıklar şöyledir:

ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti.'nin ham ve düzeltme sonrası bilançoları incelendiğinde genel olarak büyük farkların oluşmadığı izlenmektedir. Firmanın mali verilerinde kredibilitesini olumsuz yönde etkileyebilecek hesap kalemleri çoğunlukla bulunmamaktadır. Zira, bankaların kredi vermeye istekli olduğu firmaların bilançolarında genel itibariyle bilanço makyajına rastlanmamaktadır.

ABC Kardeşler Gıda Ltd.Şti.'de bu açıdan kredi kararını olumsuz yönde etkileyebilecek ölçüde muhasebe kayıtlarına rastlanılmamıştır. Tarafımızca yapılan aktarma ve arındırmalar mali tabloların yatay ve dikey analize daha uygun hale getirilerek rasyoların gerçeğe en yakın halinin tespit edilebilmesini sağlamıştır.

Firmanın düzeltme öncesi aktif toplamı 2011 yılında 15.307 bin TL, 2012 yılında 12.905 bin TL, 2013 yılında 15.391 bin TL iken, alıcılar hesabında yer alan tahsil kabiliyeti mümkün olmayan 72.842 TL'lik bakiye ile maddi olmayan duran varlıkların özkaynaklardan indirgenmesi sonucunda cüz'i azalışlarla sırasıyla 14.919 bin TL, 12.672 bin TL ve 15.312 bin TL'ye gerilemiştir.

Firmanın dönen-duran varlık kompozisyonunda değişiklik yaşanmamış; yalnızca 2011 yılı mali verilerinde yer alan verilen çekler hesabının borç senetlerine aktarılmasıyla dönen varlık payında %1'lik ihmal edilebilir seviyede bir artış yaşanmıştır.

Düzeltilme öncesi bilançoda firmanın kısa ve uzun vadeli mali borçları reel durumu yansıtmamakta idi. Tarafımızca yapılan aktarmalarla birlikte kısa vadede ödenmesi gereken (bilanço tarihinden itibaren 1 yıl) banka kredileri tespit edilerek gerekli aktarma

yapılmıştır. Böylece firma beyanında 2013 yılında kısa vadeli banka kredisi ye almazken, konu yılda düzeltilmiş mali tablolara 527 bin TL mali borç yansımıştır. Ayrıca, firma banka kredileri içerisinde kredi faiz giderlerini de izlemektedir. Faiz giderleri bilançoda fiktif bir büyüklük yaratmakta olup memzuç verileri ile uyumu da zorlaştırmaktadır. Memzuç verilerinde yalnızca anapara boçları yer almakta olduğundan kredi faiz giderleri aktif ve pasif hesaplardan karşılıklı olarak arındırılmıştır. Söz konusu arındırma neticesinde 2011 yılında % 20 olan toplam banka borçları/pasif toplam oranı % 18'e, 2012 yılında ise % 17'den % 16'ya gerilemiştir. 2013 yılında bahsi geçen durum ile ilgili olarak düzeltme işlemi bulunmamaktadır.

Firmanın borçlanma düzeyini gösteren bir diğer rasyo olan kısa vadeli borçlar/net satışlar 2011 yılında %15 iken düzeltme sonrası % 16'ya, 2013 yılında %3 iken %5'e yükselmiştir. 2012 yılında söz konusu oranda değişiklik yaşanmamıştır.

Likiditesi oldukça yüksek olan firmanın cari ve likidite oranlarındaki değişim şöyledir: cari oran 2011 yılında 2.58, 2012 yılında 2.44, 2013 yılında 9.3 iken, aktarma-arındırmalar sonucu 2011 yılında 2.42'ye gerilemiş, 2012 yılında 2.51'e yükselmiş, 2013 yılında kısa vadeli değerlendirilen banka kredileri neticesinde 6.23'e gerilemiştir. Likidite oranı ise cari orana paralel bir gelişim göstererek 2011 yılında 1.03'den 0.95'e gerilemiş, 202 yılında 0.84'den 0.85'e yükselmiş, 2013 yılında 3.9'dan 2.62'ye gerilemiştir.

Firmanın Net İşletme Sermayesi 2011 ve 2013 yıllarında düzeltmeler sonrasında azalmış; 2012 yılında ise cüz'i artış göstermiştir. Bu kapsamda, 2011 yılında 5.780 bin TL'den 5.479 bin TL'ye, 2013 yılında 9.065 TL'den 8.465 bin TL'ye gerilemiş, 2012 yılında 3.905 bin TL'den 3.932 bin TL'ye yükselmiştir.

Gelir tablosunda herhangi bir düzeltme işlemi yapılmaması nedeniyle karlılık oranlarında değişim yaşanmamıştır. Ancak bu durumun istisnaları bulunmakta olup XYZ Tar. Ür. Ltd. Şti. ile ilgili bölümde konu istisnalara değinilmiştir.

4.5. Mali Analize İlişkin Sonuç Niteliğinde Değerlendirmeler

İncelenen dönemler itibarıyla gerek aktif gerekse de ciro bakımından büyüme eğiliminde olan *XYZ Tarım Ürünleri Ltd.Şti.* büyümenin finansmanında banka kredileri ve ortaklara borçlar kaleminden yararlanmıştır. Buna karşın özkaynakların seviyesinin yatay bir seyir izlediği görülen firmada büyüme trendi de göz önüne alındığında özkaynak yabancı kaynak dengesinin devamı için sermaye artışının gerekli olduğu düşünülmektedir. Diğer yandan, 2013 yılında uzun vadeli ortaklara borçlar kaleminde yer alan fonların sermaye artırımı yoluyla özkaynaklara eklenmesi halinde özkaynak katkısının artacağı ve finansman yapısının dengeli bir görünüm arz edeceği düşünülmektedir.

Piyasalarda yaşanan nakit sıkışıklığı sebebiyle alacak tahsil süresi normal seviyelerin üstünde olup, alacakların tahsilatında daha kısa vadeli politikaların izlenmesi ve bu sürenin kısaltılması likidite ve nakit dönüşümü açısından rahatlatıcı bir unsur olacaktır.

Konusunda deneyimli, gayrimenkul yönünden varlıklı, haklarında önemli bir moraliye olumsuzluğu bulunmayan ortaklarca sevk ve idare edilen *XYZ Tarım Ürünleri Ltd.Şti*'nin mevcut satış ağı ve tüketici alışkanlıklarıyla birlikte ciro gelişimini koruyabileceği, diğer taraftan mevcut mali yapı çerçevesinde özellikle alacak ve stok finansmanına yönelik gerçekleşen banka ve tedarikçi borçlanmasının ise alacak tahsilatlarına bağlı bir seyir izleyerek devam etmesi beklenmektedir.

ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Mad.Tic.Ltd.Şti. ise incelemeye konu diğer firma *XYZ Tarım Ürünleri Ltd.Şti* ile kıyaslandığında ciro ve aktif toplam açısından hacimsel olarak daha küçük bir görüntü sergilemesine karşın, kaynak yapısı içerisinde özkaynaklarının yüksekliği ve ortak finansmanının desteği sayesinde bankalar açısından daha kredibl bir görünüm sergilemektedir. *ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Mad.Tic.Ltd.Şti.*'nin faaliyetleri kapsamında stok ve alacak finansmanına yönelik oluşan kaynak ihtiyacının karşılanmasında piyasa borçlanması ile birlikte özkaynak ve ortak finansman desteğinden etkin bir şekilde yararlanıldığı, mali borçlanmasının ise konu kaynaklara göre daha sınırlı düzeylerde olduğu izlenmektedir.

ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Mad.Tic.Ltd.Şti, faaliyet gösterilen iş kolunda yeterli deneyimi sahip, hakkında moralite olumsuzluğu bulunmayan aile fertlerince sevk ve idare edilmektedir. Sektör gereği düşük karlılıkla sürdürülen faaliyetler kapsamında belirli bir ciro hacmini koruduğu gözlenen firmanın, özkaynak ve ortak finansman desteğine sahip mevcut mali yapısı ile birlikte faaliyetlerindeki olağan seyri koruyabileceği öngörüldürken, kaynak ihtiyacını artıracak ana unsur ise ileriki dönemlerde yapılması planlanan grossmarket yatırımıyla ilgili somut gelişmeler olacaktır.

Sonuç olarak, aynı sektörde faaliyet gösteren iki firma kıyaslandığında; *ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Mad.Tic.Ltd.Şti*'nin bankalar tarafından yapılan mali tahlil ve istihbarat çalışmaları neticesinde rating notunun daha yüksek çıkması muhtemeldir. Zira, hacimsel olarak (aktif toplam ve ciro kriteri) *XYZ Tarım Ürünleri Ltd.Şti* 'ne nazaran daha küçük bir firma olmasına karşın, güçlü özkaynak yapısı ve faaliyet hacmine oranla düşük seviyelerdeki yabancı kaynak borçlanmasının yanı sıra yüksek hazır değerler kalemi sayesinde elde ettiği likit görünümü firmayı mali yönden güçlü kılmaktadır.

Bankalar açısından rating notu hesaplamalarında mali verilerin yanı sıra firma ve ortakları ile ilgili kalitatif (niteliksel) verilerinde (ör: moralite/piyasa itibarı, ortaklık yapısı, mal varlığı, çalışılan bankalar ve finansal kuruluşlar, bankalar nezdindeki teminat şartları, mal alım/satım koşulları, ortakların iş deneyimi, firmanın faaliyet süresi vb.) büyük oranda önemi bulunmaktadır. İşletme her zaman bir bütün olarak ele alınmalı, ortakların firma yönetimine katkısı, finansal/idari yönetim riskleri göz önünde bulundurulmalıdır. Çalışmada kalitatif özellikler açısından firmalar kıyaslanmamış olup bahsi geçen özellikler firmaların tanıtımı amacıyla anlatılmıştır.

Diğer yandan, rating notu yüksek çıkan bir firmanın bankalardan kredi kullanırken faiz ve komisyon ödemelerinde daha avantajlı konumda olacağı ve bu durumun firmanın gider kalemlerine olumlu etki yaratacağı aşıkardır.

BÖLÜM V. SONUÇ

Banka sermaye, para ve kredi üzerine her çeşit işlemleri yapan ve düzenleyen, özel ve tüzel kişilerin, devletin ve işletmelerin bu alandaki her türlü ihtiyaçlarını karşılamak üzere çalışan ekonomik bir birimdir.

Günümüzde ekonomik hayatın en önemli aktörlerinden biri olan bankaların para kredi, sermaye konularına giren konularda önemli görev ve fonksiyonları bulunmaktadır. Ticari hayatta hem yurt içi hem de yurt dışı işlemlerin düzenli olarak yürütülebilmesi, bankaların bulunmadığı bir ortamda çok zordur. Bankalar, kişilerin tasarruflarını güvenle sakladıkları ve bu tasarruflardan gelir elde edebildikleri finansal kurumlardır. Havale, çek işlemleri, menkul kıymet alım satımı, senet tahsili gibi bankacılık hizmetleriyle müşterilerine hizmet verir.

Bankalar yapmış oldukları çeşitli bankacılık hizmetlerinin yanı sıra kendi özkaynakları veya fon toplama faaliyetleri ile diğer kaynaklardan sağlamış oldukları fonları işletmelere kredi olarak vererek ülkelerin ekonomik hayatının gelişmesine katkıda bulunurlar. Ticari hayatın içinde yer alan işletmeler ise önemli yatırımlarını finanse etmek, nakit sıkışıklığı, işletmenin zarar etmesi ve karlılığının yetersiz oluşu gibi nedenlerden dolayı banka kredilerine ihtiyaç duymaktadır. Bu kapsamda, bankalar kredili müşterilerinin bir anlamda mali danışmanıdır.

Bankalar nezdinde yapılan kredi değerlendirme süreci, kredi talebinde bulunan gerçek ve tüzel kişilerin kredi değerliliklerinin ölçümünü yapmak amacı ile yapılan çalışmaların bütünüdür. Bu çalışmaların yapılmasının temel nedeni talep edilen kredilerin gerçek ve tüzel kişilerin amaçlarına uygunluğunun saptanmasının yanı sıra kredilerin geri dönüşünün en yüksek düzeyde olmasını sağlamaktır. Zira, bankaların kredi verirken birinci öncelikleri sadece para satmak değildir. sattıkları paranın geri dönüşümünün yanı sıra müşterinin finansman ihtiyacını karşılayarak iktisadi faaliyetlerin artırılmasını sağlamaktır.

Bu çalışmanın kapsamı, Türkiye’de ticaret sektöründe faaliyet gösteren KOBİ nitelikli firmaların incelenmesidir. Çalışmanın birinci bölümünde kredi ve bankacılık

kavramları üzerinde durulmuş ve ayrıntılarıyla incelenmeye çalışılmıştır. Ardından ise mali tablolarda yapılan aktarma-arındırma işlemleri anlatılarak tezin temeli atılmıştır. Üçüncü bölümde ise tezin ana konusunu oluşturan kredilendirme sürecinde kullanılan mali analiz teknikleri incelenmiştir. Dördüncü bölümde ise, uygulama ile birlikte teoride yer alan bilgilerin pratiğe dönüştürülmesi amaçlanmıştır.

Kredi analizinin başlıca amacı kredi talep edenlere, kendilerine uygun kredilerin tahsis edilmesini sağlamanın yanı sıra, tahsis edilen kredilerin sözleşme koşullarına uygun olarak krediyi geri ödeme kapasitesine ve arzusuna sahip olup olmadığını saptamak yoluyla kredi riskini azaltmaktır. Özellikle firmaların geçmiş ödeme alışkanlıkları, diğer finansal kuruluşlar ile çalışma koşulları ve mevcut kredilerini ödeme performansları vb. kriterlerin incelenmesi firmaların gelecekteki durumları hakkında da aydınlatıcı olmakta, kredi tahsis kararı verenler açısından firmanın ileriki dönemlerde gösterebileceği performansına ışık tutmaktadır. Kredi analizi ayrıca talep edilen kredinin risk derecesini belirlemeyi, kredi müşterisinin mali durumunun ve ekonomik faaliyetlerinin, banka kaynakları ve kredi politikası dikkate alınarak incelenmesi süreçlerini de içermektedir.

Kredi taleplerinin değerlendirmesinde kullanılan en önemli kaynak hiç şüphesiz ki mali tablolardır. En az üç döneme ait mali tabloların incelenmesiyle, firmanın gelecekteki mali durumuna yönelik tahminler yaparak kredi kararının oluşumuna katkıda bulunmak mali analizin temel amacıdır. Ancak, sağlıklı bir kredi kararı verilebilmesi için mali tabloların sağlıklı bilgiler içermesi gerekir. Kayıt dışı ekonominin yüksek olduğu ve vergi denetimlerinin gereği gibi yapılamadığı ülkemizde, kredi başvurusunda bulunan firmaların kasıtlı olarak kredi veren kuruluşlara eksik ya da yanıltıcı bilgi verdiklerine rastlanmaktadır. Bu nedenle mali tablolar analiz edilmeden önce, mali tablolarda yer alan kalemlerin ayrıntılı olarak incelenmesi, gerekli düzeltmelerin yapılması ve analize uygun hale getirilmesi sağlıklı bir kredi kararı verilebilmesi için önem arz etmektedir. Zira, mali tablolar sağlıklı bir şekilde hazırlanmadığı zaman ne kadar ileri analiz teknikleri uygulanırsa uygulansın işletmenin mali durumu hakkında güvenilir sonuçlara ulaşma şansı bulunmamaktadır.

Günümüzde kredi incelemesinde etkinliğin artırılması için değişik istihbarat kaynaklarına ihtiyaç duyulmaktadır. İstihbarat kaynaklarından doğru ve güvenilir bilginin alınabilmesi çok önemlidir. Kredi talep eden bir işletmenin moralitesi, cari borç ödeme, mali gücü, öz varlığı, gelir yaratma kapasitesi hakkında bilgi sağlayan ve kredi taleplerinin değerlendirilmesinde büyük öneme sahip en objektif kaynakların başında işletmenin bağımsız bir denetimden geçmiş mali tabloları gelmektedir.

Bankacılık Kanunu da kredi taleplerinin değerlendirilmesinde ve sağlıklı kredi kararlarına ulaşmada doğru ve güvenilir mali tabloların önemini göz önünde bulundurmaktadır.

Mali analiz sürecinde bir diğer önemli unsur mali analizi yapan kişilerin konusunda uzman olmaları ve yeterli derecede bilgi, tecrübe ve yeterliliğe sahip olmalarıdır. Mali analist konusuyla ilgili mevzuat ve uygulamaları iyi bilmeli ve sektörel gelişmeleri yakından takip etmelidir. Özellikle KOBİ niteliğindeki işletmelerin makro ekonomik dalgalanmalara karşı kırılgan yapıları dikkate alınırsa, analistin güncel ekonomik gelişmelerden haberdar olması önem teşkil etmektedir. Diğer yandan analistin bilgi ve eğitim düzeyi gibi özelliklerinin yanı sıra sorgulayıcı ve eleştirel bakış açısına sahip olması mesleki başarısı açısından önemlidir.

Ticari kredi taleplerinin değerlendirilmesinde bankaların izledikleri süreç birbirine benzese de her bankanın kendi kredi politikası bulunmaktadır. Bu kapsamda, özel ve devlet bankalarındaki süreçler kimi zaman farklılık gösterebilmektedir. Devlet bankasında mali yapı, özel bankada ise yönetsel yapı ve istihbarat değerlendirme kriterleri arasında ön plana çıkmaktadır. Bu paralelde, devlet bankasında firmaların kredi taleplerini değerlendirmede subjektif değerlerden çok ekonomik değerleri dikkate alınmaktadır. Özel bankalarda firma değerliliği tespiti daha hızlı bir süreç olarak karşımıza çıkarken, devlet bankalarında mali analistler tarafından yapılan titiz incelemeler sonucu hazırlanan detaylı kredi değerlendirme raporları sürecin uzamasına ve sistemin hantallaşmasına neden olmaktadır. Bu durumda, acil finansman gereksinimine ihtiyaç duyan firmanın kimi zaman özel bankaları tercih ettiği gözlenmektedir.

Kredi değerlendirme süreci için gerekli görülen bilgi ve belgelerin alınmasından sonra yapılan mali yapı tahlili, kredi onayının olumlu veya olumsuz olarak sonuçlandırılmasında en etkin rolü oynamaktadır.

Kredi tahsisinin olumlu sonuçlandırılması yeterli olmayıp, verilen kredilerin sorunsuz olarak geri dönüşünün sağlanması asıl amaçtır. Günümüz bankacılık sektörünün en önemli sorunlarından biri sorunlu kredilerdir. Kredinin maliyetinin yüksekliği dikkate alındığında, kredinin verilmesi kadar tahsilini sağlamak, verimli ve düşük risk seviyesinde bir kredi portföyünün oluşturulmasını gerekli kılmaktadır. Uzun vadede karlılığı artırmak için, kredilendirme ve kredinin izlenmesi aşamasında doğru politikalar benimsemenin bankalar açısından hayati önemi bulunmaktadır.

Gerek ekonomik gerekse sosyal yönden sağladıkları faydalarla ülkelerin uyguladıkları çeşitli politikalarla destekleyerek, özel önem verdikleri KOBİ'ler özellikle ülkemizde bankacılık sektörünün en önemli müşterileri haline gelmişlerdir. Günümüzde KOBİ bankacılığına yönelen bankalar bu alanda yeni birimler, şubeler oluşturarak, uzman personel istihdam ederek, geliştirdikleri farklı ürün ve hizmetlerle rekabet ortamında ne çıkma çabası içerisindedirler. KOBİ bankacılığı ve KOBİ'lere sağlanan kredilerin yönetimi büyük işletmelere sağlanan kredilere göre ayrı bir uzmanlık ve yaklaşım tarzı gerektirmektedir. KOBİ'lere sağlanan kredilerde firma bazında, üstlenilen olası riskler ve katlanılan maliyetler daha yüksektir.

Çalışmada kurumsal firmalara oranla daha çok sorunları bulunan KOBİ niteliğindeki firmalar ele alınarak kredi incelemeleri yapılmıştır. Zira, KOBİ'ler ile büyük ölçekli işletmelerin finansal verileri analiz edilirken farklı yaklaşım tarzı ve yorumlama gerekmektedir. KOBİ'lerin stok devir hızı, likidite vs. gibi oranları büyük işletmelere göre farklıdır. Ayrıca faaliyette bulunulan sektörün özellikleri ve makro ekonomik faktörlerin etkisinin de göz önünde bulundurulması ve aynı sektördeki diğer benzer özellikteki işletmelerin verileriyle karşılaştırılarak yapılan analiz sonuçları daha gerçekçi olacaktır. Çalışmamızda da aynı sektörde faaliyet gösteren iki adet firma seçilmiş ve tahsis makamına yol gösterecek saptamalarda bulunulmaya çalışılmıştır.

Bankaların kredi verme sürecinde yaptıkları hatalar kaynak savurganlığına yol açtığı gibi, ekonomik istikrar üzerinde de olumsuz etkiler yapabilmektedir. Tahsis edilen kredinin “sorunlu” hale gelmesi ve “batık kredi” nedeniyle bankaların tasfiye sürecine girmesi finansal sistem açısından oldukça olumsuz bir gelişmedir. Diğer yandan, kayıtdışı ekonominin kayıt altına alınmasının bankaların kredi analizinde mali tablolara olan güveninin artıracağını görülmektedir. Kayıtdışı ekonomi önlenip, belge kullanımının yaygınlaştırılması ve uygulamanın vergi idaresi tarafından düzenli ve etkin bir şekilde denetlenmesi halinde mali tablolardaki bilgilerin gerçeğe daha yakın olmasını sağlayacaktır.

Sonuç olarak kredi taleplerinin değerlendirilmesi bankalar açısından olduğu kadar ekonomi içerisindeki tüm aktörler açısından da önem taşımaktadır. Etkin bir kredilendirme faaliyeti, ülkenin iktisadi faaliyetlerini artıracak ve firmaların yüksek yatırımlarını doğru finanse ederek büyümelerini sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Acer, A. 2010. *Ticari Kredi Talebi Değerlendirme Sırasında Bankalar Tarafından Yapılan Mali Analiz Çalışmaları ve Bilanço Aktarma-Arındırma Politikaları*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atılım Üniversitesi, Ankara, 70, 100, 103, 107,113, 115, 116, 119, 129, 133, 140, 144, 145-149, 153, 155, 157-159, 161, 163.
- Akdoğan, N., ve Tenker, N. 2007. *Finansal Tablolar ve Mali Analiz Teknikleri*. Gazi Kitabevi, Ankara, 35, 45, 96, 97, 103-108, 112, 114, 115, 117, 118, 121, 124, 129, 131-138, 140-144, 151-155, 200.
- Akdoğan, N., ve Tenker, N. 1994. *Tekdüzen Muhasebe Sisteminde Mali Tablolar ve Oran Analizi*. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Yayını, İstanbul.
- Akgüç, Ö. 1984. *Kredi Taleplerinin Değerlendirilmesi*. İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 31, 34, 35.
- Akgüç Ö. 1995. *Mali Tablolar Analizi*. Avcıol Basım, İstanbul.
- Altuğ, F. 2010. *Mali Analiz Sürecinde Sistematik Bir Yaklaşım ve Öneriler*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 96, 99, 106, 105, 113, 115.
- Bankacılık Kanunu, 5411 sayılı, 2005, madde: 48,52.
- Bankalarda Kredi Yönetimi Ders Kitabı*. 2013. T.C. Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayını: 51.
- Berk N. 1988. *Bankacılıkta Kredi Pazarlama*. Türkiye Bankalar Birliği Yayınları: 149.
- Bülbül, C. 2011. *Kredi Verme Sürecinde Mali Analiz Tekniklerinin Kullanılması ve Önemi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara, 11, 13-15, 22, 68, 96.
- Delikanlı, İ.U. 2010. *Bankacılıkta Kredi Türevlerinin Hissedar Değerine Katkısı, Etkin Bir Şekilde Kullanımına İmkan Sağlayacak Risk Yönetimi Yapılanması ve Finansal Raporlaması*. Türkiye Bankalar Birliği Yayını, No 271: 85,91.
- Demirtürk, B. 2011. *Bankalarda Kredilendirme Sürecinde İstihbarat, Nitel ve Nicel Veri Analizi ve Derecelendirme*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 104, 113, 120, 123.
- Doğan, Z. 2003. *Çeviri Yöntemlerinin Mali Analiz Sonuçları Üzerine Etkisi*. Uludağ Üniversitesi İİBF Dergisi, Cilt 22, sayı 2: 52.

- Erdoğan, A. 2011. *Bankalarda Ticari Kredilendirme Süreci, Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi, Erzurum, 13-15, 78, 104.
- HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi*. 2009: 53, 78, 79.
- HALK Akademi Temel Bankacılık Serisi*. 2010: 10, 12, 18, 19, 52.
- Hazar, A. ve Babuşcu Ş. 2013. *Banka Aktif-Pasif Yönetimi*. Seçkin Yayıncılık, Ankara, 176, 177.
- Kavcıoğlu, Ş. 2003. *Ticari Bankalarda Sorunlu Kredilerin Yönetimi, Çözüm Yolları ve Takibi*. Türkmen Kitabevi, İstanbul, 6 , 13.
- Kocaimamoğlu, S. 1980. *Bankacılık Ansiklopedisi*. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, İstanbul, 399.
- Kuas, H. 2010. *Bankacılık Sisteminde Ticari Kredilendirme Süreci Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 39.
- Mali Analiz Ders Kitabı*. 2013. T.C. Anadolu Üniversitesi, Açık Öğretim Fakültesi Yayını: 3013.
- Öker, A. 2007. *Ticari Bankalarda Kredi ve Kredi Riski Yönetimi-Bir Uygulama*. Yayınlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul, 82-83, 89-90.
- Özden, K. Ö. 2010. *Ticari Bankalarda Kredilendirme Süreci ve Kredi Riski Yönetimi*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 55-56, 97.
- Poyraz, O. 2010. *Kredi talebinde Bulunan İşletmelerin Mali tablolarında Yapılan Düzeltme ve Arındırma İşlemleri Üzerine Bir İnceleme*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 17, 133, 129, 139, 142.
- Sarıaslan H. ve Erol C. 2008. *Finansal Yönetim, Kavramlar, Kurumlar ve İlkeler*. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Şakar B. 2006. *Banka Kredileri ve Yönetimi*. Beta Basım, İstanbul, 13-14.
- T. Halkbankası A.Ş. Proje Değerlendirme, Mali Tahlil ve İstihbarat Daire Başkanlığı, *Uygulama Talimatı*, 2007.
- Yıldırım, E. 2007. *Bankalarda Ticari Kredilendirme Süreci; Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Yolları ile ilgili Ampirik Bir Çalışma*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya, 51-52.

www.bddk.org.tr; www.tbb.org.tr; www.tcmb.gov.tr

Tablo 1. XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.'nin 2011, 2012 ve 2013 yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesi Ekindeki Bilanço ve Gelir Tablosu

BİLANÇO KALEMLERİ	BİLANÇO DÖNEMLERİ		
	2013	2012	2011
AKTİF			
1. Dönen Varlıklar	24.776.528	11.438.050	14.067.614
10. Hazır Değerler	7.513.841	-3.175.168	2.968.286
100. Kasa	13.986	11.342	3.318
101. Alınan Çekler	6.649.488	4.312.501	4.823.836
102. Bankalar	109.011	32.091	207.309
103. Verilen Çek ve Öd.Emrl.(-)		7.738.627	2.118.470
108. Diğer Hazır Değerler	741.356	207.525	52.293
11. Menkul Kıymetler	1.869	1.869	2.069
12. Ticari Alacaklar	5.936.157	6.280.155	5.693.562
120. Alıcılar	5.828.697	6.257.957	5.675.937
121. Alacak Senetleri	76.170	8.573	4.000
128. Şüpheli Ticari Alacaklar	31.290	13.625	13.625
129. Şüpheli Tic.Alac.Karşı.(-)	0	0	0
13. Diğer Alacaklar	16.311	103.406	155.030
136. Diğer Çeşitli Alacaklar	16.311	103.406	155.030
15. Stoklar	11.255.355	8.186.580	5.203.433
150. İlk Madde ve Malzeme	373.978	351.168	379.943
151. Yarı Mamüller ve Üretim	0	0	0
152. Mamüller			0
153. Ticari Mallar	6.117.984	5.434.801	3.955.727
157. Diğer Stoklar	0	0	0
158. Stok Değer Düşükl.Karş.(-)			
159. Verilen Sipariş Avansları	4.763.393	2.400.611	867.763
17. Yıllara Yaygın İnş.ve Onarım Mal.	0	0	0
18. Gelecek Aylara Ait Gid.ve Gel.Taah.	0	0	0
19. Diğer Dönen Varlıklar	52.995	41.208	45.234
190. Devreden Katma Değer Vergisi	0	0	8.928
193. Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	52.995	41.208	36.306
2. Duran Varlıklar	4.099.194	3.781.042	3.271.794
22. Ticari Alacaklar	7.052	5.977	5.976
226. Verilen Depozito ve Teminatlar	7.052	5.977	5.976
23. Diğer Alacaklar	0	0	0
24. Mali Duran Varlıklar	12.542	12.542	12.542
242. İştirakler	12.542	12.542	12.542
243. İştiraklere SermayeTaah.(-)			
244. İştiraklere Serm.Payl.Değ.Düş.Karş.(-)			
25. Maddi Duran Varlıklar	3.340.187	2.875.080	2.412.117
250. Arazi ve arsalar	721.428	0	0
251. Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri		0	0
252. Binalar	683.710	683.710	683.710
253. Tesis,Makina ve Cihazlar	349.635	349.635	337.208
254. Taşıtlar	1.964.207	2.286.960	1.885.478
255. Demirbaşlar	275.732	209.299	191.451
256. Diğer Maddi Duran Varlıklar			
257. Birikmiş Amortismanlar (-)	654.525	654.524	685.730
258. Yapılmakta Olan Yatırımlar	0		0
259. Verilen Avanslar	0	0	0
26. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	653.358	776.711	766.522
260. Haklar	0	130.000	130.000
264. Özel Maliyetler	805.948	799.301	790.537
267. Diğer Maddi Olmayan Duran Varlıklar	5.517	5.517	4.092
268. Birikmiş Amortismanlar (-)	158.107	158.107	158.107
269. Verilen Avanslar			
27. Özel Tükenmeye Tabi Varlıklar	0	0	0
28. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	86.055	110.732	74.637
280. Gelecek Yıllara Ait Giderler	86.055	110.732	74.637
281. Gelir Tahakkukları			0
29. Diğer Duran Varlıklar	0	0	0

PASİF	BİLANÇO DÖNEMLERİ		
	2013	2012	2011
3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	23.084.394	8.932.102	11.511.063
30. Mali Borçlar	7.485.110	4.711.334	8.663.641
300. Banka Kredileri	7.485.110	4.711.334	8.663.641
301. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	0	0	0
302. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	0	0	0
303. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri			
304. Tahvil Anapara Borç, Taksit ve Faizleri			
305. Çıkarılmış Bonolar ve Senetler			
306. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler			
308. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)			
309. Diğer Mali Borçlar			
32. Ticari Borçlar	15.250.020	3.952.630	2.690.861
320. Satıcılar	3.996.313	3.304.734	2.475.434
321. Borç Senetleri	11.148.153	0	0
322. Borç Senetleri Reeskontu (-)			
326. Alınan Depozitolar ve Teminatlar			
329. Diğer Ticari Borçlar	105.554	647.896	215.427
33. Diğer Borçlar	202.195	115.223	48.175
335. Personele Borçlar	108.894	115.223	48.175
336. Diğer Çeşitli Borçlar	93.301		
337. Diğer Çeşitli Borç Senetleri Reeskontu (-)			
34. Alınan Avanslar	0	0	0
35. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	0	0	0
36. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	93.068	111.707	58.643
360. Ödenecek Vergi ve Fonlar	52.164	78.066	15.153
361. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	40.904	33.641	43.490
368. Vadesi Geçmiş Ertelenmiş veya Taksitli Vergi, Diğ. Yük.	0	0	
369. Ödenecek Diğer Yükümlülükler			
37. Borç ve Gider Karşılıkları	54.001	41.208	49.743
370. Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karş.	54.001	41.208	49.743
371. Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ. Yüküml. (-)		0	0
372. Kıdem Tazminatı Karşılığı			
373. Maliyet Giderleri Karşılığı			
379. Diğer Borç ve Gider Karşılıkları			
38. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0	0	0
39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0	0
4. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.282.775	3.919.676	3.561.436
40. Mali Borçlar	0	180.938	193.994
400. Banka Kredileri	0	180.938	193.994
401. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	0	0	0
402. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	0	0	0
405. Çıkarılmış Tahviller			
407. Çıkarılmış Diğer Menkul Kıymetler			
408. Menkul Kıymetler İhraç Farkı (-)			
409. Diğer Mali Borçlar			
42. Ticari Borçlar	0	0	0
43. Diğer Borçlar	3.282.775	3.738.738	3.367.442
431. Ortaklara Borçlar	3.282.775		3.000.000
432. İştiraklere Borçlar			
433. Bağlı Ortaklıklara Borçlar		3.738.738	367.442
44. Alınan Avanslar	0	0	0
47. Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0
48. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0	0	0
49. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0	0
5. Özkaynaklar	2.508.553	2.367.314	2.266.909
50. Ödenmiş Sermaye	1.500.000	1.500.000	1.500.000
500. Sermaye	1.500.000	1.500.000	1.500.000
501. Ödenmemiş Sermaye			
502. Sermaye Düzeltmesi Olumlu Farkları	0	0	0
503. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)		0	0
52. Sermaye Yedekleri	0	0	0
54. Kar Yedekleri	889.331	655.026	655.026
540. Yasal Yedekler	62.081	45.819	45.819
541. Statü Yedekleri			
542. Olağanüstü Yedekler	827.250	609.207	609.207
548. Diğer Kar Yedekleri			
549. Özel Fonlar			
57. Geçmiş Yıllar Karları	0	133.901	0
570. Geçmiş Yıllar Karları	0	133.901	0
58. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	22.019	22.018	22.018
580. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	22.019	22.018	22.018
59. Dönem Net Karı (Zararı)	141.241	100.405	133.901
590. Dönem Net Karı	141.241	100.405	133.901
591. Dönem Net Zararı (-)		0	

6 - GELİR TABLOSU	2013	2012	2011
60. Brüt Satışlar	73.638.591	58.866.137	64.661.877
600. Yurtiçi Satışlar	63.367.690	50.267.157	56.871.251
601. Yurtdışı Satışlar			55.235
602. Diğer Gelirler	10.270.901	8.598.980	7.735.391
61. Satış İndirimleri (-)	18.356.416	11.986.376	10.670.069
610. Satıştan İadeler (-)	2.033.138	1.593.457	1.934.351
611. Satış İskontoları (-)	16.323.278	10.392.919	8.735.718
612. Diğer İndirimler (-)			
62. Satışların Maliyeti (-)	49.751.009	41.534.750	49.371.100
620. Satılan Mamüller Maliyeti (-)	59.375	39.041	151.199
621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	49.691.634	41.495.709	49.219.901
622. Satılan Hizmet Maliyeti (-)	0	0	0
623. Diğer Satışların Maliyeti (-)			
63. Faaliyet Giderleri (-)	4.236.534	3.884.284	3.395.639
630. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)			
631. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	3.518.280	3.359.426	2.590.670
632. Genel Yönetim Gideri (-)	718.254	524.858	804.969
64. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	886	1.719	11.893
640. İştiraklerden Temettü Gelirleri			
641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			
642. Faiz Gelirleri	886	1.719	11.893
643. Komisyon Gelirleri			
644. Konusu Kalmayan Karşılıklar			
645. Menkul Kıymet Satış Karları	0	0	0
646. Kambiyo Karları	0	0	0
647. Reeskont Faiz Gelirleri			
648. Enflasyon Düzeltmesi Karları	0		
649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar	0	0	0
65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)	0	18.352	0
653. Komisyon Giderleri (-)		0	0
654. Karşılık Giderleri (-)			
655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)			
656. Kambiyo Zararları (-)	0	0	0
657. Reeskont Faiz Giderleri (-)			
658. Enflasyon Düzeltmesi Zararları (-)			
659. Diğer Gider ve Zararlar (-)		18.352	
66. Finansman Giderleri (-)	828.493	1.404.868	1.034.874
660. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	828.493	1.404.868	1.034.874
661. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			
67. Olağandışı Gelir ve Karlar	0	102.387	1.569
671. Önceki Dönem Gelir ve Karları			
679. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	0	102.387	1.569
68. Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	271.783	0	20.013
680. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)			
681. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)			0
689. Diğer Olağandışı Gider ve Zararları (-)	271.783	0	20.013
** Dönem vergisi (-)	54.001	41.208	49.743
Dönem vergisi (-)	54.001	41.208	49.743

Tablo 2. ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Ticaret Ltd.Şti.'nin 2011, 2012 ve 2013 yılı Kurumlar Vergisi Beyannamesi Ekindeki Bilanço ve Gelir Tablosu

BİLANÇO KALEMLERİ	BİLANÇO DÖNEMLERİ		
AKTİF	2013	2012	2011
1. Dönen Varlıklar	10.157.298	6.620.255	9.429.219
10. Hazır Değerler	1.722.961	1.261.661	1.099.437
100. Kasa	3.382	6.282	8.502
101. Alınan Çekler	358.808	271.087	398.988
102. Bankalar	1.222.771	968.736	775.317
103. Verilen Çek ve Öd.Emrl.(-)			83.370
108. Diğer Hazır Değerler	138.000	15.556	0
11. Menkul Kıymetler	350.261	0	0
12. Ticari Alacaklar	2.031.780	764.898	1.847.501
120. Alıcılar	2.031.555	762.658	1.844.889
126. Verilen Depozito ve Temi.	225	2.240	2.612
13. Diğer Alacaklar	0	0	0
15. Stoklar	5.843.936	4.332.843	5.670.679
153. Ticari Mallar	5.665.378	4.197.078	5.367.453
159. Verilen Sipariş Avansları	178.558	135.765	303.226
17. Yıllara Yaygın İnş.ve Onarım Mal.	0	0	0
18. Gelecek Aylara Ait Gid.ve Gel.Taah.	0	0	239.538
180. Gelecek Aylara Ait Giderler	0	0	239.538
181. Gelir Tahakkukları			
19. Diğer Dönen Varlıklar	208.360	260.853	572.064
190. Devreden Katma Değer Vergisi	207.051	260.853	572.064
193. Peşin Ödenen Vergiler ve Fonlar	1.309	0	0
2. Duran Varlıklar	5.233.768	6.284.786	5.878.111
22. Ticari Alacaklar	0	0	0
23. Diğer Alacaklar	0	0	0
24. Mali Duran Varlıklar	0	0	0
25. Maddi Duran Varlıklar	5.114.692	5.998.927	5.587.317
250. Arazi ve arsalar	4.946.289	4.946.289	0
251. Yer Altı ve Yer Üstü Düzenleri		0	0
252. Binalar	0	688.757	
253. Tesis,Makina ve Cihazlar	0	0	0
254. Taşıtlar	224.917	179.951	97.102
255. Demirbaşlar	74.849	393.076	244.474
256. Diğer Maddi Duran Varlıklar			
257. Birikmiş Amortismanlar (-)	131.363	209.146	117.724
258. Yapılmakta Olan Yatırımlar	0		386.483
259. Verilen Avanslar	0	0	4.976.982
26. Maddi Olmayan Duran Varlıklar	6.220	6.220	11.622
262. Kuruluş ve Örgütlenme Giderleri	1.801	1.801	
263. Araştırma ve Geliştirme Giderleri			
264. Özel Maliyetler	4.419	4.419	11.622
27. Özel Tükenemeye Tabi Varlıklar	0	0	0
28. Gelecek Yıllara Ait Giderler ve Gelir Tahakkukları	112.856	279.639	279.172
280. Gelecek Yıllara Ait Giderler	112.856	279.639	279.172
281. Gelir Tahakkukları			0
29. Diğer Duran Varlıklar	0	0	0

PASİF	BİLANÇO DÖNEMLERİ		
	2013	2012	2011
3. Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.092.222	2.715.077	3.649.067
30. Mali Borçlar	0	880.010	880.010
300. Banka Kredileri	0	0	0
301. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	0	0	0
302. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	0	0	0
303. Uzun Vadeli Kredilerin Anapara Taksitleri ve Faizleri		880.010	880.010
32. Ticari Borçlar	842.006	1.630.017	2.677.522
320. Satıcılar	842.006	1.630.017	2.677.522
33. Diğer Borçlar	30.645	9.867	0
335. Personele Borçlar	3.237	0	0
336. Diğer Çeşitli Borçlar	27.408	9.867	
34. Alınan Avanslar	202.454	145.693	85.525
340. Alınan Sipariş Avansları	202.454	145.693	85.525
349. Alınan Diğer Avanslar			
35. Yıllara Yaygın İnşaat ve Onarım Hakedişleri	0	0	0
36. Ödenecek Vergi ve Diğer Yükümlülükler	7.128	17.671	6.010
360. Ödenecek Vergi ve Fonlar	3.095	7.158	3.110
361. Ödenecek Sosyal Güvenlik Kesintileri	4.033	10.513	2.900
37. Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0
370. Dönem Karı Vergi ve Diğer Yasal Yükümlülük Karş.	10.932	8.069	4.306
371. Dönem Karının Peşin Ödenen Vergi ve Diğ. Yüküml. (-)	10.932	8.069	4.306
38. Gelecek Aylara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	9.989	31.819	0
380. Gelecek Aylara Ait Giderler		0	
381. Gider Tahakkukları	9.989	31.819	
39. Diğer Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0	0
4. Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	8.831.991	6.762.605	9.258.747
40. Mali Borçlar	1.355.739	1.355.739	2.235.749
400. Banka Kredileri	1.355.739	1.355.739	2.235.749
401. Finansal Kiralama İşlemlerinden Borçlar	0	0	0
402. Ertelenmiş Finansal Kiralama Borçlanma Maliyetleri (-)	0	0	0
42. Ticari Borçlar	0	0	0
43. Diğer Borçlar	7.476.252	5.406.866	7.022.998
431. Ortaklara Borçlar	7.476.252	5.406.866	7.022.998
44. Alınan Avanslar	0	0	0
47. Borç ve Gider Karşılıkları	0	0	0
48. Gelecek Yıllara Ait Gelirler ve Gider Tahakkukları	0	0	0
49. Diğer Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	0	0	0
5. Özkaynaklar	5.466.853	3.427.359	2.399.516
50. Ödenmiş Sermaye	5.017.341	3.017.341	2.017.341
500. Sermaye	5.000.000	5.000.000	2.000.000
501. Ödenmemiş Sermaye		2.000.000	
502. Sermaye Düzeltmesi Olumlu farkları	17.341	17.341	17.341
503. Sermaye Düzeltmesi Olumsuz Farkları (-)		0	0
52. Sermaye Yedekleri	0	0	0
54. Kar Yedekleri	120.167	120.167	120.167
540. Yasal Yedekler	81.726	81.726	81.726
541. Statü Yedekleri			
542. Olağanüstü Yedekler		0	
548. Diğer Kar Yedekleri			
549. Özel Fonlar	38.441	38.441	38.441
57. Geçmiş Yıllar Karları	289.851	262.008	244.784
570. Geçmiş Yıllar Karları	289.851	262.008	244.784
58. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	0
580. Geçmiş Yıllar Zararları (-)	0	0	0
59. Dönem Net Karı (Zararı)	39.494	27.843	17.224
590. Dönem Net Karı	39.494	27.843	17.224
591. Dönem Net Zararı (-)		0	

6 - GELİR TABLOSU	2013	2012	2011
60. Brüt Satışlar	35.714.231	35.442.230	24.438.129
600. Yurtiçi Satışlar	35.421.091	35.392.325	24.433.057
601. Yurtdışı Satışlar			
602. Diğer Gelirler	293.140	49.905	5.072
61. Satış İndirimleri (-)	946.777	550.283	7.047
610. Satıştan İadeler (-)	659.799	436.390	4.951
611. Satış İskontoları (-)	286.978	113.893	2.096
612. Diğer İndirimler (-)			
62. Satışların Maliyeti (-)	33.515.195	33.479.196	23.926.651
620. Satılan Mamüller Maliyeti (-)			
621. Satılan Ticari Mallar Maliyeti (-)	33.515.195	33.479.196	23.926.651
622. Satılan Hizmet Maliyeti (-)	0	0	0
623. Diğer Satışların Maliyeti (-)			
63. Faaliyet Giderleri (-)	779.409	1.158.499	376.526
630. Araştırma ve Geliştirme Giderleri (-)			
631. Pazarlama, Satış ve Dağıtım Giderleri (-)	203.276	661.432	76.158
632. Genel Yönetim Gideri (-)	576.133	497.067	300.368
64. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	11.386	6.779	45.638
640. İştiraklerden Temettü Gelirleri			
641. Bağlı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri			
642. Faiz Gelirleri	11.386	5.483	45.638
643. Komisyon Gelirleri			
644. Konusu Kalmayan Karşılıklar			
645. Menkul Kıymet Satış Karları	0	0	0
646. Kambiyo Karları	0	0	0
647. Reeskont Faiz Gelirleri			
648. Enflasyon Düzeltmesi Karları	0		
649. Diğer Olağan Gelir ve Karlar	0	1.296	0
65. Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zararlar (-)	0	0	0
653. Komisyon Giderleri (-)		0	0
654. Karşılık Giderleri (-)			
655. Menkul Kıymet Satış Zararları (-)			
656. Kambiyo Zararları (-)	0	0	0
657. Reeskont Faiz Giderleri (-)			
658. Enflasyon Düzeltmesi Zararları (-)			
659. Diğer Gider ve Zararlar (-)		0	
66. Finansman Giderleri (-)	170.429	255.191	152.013
660. Kısa Vadeli Borçlanma Giderleri (-)	170.429	255.191	152.013
661. Uzun Vadeli Borçlanma Giderleri (-)			
67. Olağandışı Gelir ve Karlar	65.332	30.072	0
671. Önceki Dönem Gelir ve Karları			
679. Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar	65.332	30.072	0
68. Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	328.713	0	0
680. Çalışmayan Kısım Gider ve Zararları (-)			
681. Önceki Dönem Gider ve Zararları (-)			0
689. Diğer Olağandışı Gider ve Zararları (-)	328.713	0	
** Dönem vergisi (-)	10.932	8.069	4.306
Dönem vergisi (-)	10.932	8.069	4.306

Tablo 3. XYZ Tarım Ürünleri Sanayi ve Ticaret Ltd.Şti.'nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tablosu, Büyüme Oranları/Finansal Değer ve Oranlar

DÜZELTİLMİŞ BİLANÇO VE GELİR TABLOSU (TL)						
AKTİF	31.12.2013	%	31.12.2012	%	31.12.2011	%
Dönen Varlıklar Toplamı	24.778.298	87	19.232.576	85	16.210.790	84
Hazır Değerler	866.222	3	252.827	1	264.989	1
Senetli Alacaklar	6.725.658	24	4.321.074	19	4.827.836	25
Senetsiz Alacaklar	5.828.697	20	6.257.957	28	5.675.937	30
Grup Firmalarından K.V.Alacaklar						
Diğer Alacaklar	16.311	0	103.406	0	155.030	1
Stoklar	11.255.355	39	8.186.580	36	5.203.433	27
Hammadde ve Yarı Mamuller	373.978	1	351.168	2	379.943	2
Mamuller ve Ticari Mallar	6.117.984	21	5.434.801	24	3.955.727	21
Verilen Sipariş Avansları ve Diğer Stoklar	4.763.393	17	2.400.611	11	867.763	5
Diğer Dönen Değerler	86.055	0	110.732	0	83.565	0
Duran Varlıklar Toplamı	3.785.133	13	3.441.688	15	2.978.724	16
Uzun Vadeli Alacaklar	7.052	0	5.977	0	5.976	0
Grup Firmalarından U.V.Alacaklar						
Mali Duran Varlıklar	12.542	0	12.542	0	12.542	0
Grup Firmalarına İştirakler						
Maddi Duran Varlıklar	3.765.539	13	3.423.169	15	2.960.206	15
Arazi, Arsa, Bina	1.405.138	5	813.710	4	813.710	4
Tesis, Makine, Taşıt	3.014.926	11	3.263.983	14	2.832.226	15
Birikmiş Amortismanlar	-654.525	-2	-654.524	-3	-685.730	-4
Yapılmakta Olan Yatırımlar						
Diğer Duran Varlıklar						
AKTİF TOPLAMI	28.563.431	100	22.674.264	100	19.189.514	100
PASİF	31.12.2013	%	31.12.2012	%	31.12.2011	%
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	22.849.709	80	16.447.081	73	13.731.187	72
Mali Borçlar	7.303.420	26	4.897.485	22	8.870.177	46
Senetli Borçlar	11.148.153	39	7.738.627	34	2.118.470	11
Senetsiz Borçlar	4.101.867	14	3.584.039	16	2.622.285	14
Grup Firmalarına K.V.Borçlar						
Ortaklara Borçlar						
Alınan Avanslar						
Diğer Borçlar	296.269	1	226.930	1	120.255	1
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	3.464.465	12	4.102.116	18	3.423.476	18
Mali Borçlar	181.690	1	363.378	2	56.034	0
Senetli Borçlar						
Senetsiz Borçlar			3.738.738	16	367.442	2
Grup Firmalarına U.V.Borçlar			3.738.738	16	367.442	2
Ortaklara Borçlar	3.282.775	11			3.000.000	16
Alınan Avanslar						
Diğer Borçlar						
Özkaynaklar	2.249.257	8	2.125.067	9	2.034.851	11
Ödenmiş Sermaye	1.500.000	5	1.500.000	7	1.500.000	8
Grup Firmalarının Payları						
Sermaye Yedekleri						
Kar Yedekleri	889.331	3	655.026	3	655.026	3
Geçmiş Yıl Karları / Zararları	-35.644	0	98.258	0	-22.018	0
Net Kar / Net Zarar	123.576	0	100.405	0	120.276	1
İlaveler / Tenziller	-228.006	-1	-228.622	-1	-218.433	-1
PASİF TOPLAMI	28.563.431	100	22.674.264	100	19.189.514	100

GELİR TABLOSU	31.12.2013	%	31.12.2012	%	31.12.2011	%
Brüt Satışlar	73.638.591	133	58.866.137	126	64.661.877	120
Yurtiçi Satışlar	63.367.690	115	50.267.157	107	56.871.251	105
Grup Firmalarına Satışlar					55.235	0
Yurtdışı Satışlar					7.735.391	14
Diğer Gelirler	10.270.901	19	8.598.980	18		
Satışlardan İndirimler	-18.356.416	-33	-11.986.376	-26	-10.670.069	-20
Net Satışlar	55.282.175	100	46.879.761	100	53.991.808	100
Satışların Maliyeti	-49.751.009	-90	-41.534.750	-89	-49.371.100	-91
Brüt Kar	5.531.166	10	5.345.011	11	4.620.708	9
Faaliyet Giderleri	-4.236.534	-8	-3.884.284	-8	-3.395.639	-6
Finansman Giderleri	-828.493	-1	-1.404.868	-3	-1.034.874	-2
Faaliyet Karı	466.139	1	55.859	0	190.195	0
Kambyo Karı						
Kambyo Zararı						
Diğer Gelirler	886	0	104.106	0	13.462	0
Diğer Giderler	-289.448	-1	-18.352	0	-33.638	0
Vergi, Temettü Öncesi Kar	177.577	0	141.613	0	170.019	0
Öd. Vergi ve Diğer Yükümlülük	-54.001	0	-41.208	0	-49.743	0
Dağıtılacak Karlar						
Net Kar / Zarar	123.576	0	100.405	0	120.276	0
Dönem Amortisman Tutarı						

BÜYÜME ORANLARI / FİNANSAL DEĞER VE ORANLAR**(TL)****BÜYÜME ORANLARI**

KRİTER	REEL BÜYÜME	
	2013	2012
Dönen Varlıklar Artışı	0,29	0,19
Ticari Alacaklar (Senetli/Senetsiz) Artışı	0,19	0,01
Stoklar Artışı	0,37	0,57
Net İşletme Sermayesi Artışı	-0,31	0,12
Kısa Vadeli Borçlar Artışı	0,39	0,20
Kısa Vadeli Banka Borçları Artışı	0,49	-0,45
Toplam Banka Borçları Artışı	0,42	-0,41
Toplam Borçlar Artışı	0,28	0,20
Özkaynaklar Artışı	0,06	0,04
Net Satışlar Artışı	0,18	-0,13
Aktif Büyüme Oranı	0,26	0,18
Net Satışlar ve Ticari Alacaklar Değişimi	0,00	-0,13
Net Satışlar ve Stoklar Değişimi	-0,20	-0,71
Net Satışlar ve Kısa Vadeli Borçlar Değişimi	-0,21	-0,33
Toplam Borçlar ve Toplam Banka Borçları Değişimi	0,03	-0,26

FİNANSAL DEĞER VE ORANLAR

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Alacak Tahsil Süresi (Gün)	76	82	
Hammadde ve Yarı Mamul Bekleme Süresi (Gün)	3	3	
Mamul (Mamul+Ticari Mal) Bekleme Süresi (Gün)	42	41	
Stok Bekleme Süresi (Gün)	71	59	
Borç Ödeme Süresi (Gün)	97	71	
Net İşletme Sermayesi	1.928.589	2.785.495	2.479.603
Net Satışlar / Toplam Borçlar	2,10	2,28	3,15
Kısa Vadeli Banka Borçları / Net Satışlar	0,13	0,10	0,16
Kısa Vadeli Banka Borçları / Toplam Borçlar	0,28	0,24	0,52
Toplam Banka Borçları / Özkaynaklar	3,33	2,48	4,39
Cari Oran	1,08	1,17	1,18
Likidite Oranı	0,59	0,67	0,80
Net İşletme Sermayesi Yeterliliği	0,89	1,38	
Kısa Vadeli Borçlar / Net Satışlar	0,41	0,35	0,25
Döner Varlıklar / Aktif Toplamı	0,87	0,85	0,85
Stoklar / Döner Varlıklar	0,45	0,43	0,32
Tic. Alacaklar (Senetli + Senetsiz) / Döner Varlıklar	0,51	0,56	0,66
Mamül / Stoklar			
Net Satışlar / Aktif Toplamı (Aktif Devir Hızı)	1,94	2,07	2,81
Maddi Duran Varlık Devir Hızı	14,68	13,70	18,24
Borçlanma Oranı (Toplam Borçlar/Özkaynaklar)	10,24	9,67	6,96
Kısa Vadeli Borçlar / Pasif Toplamı	0,80	0,73	0,72
Toplam Banka Borçları / Pasif Toplamı	0,26	0,23	0,47
Maddi Duran Varlıklar / Özkaynaklar	1,67	1,61	1,46
Faaliyet Karı / Net Satışlar	0,01	0,00	0,00
Net Kar / Net Satışlar	0,00	0,00	0,00
Net Kar / Aktif Toplamı	0,00	0,00	0,01
Finansman Gideri / (Net Kar + Finansman Gideri)	0,87	0,93	0,90
Net Kar / Özkaynaklar	0,06	0,05	0,06
Ticari Alacaklar / Özkaynaklar	5,59	5,03	5,24
Net Kar / İştirakler + Bağlı Ortaklıklar	9,85	8,01	9,59
Nakit + Nakit Benzeri Gayri Nakit Risk Artışı	0,29		
Nakit + Nakit Benzeri Gayri Nakit Risk / Net Satışlar	0,22		

Tablo 4. ABC Kardeşler Gıda ve İhtiyaç Maddeleri Ticaret Ltd.Şti.’nin Düzeltilmiş Bilanço ve Gelir Tablosu, Büyüme Oranları/Finansal Değer ve Oranlar

DÜZELTİLMİŞ BİLANÇO VE GELİR TABLOSU (TL)						
AKTİF	31.12.2013	%	31.12.2012	%	31.12.2011	%
Dönen Varlıklar Toplamı	10.084.231	66	6.545.173	52	9.329.260	63
Hazır Değerler	1.714.414	11	990.574	8	783.819	5
Senetli Alacaklar	358.808	2	271.087	2	398.988	3
Senetsiz Alacaklar	1.958.713	13	689.816	5	1.772.047	12
Grup Firmalarından K.V.Alacaklar						
Diğer Alacaklar						
Stoklar	5.843.936	38	4.332.843	34	5.670.679	38
Hammadde ve Yarı Mamuller						
Mamuller ve Ticari Mallar	5.665.378	37	4.197.078	33	5.367.453	36
Verilen Sipariş Avansları ve Diğer Stoklar	178.558	1	135.765	1	303.226	2
Diğer Dönen Değerler	208.360	1	260.853	2	703.727	5
Duran Varlıklar Toplamı	5.227.773	34	6.126.778	48	5.589.929	37
Uzun Vadeli Alacaklar	225	0	2.240	0	2.612	0
Grup Firmalarından U.V.Alacaklar						
Mali Duran Varlıklar						
Grup Firmalarına İştirakler						
Maddi Duran Varlıklar	5.114.692	33	5.998.927	47	223.852	2
Arazi, Arsa, Bina	4.946.289	32	5.635.046	44		
Tesis, Makine, Taşıt	299.766	2	573.027	5	341.576	2
Birikmiş Amortismanlar	-131.363	-1	-209.146	-2	-117.724	-1
Yapılmakta Olan Yatırımlar					5.363.465	36
Diğer Duran Varlıklar	112.856	1	125.611	1		
AKTİF TOPLAMI	15.312.004	100	12.671.951	100	14.919.189	100
PASİF	31.12.2013	%	31.12.2012	%	31.12.2011	%
Kısa Vadeli Yabancı Kaynaklar	1.618.498	11	2.612.403	21	3.849.773	26
Mali Borçlar	526.276	3	777.336	6	997.346	7
Senetli Borçlar					83.370	1
Senetsiz Borçlar	842.006	5	1.630.017	13	2.677.522	18
Grup Firmalarına K.V.Borçlar						
Ortaklara Borçlar						
Alınan Avanslar	202.454	1	145.693	1	85.525	1
Diğer Borçlar	47.762	0	59.357	0	6.010	0
Uzun Vadeli Yabancı Kaynaklar	8.305.715	54	6.711.251	53	8.754.364	59
Mali Borçlar	829.463	5	1.304.385	10	1.731.366	12
Senetli Borçlar						
Senetsiz Borçlar						
Grup Firmalarına U.V.Borçlar						
Ortaklara Borçlar	7.476.252	49	5.406.866	43	7.022.998	47
Alınan Avanslar						
Diğer Borçlar						
Özkaynaklar	5.387.791	35	3.348.297	26	2.315.052	16
Ödenmiş Sermaye	5.000.000	33	3.000.000	24	2.000.000	13
Grup Firmalarının Payları						
Sermaye Yedekleri	17.341	0	17.341	0	17.341	0
Kar Yedekleri	120.167	1	120.167	1	120.167	1
Geçmiş Yıl Karları / Zararları	289.851	2	262.008	2	244.784	2
Net Kar / Net Zarar	39.494	0	27.843	0	17.224	0
İlaveler / Tenziller	-79.062	-1	-79.062	-1	-84.464	-1
PASİF TOPLAMI	15.312.004	100	12.671.951	100	14.919.189	100

GELİR TABLOSU	31.12.2013	%	31.12.2012	%	31.12.2011	%
Brüt Satışlar	35.714.231	103	35.442.230	102	24.438.129	100
Yurtiçi Satışlar	35.421.091	102	35.392.325	101	24.433.057	100
Grup Firmalarına Satışlar						
Yurtdışı Satışlar						
Diğer Gelirler	293.140	1	49.905	0	5.072	0
Satışlardan İndirimler	-946.777	-3	-550.283	-2	-7.047	0
Net Satışlar	34.767.454	100	34.891.947	100	24.431.082	100
Satışların Maliyeti	-33.515.195	-96	-33.479.196	-96	-23.926.651	-98
Brüt Kar	1.252.259	4	1.412.751	4	504.431	2
Faaliyet Giderleri	-779.409	-2	-1.158.499	-3	-376.526	-2
Finansman Giderleri	-170.429	0	-255.191	-1	-152.013	-1
Faaliyet Karı	302.421	1	-939	0	-24.108	0
Kambiyo Karı						
Kambiyo Zararı						
Diğer Gelirler	76.718	0	36.851	0	45.638	0
Diğer Giderler	-328.713	-1				
Vergi, Temettü Öncesi Kar	50.426	0	35.912	0	21.530	0
Öd. Vergi ve Diğer Yükümlülük	-10.932	0	-8.069	0	-4.306	0
Dağıtılacak Karlar						
Net Kar / Zarar	39.494	0	27.843	0	17.224	0
Dönem Amortisman Tutarı	45.344	0	91.421	0		

BÜYÜME ORANLARI / FİNANSAL DEĞER VE ORANLAR**(TL)****BÜYÜME ORANLARI**

KRİTER	REEL BÜYÜME	
	2013	2012
Dönen Varlıklar Artışı	0,54	-0,30
Ticari Alacaklar (Senetli/Senetsiz) Artışı	1,41	-0,56
Stoklar Artışı	0,35	-0,24
Net İşletme Sermayesi Artışı	1,15	-0,28
Kısa Vadeli Borçlar Artışı	-0,38	-0,32
Kısa Vadeli Banka Borçları Artışı	-0,32	-0,22
Toplam Banka Borçları Artışı	-0,35	-0,24
Toplam Borçlar Artışı	0,06	-0,26
Özkaynaklar Artışı	0,61	0,45
Net Satışlar Artışı	0,00	0,43
Aktif Büyüme Oranı	0,21	-0,15
Net Satışlar ve Ticari Alacaklar Değişimi	-1,42	0,99
Net Satışlar ve Stoklar Değişimi	-0,35	0,66
Net Satışlar ve Kısa Vadeli Borçlar Değişimi	0,38	0,75
Toplam Borçlar ve Toplam Banka Borçları Değişimi	-0,09	0,01

FİNANSAL DEĞER VE ORANLAR

	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
Alacak Tahsil Süresi (Gün)	17	16	
Hammadde ve Yarı Mamul Bekleme Süresi (Gün)			
Mamul (Mamul+Ticari Mal) Bekleme Süresi (Gün)	54	52	
Stok Bekleme Süresi (Gün)	55	55	
Borç Ödeme Süresi (Gün)	13	24	
Net İşletme Sermayesi	8.465.733	3.932.770	5.479.487
Net Satışlar / Toplam Borçlar	3,50	3,74	1,94
Kısa Vadeli Banka Borçları / Net Satışlar	0,02	0,02	0,04
Kısa Vadeli Banka Borçları / Toplam Borçlar	0,05	0,08	0,08
Toplam Banka Borçları / Özkaynaklar	0,25	0,62	1,18
Cari Oran	6,23	2,51	2,42
Likidite Oranı	2,62	0,85	0,95
Net İşletme Sermayesi Yeterliliği	35,40	14,70	
Kısa Vadeli Borçlar / Net Satışlar	0,05	0,08	0,16
Döner Varlıklar / Aktif Toplamı	0,66	0,52	0,63
Stoklar / Döner Varlıklar	0,58	0,66	0,61
Tic. Alacaklar (Senetli + Senetsiz) / Döner Varlıklar	0,23	0,15	0,23
Mamul / Stoklar			
Net Satışlar / Aktif Toplamı (Aktif Devir Hızı)	2,27	2,75	1,64
Maddi Duran Varlık Devir Hızı	6,80	5,82	109,14
Borçlanma Oranı (Toplam Borçlar/Özkaynaklar)	0,45	1,17	2,41
Kısa Vadeli Borçlar / Pasif Toplamı	0,11	0,21	0,26
Toplam Banka Borçları / Pasif Toplamı	0,09	0,16	0,18
Maddi Duran Varlıklar / Özkaynaklar	0,95	1,79	0,10
Faaliyet Karı / Net Satışlar	0,01		0,00
Net Kar / Net Satışlar	0,00	0,00	0,00
Net Kar / Aktif Toplamı	0,00	0,00	0,00
Finansman Gideri / (Net Kar + Finansman Gideri)	0,81	0,90	0,90
Net Kar / Özkaynaklar	0,01	0,01	0,01
Ticari Alacaklar / Özkaynaklar	0,43	0,29	0,94
Net Kar / İştirakler + Bağlı Ortaklıklar			
Nakit + Nakit Benzeri Gayri Nakit Risk Artışı	-0,09		
Nakit + Nakit Benzeri Gayri Nakit Risk / Net Satışlar	0,04		

